

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

МАГІСТЕРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

11.11 - КМР. 1739 «С» 2020.11.12. 026, ПЗ

БОБИРЕЦЬ ЯРИНА ВОЛОДИМИРІВНА

2021 р.

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
Економічний факультет

УДК 336.71/77(477)

НУБІП України

ПОГОДЖЕНО
Декан економічного факультету

ДОПУСКАЄТЬСЯ ДО ЗАХИСТУ
Завідувач кафедри банківської справи
та страхування

Діброва А.Д.

Худолій Л.М.

(підпис)

(підпис)

НУБІП України

« » 2021 р.

« » 2021 р.

МАГІСТЕРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

«Розвиток довгострокового банківського кредитування аграрних підприємств»

НУБІП України

Спеціальність – 072 Фінанси, банківська справа та страхування
(код і назва)
Освітня програма Фінанси банківська справа та страхування
(назва)

Орієнтація освітньої програми освітньо-професійна
(освітньо-професійна або освітньо-наукова)

НУБІП України

Гарант освітньої програми
д.е.н., професор

Худолій Л. М.
(ПІБ)

(підпис)

НУБІП України

Керівник магістерської роботи
к.е.н., доцент

Файчук О. В.
(ПІБ)

(підпис)

Виконала

Бобирень Я. В.
(ПІБ студента)

(підпис)

НУБІП України

Київ – 2021

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Економічний факультет

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри банківської
справи та страхування

д.е.н., проф.
“ ”

Худолій Л. М.
202 року

ЗАВДАННЯ

ДО ВИКОНАННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ КВАЛІФІЦІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТУ

Бобирець Ярині Володимирівні

(прізвище, ім'я, по-батькові)

Спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування

(код і назва)

Освітня програма Фінанси банківська справа та страхування

(назва)

Магістерська програма

(назва)

Орієнтація освітньої програми освітньо-професійна

(освітньо-професійна або освітньо-наукова)

Тема магістерської роботи «Розвиток довгострокового банківського кредитування аграрних підприємств»

Затверджена наказом ректора НУБіП України № 1739 «С» від 12.11.2020 р.

Термін подання завершеної роботи на кафедру 2021.11.16

(рік, місяць, число)

Вихідні дані до магістерської роботи: періодична література вітчизняних та зарубіжних вчених, фінансова звітність АТ «Ощадбанк», статистичні дані НБУ.

Перелік питань, що підлягають дослідженню:

1. Теоретичні засади довгострокового банківського кредитування аграрного сектору економіки
2. Аналіз довгострокового кредитування аграрних підприємств
3. Перспективи довгострокового банківського кредитування аграрних підприємств України.

Перелік графічного матеріалу (за потреби)

Дата видачі завдання «22» вересня 2020 р.

Керівник магістерської роботи

Файчук О. В.

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Завдання прийняла до виконання

Бобирець Я. В.

(підпис)

(прізвище та ініціали студент)

РЕФЕРАТ

Магістерська робота на тему «Розвиток довгострокового банківського кредитування аграрних підприємств» викладена на 93 сторінках комп'ютерного тексту, містить 9 таблиць, 18 рисунків.

Для написання магістерської роботи було використано 59 літературних джерел.

Метою роботи є пошук напрямків вдосконалення розвитку довгострокового банківського кредитування аграрних підприємств в умовах нестабільного економічного розвитку.

Об'єкт дослідження: розвиток довгострокового банківського кредитування аграрних підприємств в АТ «Ощадбанк».

Предметом дослідження є теоретичні та практичні аспекти розвитку довгострокового банківського кредитування аграрних підприємств.

У процесі дослідження застосовувалися такі загальнонаукові методи: аналізу, синтезу, структурно-логічного аналізу, метод порівняння, класифікації, індуктивний та дедуктивний методи, графічний метод.

Інформаційною базою для написання роботи були використані: літературні джерела вітчизняних та зарубіжних вчених, нормативно-правові документи, періодичні та інтернет-джерела, фінансова звітність банку.

У першому розділі розкриті теоретичні засади довгострокового банківського кредитування аграрних підприємств, визначено сутність банківського кредитування, механізм його реалізації та особливості довгострокового кредитування агроформувань. У другому розділі: визначено тенденції довгострокового кредитування аграрних підприємств, проаналізовано кредитний портфель АТ «Ощадбанк» та визначено і оцінено кредитоспроможність аграрного підприємства. В третьому розділі запропоновано основні шляхи подальшого розвитку довгострокового банківського кредитування агросектору.

Ключові слова: банк, кредит, довгострокове кредитування, кредитний портфель, кредитоспроможність, аграрне підприємство.

НУБІП України

ЗМІСТ

ВСТУП.....

6

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОВГОСТРОКОВОГО

БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ АГРАРНОГО СЕКТОРУ

ЕКОНОМІКИ.....

9

1.1. Економічна сутність банківського кредиту.....

9

1.2. Механізм довгострокового банківського кредитування

аграрних підприємств.....

18

1.3. Особливості розвитку довгострокового банківського
кредитування аграрних підприємств.....

26

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ДОВГОСТРОКОВОГО КРЕДИТУВАННЯ

АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ.....

37

2.1. Тенденції банківського кредитування аграрних підприємств в
Україні.....

37

2.2. Аналіз кредитного портфеля АТ «Ощадбанк».....

46

2.3. Оцінка кредитоспроможності позичальника банком.....

54

РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ ДОВГОСТРОКОВОГО БАНКІВСЬКОГО

КРЕДИТУВАННЯ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ.....

62

3.1. Основні шляхи розвитку довгострокового банківського
кредитування аграрного сектору економіки в умовах пандемії.....

62

3.2. Обґрунтування способів активізації довгострокового

кредитування аграрних підприємств комерційним банком.....

69

3.3. Визначення резервів стосовно підвищення ефективності
довгострокового банківського кредитування в АТ «Ощадбанк».....

76

ВИСНОВКИ.....

85

СПИСОК ВИКОРИТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....

89

ДОДАТКИ.....

94

НУБІП України

ВСТУП

НУБІП України

Вітчизняний аграрний бізнес активно розвивається, зростає ефективність та продуктивність діяльності агроформувань. Впровадження інноваційних технологій, іноземного досвіду, раціональне застосування посівних площ безперечно призведе до підвищення врожайності сільськогосподарських культур, також, до зниження витрат на виробництво та, очевидно, підвищення рентабельності окремих компаній та галузі в цілому. Ці позитивні зміни роблять аграрні підприємства більше привабливими банківського позичальника.

Незважаючи на те, що суттєво зросла пропозиція кредитних продуктів з боку вітчизняних комерційних банків, так і з боку зарубіжних фінансових організацій, все ж недостатньо врегульовані процеси довгострокового кредитування та висока вартість довгих кредитів пригнічує можливість такого кредитування в умовах економічної нестабільності. Проте ще достатньо питань щодо побудови ефективного механізму кредитування банками агроформувань залишаються невирішеними та потребують подальших досліджень.

Довгострокові банківські кредити виступають фундаментом для розширення виробничих можливостей аграрних підприємств, оновлення та модернізація основних фондів і вдосконалення виробничого процесу, впроваджуючи інноваційні проєкти. Банківські установи залишаються ключовим фінансовим донором сільськогосподарських підприємств, адже кредити банків є надійнішими, ніж у позичальників, що носять характер небанківської фінансової установи. Та вітчизняні банки визначають левову частину проблем, що гальмують розвиток саме довгострокового кредитування.

Враховуючи швидкий розвиток технологій та нестабільні економічні та політичні чинники, важливо ідентифікувати, що впливає на розвиток довгострокового банківського кредитування агробізнесу, крім того варто виділити перспективи довгострокового кредитування та основні напрями подальшої роботи.

Дослідженням ключових питань довгострокового банківського кредитування сільськогосподарських підприємств займалися такі вчені як В. Базилевич, І. Бланк, В. Федосов. Визначенням проблем розвитку аграрного кредитування займались вітчизняні економісти-аграрники як П. Саблук, М. Дем'яненко, Б. Насхавер, О. Непочатенко, Л. Молдован, Л. Худей. А унікальні особливості довгострокового кредитування, кредитного забезпечення діяльності агроформувань, кредитних відносин досліджувались у наукових працях таких вчених, як О. Гудзь, І. Зеліско, П. Стецюк, О. Файчук. Їх дослідження та запропоновані шляхи розвитку стали фундаментальними для подальшого вирішення окремих практичних питань викладених проблем. Проте зараз необхідно вивчити більш широкий перелік проблем, які гальмують розвиток довгострокового банківського кредиту сільськогосподарським підприємствам.

Метою роботи є пошук напрямків вдосконалення розвитку довгострокового банківського кредитування аграрних підприємств в умовах нестабільного економічного розвитку

Досягнення мети магістерського дослідження зумовила необхідність вирішення наступної низки завдань:

- розкрити економічну сутність поняття банківського кредиту;
- вивчити особливості механізму довгострокового кредитування підприємств аграрної галузі;
- розглянути особливості розвитку довгострокового банківського кредитування аграрних підприємств;
- проаналізувати тенденції довгострокового банківського кредитування аграрної галузі національної економіки;
- здійснити аналіз кредитного портфелю АТ «Ощадбанк»;
- провести оцінку кредитоспроможності сільськогосподарського підприємства;
- запропонувати основні напрямки удосконалення розвитку довгострокового кредитування агроформувань комерційними банками на державному рівні в умовах пандемії;

обґрунтувати спосіб активізації довгострокового кредитування аграрних підприємств комерційним банком;
 - визначити резерви стосовно підвищення ефективності довгострокового банківського кредитування в АТ «Ощадбанк».

Об'єкт дослідження: розвиток довгострокового банківського кредитування аграрних підприємств в АТ «Ощадбанк».

Предметом дослідження є теоретичні та практичні аспекти розвитку довгострокового банківського кредитування аграрних підприємств.

Методи дослідження. У магістерській роботі було використано загальнонаукові та спеціальні методи дослідження, а саме: метод аналізу і синтезу застосовувався при дослідженні сутності банківського кредиту, тенденцій розвитку довгострокового банківського кредитування та вивченні особливостей довгострокового банківського кредитування агроформувань; метод порівняння, класифікації при виділенні ключових методів та інструментів довгострокового кредитування, крім того визначення методів оцінки кредитоспроможності аграрних суб'єктів господарювання, метод узагальнення результатів використовувався при описі висновків дослідження.

Інформаційною базою дослідження є літературні джерела вітчизняних та зарубіжних вчених з даної тематики, законодавчі та нормативно-правові акти, що регулюють процес банківського кредитування, звітність та статистичні дані Національного банку України, дані Державної служби Статистики, інформаційні ресурси глобальної мережі Інтернет, звітність АТ «Ощадбанк» та ПСП «Ходосівське».

Структура та обсяги роботи. Магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновку, списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи складає 94 сторінки. У роботі є 9 таблиць, 18 рисунків. Список використаних джерел налічує 59 джерел.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОВГОСТРОКОВОГО БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ

НУБІП УКРАЇНИ

1.1. Економічна сутність банківського кредиту

Кредит є надзвичайно важливою ланкою ринкової економіки, що відображає реальні відносини та зв'язки економічного життя суспільства. Він був і залишається суттєвим важелем у стимулюванні екстенсивного виробництва.

Завдяки кредиту прискорюється процес обігу капіталу як на мікроекономічному так і на макроекономічному рівні. Опосередковуючи усі стадії відтворювального процесу, саме кредит сприяє максимізації рентабельності виробництва та прибутковості капіталу.

Кредит являється формою прояву кредитних відносин. Він виражає економічні відносини між позичальником та кредитором, що виникають у процесі отримання позики, користування нею, а також її повернення. Кредитори надають, а позичальники отримують грошові ресурси, повертаючи її через певний термін з відсотком.

Кредит як форма руху саме позичкового капіталу інтегрує в собі два основних процеси:

- акумуляцію тимчасово вільних грошових ресурсів,
- розміщення або вкладення цих коштів.

В сучасних умовах ринкової економіки кредит є ключовим атрибутом механізму функціонування лівової частини економічних суб'єктів господарювання.

Історично перші форми кредитних відносин проявляються ще із далеких прадавніх часів. Прискорення розвитку суспільного виробництва було наслідком гострих суперечностей між широкими верствами населення, соціальних груп, що охоплювали кредитні відносини. Проте, незважаючи на це, перше теоретичне обґрунтування дефініції «кредит» з'явилося тільки у XVII ст. у якості результату

його сутності. Крім того, дослідження наукових дискусій щодо кредиту продовжуються і до сьогодні.

В етимологічному значенні дефініція «кредит» походить від латинського *creditum* (позичка) або *credere* (вірити, довіряти) [23].

Сучасні вчені виокремлюють два основних напрямки щодо теорії кредиту. Її поділяють на натуралістичну та капіталоутворюючу. Вони відрізняються між собою значенням, що набувається кредитом та банкам в економіці. Банківський кредит виступає основною формою кредиту, за яким комерційний банк на підставі ліцензії надає кошти позичальнику у тимчасове користування за допомогою здійснення банківських кредитних операцій на умовах, що передбачені чинним законодавством та умов, що визначені в кредитному договорі [54].

Варто розпочати дипломне дослідження із аналізу дефініції кредиту як базової економічної категорії, що формує кредитні відносини та кредитний механізм їх реалізації. В першу чергу, доцільно розглянути трактування відповідно до Закону України «Про фінансові послуги і державне регулювання ринків фінансових послуг», адже в даному законі кредитом прийнято вважати грошові кошти, що надані у позику юридичній або фізичній особі на визначений строк та під проценти [1].

Економічна наука сьогодні приділяє значну увагу дослідженню сутності банківського кредиту.

У енциклопедичному словнику Брокгауз та Ефтон приводять таке трактування кредиту і кредитних відносин: «В науково-економічному розумінні кредиту чи кредитних відносин розуміють такі угоди або промислові обороти, за яких одна сторона відступає другій у власність які-небудь цінності на умовах повернення еквівалента по закінченні певного терміну» [58].

Кручок С.І. про кредит та кредитні відносини зазначає наступне: «Кредит це такі економічні відносини щодо перерозподілу тимчасово вільних ресурсів на умовах терміновості, поверненості та платності. Кредитні відносини являються угодою між економічними партнерами, яка в свою чергу, передбачає

надання грошей чи майна однією особою іншій в тимчасове користування або ж розпорядження і користування на відповідних умовах, що зазначені: терміновості, поверненості та платності. Таким чином, кредитні відносини виступають у ролі відносин купівлі-продажу права тимчасового розпорядження або користування фінансовими ресурсами чи майном. Кредитодавець, що виступає власником грошей (майна), продає за певну плату іншій фізичній чи юридичній особі – позичальнику право тимчасового розпорядження і користування грошми чи майном» [24].

Погоджуємось із думкою Н.І. Версаль, щодо трактування досліджуваної дефініції, на її думку, банківський кредит – це відносини, що виникають між юридичними або фізичними особами, що супроводжуються процесом надання певних цінностей (грошей, майна, власності) у тимчасове користування або розпорядження на умовах поверненості та платності [7].

Зарубіжні економісти [54,58,59] розглядають кредит як позику у грошовій чи товарній формах на умовах повернення із виплатою відповідних відсотків. Отже, ми прийшли до висновку, що різні наукові джерела по-різному трактують визначення категорії «кредит», тому в таблиці 1.1 наведено найбільш популярні визначення даної економічної категорії.

Характерною ознакою лівової частини наведених вище визначень сутності категорії кредиту є те, що дана категорія досліджується крізь призму економічних відносин, які утворюються між суб'єктами кредитної угоди із врахуванням усіх принципів кредитування. В сучасних умовах найпопулярнішим серед різних видів кредиту виступає саме банківський кредит. Банківські кредити сприяють появі значної кількості нових робочих місць, які вирішують, в свою чергу, соціальну проблему – безробіття, впровадження інноваційних проєктів, реалізацію нових об'єктів господарчого, виробничого та соціально-культурного призначення.

Таблиця 1.1
Трактування сутності дефініції «кредит»

Автор	Трактування
В. Д. Лагутін [27]	«Кредит як форма суспільних відносин має багато спільного з іншими економічними категоріями - грошима, фінансами, торгівлею, капіталом тощо».
М. Савлук [41]	Економічні відносини між державою, юридичними та фізичними особами щодо перерозподілу вартості на умовах повернення та з виплатою відсотків.
С. Мочерний [30]	Рух позичкового капіталу, що здійснюється на засадах строковості, повернення та платності.
В. Алексійчук [2]	Кредит, виступаючи однією з форм, що сприяє використанню фінансового капіталу, виник на етапі, який за своєю сутністю відповідає умовам економічних взаємовідносин, а його розвиток налічує декілька етапів. Виник він в умовах товарного виробництва, тому від самого початку мав ринковий характер.
Н. Самсонов [42]	Кредит є формою руху позичкового капіталу, тобто грошових коштів, наданих у позичку за певний процент за умови повернення і задоволення потреб позичальника.
Фінансовий словник [11]	Форма передачі у тимчасове користування коштів у грошовій та грошовонатуральній формах на умовах строковості, повернення, платності та цільового характеру, що надається однією юридичною або фізичною особою, тобто кредитором, іншій особі, тобто позичальнику.
Банківська енциклопедія [4]	Економічні відносини, що виникають між кредитором і позичальником щодо одержання останнім позички в грошовій або товарній формі на умовах повернення в певний строк і, звичайно, із сплатою відсотків.
Податковий кодекс [36]	Кошти, що надаються банком-резидентом або нерезидентом, що кваліфікується як банківська установа за законодавством країни перебування нерезидента, або резидентами і нерезидентами, які мають, згідно з відповідним законодавством, статус небанківських фінансових установ, а також іноземною державою або її офіційними агентствами, міжнародними фінансовими організаціями та іншими кредиторами-нерезидентами, юридичній чи фізичній особі на визначений строк для цільового використання та під відсоток.
Закон України «Про банки і банківську діяльність» [13]	Це будь-яке зобов'язання банку надати певну суму грошей, будь-яка гарантія, будь-яке зобов'язання придати право вимоги боргу, будь-яке продовження терміну погашення боргу, яке надане в обмін на зобов'язання боржника щодо повернення заборгованої суми, а також на зобов'язання на сплату відсотків та інших зборів з такої суми.

Джерело: складено автором на основі [2, 4, 11, 13, 27, 30, 36, 41, 42]

Кредити комерційних банків були та залишаються невід'ємною частиною грошово-кредитної політики регулятора, яка проводиться для утримання стабільності національної грошової одиниці, а також впливають на розвиток економіки країни в цілому.

Крім того, банківський кредит є чи не єдиним донором в сучасних реаліях, який може носити інвестиційний характер. Саме тоді, коли банком здійснюється кредитно-інвестиційна діяльність, він стає активним учасником інвестиційного

ринку, саме як особливий суб'єкт, що приміняє на собі не стільки роль інвестора, скільки роль фінансового посередника, який акумулює на даному ринку тимчасово вільні грошові ресурси фізичних і юридичних осіб та трансформує їх у кредитні ресурси інвестиційного направлення [27]. Участь комерційних банків у інвестиційних процесах призводить до рівномірного розподілу акумульованих грошових ресурсів між різними галузями вітчизняної підприємницької діяльності.

Позитивний ефект від функціонування даного фінансового інструменту, як банківський кредит, є безперечним, адже завдячуючи кредиту скорочується час, яких потрібний для задоволення потреб суб'єктів господарювання та населення. Для позичальника залучення кредитних ресурсів дає змогу покращити рівень своєї платоспроможності, як наслідок, прискорити досягнення поставлених цілей. Крім того, зобов'язання щодо повернення тіла кредиту та сплаті нарахованих відсотків кредиторю підсилює стимули позичальника до більш ефектної та якісної роботи. Отже, банківський кредит беззаперечно був і залишається ключовою передумовою для розвитку економіки будь-якої країни в сучасних реаліях.

Кредити, які надаються банками, класифікуються за різноманітними ознаками. У такому випадку, виключно комплексний підхід до виділення основних видів банківського кредиту дає змогу найбільш повно охарактеризувати саме кредитні операції комерційних банків. На рисунку 1.1 розглянуто основну, класичну класифікацію банківських кредитів.

Кожному із представлених видів банківського кредиту притаманні власні специфічні ознаки, способи надання таких позик, організаційні умови та їх повернення.

Короткострокові кредити надаються комерційними банками позичальникам на поточну діяльність суб'єкта господарювання у разі виникнення тимчасових фінансових труднощів через фінансування витрат, що були незабезпечені надходженнями грошових ресурсів у конкретному періоді.

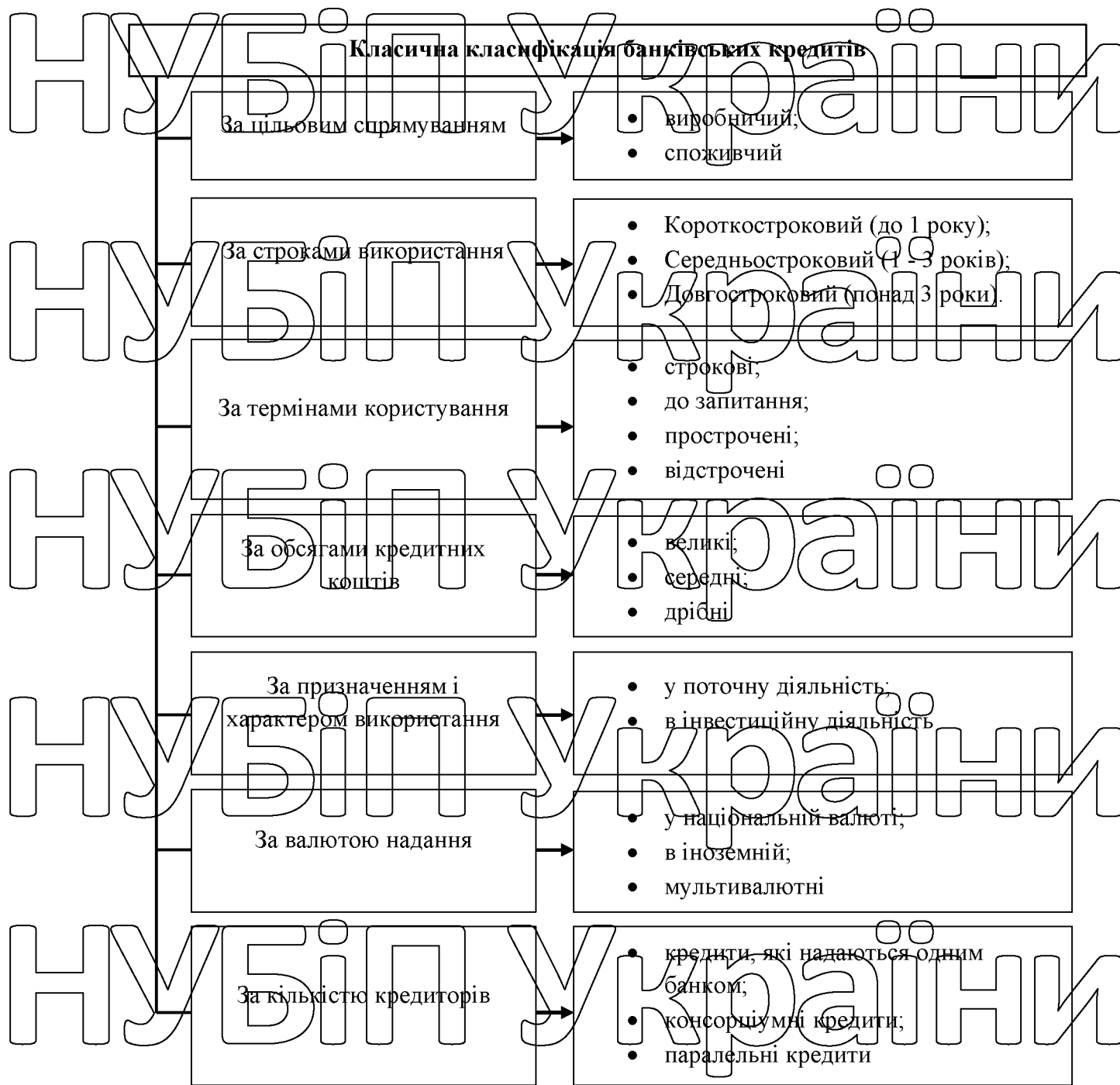

Рис. 1.1 Класифікація банківських кредитів

Джерело розроблене автором за даними [7]

Середньострокові кредити банків надаються для фінансування капітальних вкладень оплати витрат на обладнання та на поточні операційні витрати.

Щодо довгострокових кредитів, то вони надаються комерційними банками суб'єктам господарювання для формування основних фондів та для реалізації інноваційних та інвестиційних проєктів.

Для організації ефективного процесу кредитних відносин між банківськими установами та їх клієнтами ключове значення мають принципи організації банківського кредитування. Адже вони визначають найважливіші умови функціонування кредиту та сприяють розвитку підприємств-позичальників, стимулюють зміцнення грошового обігу в державі та реалізують безперервну циркуляцію позикового капіталу. Тоді як принципи банківського кредитування, під якими прийнято розуміти основні положення та правила процесу банківського кредитування, визначаються своєю суттю, роллю та функціями кредиту і тими суспільними обставинами, в яких вони проявляються.

Виконання принципів кредитування являється першочисловою реалізацією кредитного процесу. Ключові принципи банківського кредитування представлені у табл. 1.2 [27].

До принципів короткострокового кредитування переважно відносять: цільова направленість кредиту, строковість, платність, та забезпеченість. Представлені принципи гарантують повернення позичених коштів по різному. Цільова спрямованість кредиту означає, що об'єктом кредитування мають виступати обсяги запасів товарно-матеріальних цінностей та витрати на них, однак які за умовою встановленого терміну повинні відшкодуватися отриманою виручкою від реалізації товару або послуг або інших доходів, що важливі для погашення тіла кредиту та процентів за користування ним [27].

Якщо говорити про принципи довгострокового кредитування, то вони є схожими до принципів короткострокового банківського кредитування, адже йдеться про різновидність банківського кредиту. Однак, варто зазначити, що відмінністю є те, що довгострокове банківське кредитування застосовується переважно у частині капітального будівництва та реконструкції.

Дотримання даних принципів є вкрай важливим, адже від цього буде залежати ефективність безпосередньо кредитних операцій, та можливість надавати їх і на далі. Наприклад, можливість надання банком нових позичок залежить від дотримання принципу строковості повернення банківського

кредиту, адже одним із фінансових ресурсів кредитування є повернені позички [27].

Таблиця 1.2

Принципи організації кредитної роботи банківської установи

Принципи	Характеристика принципів
Строковість	Фінансові ресурси у вигляді кредиту надаються на визначений строк, по закінченні якого вони мають бути повернені
Поверненість	залучені фінансові ресурси через певний час обов'язково мають бути повернені
Платність	кредити видаються за певну відповідну плату, що називається відсотком, розмір якого визначається з таким розрахунком, аби сума грошових коштів отриманих від позичальника у вигляді процентів покривала витрати банківської установи по залученню коштів, ведення справи та забезпечувала отримання доходу
Забезпеченість	наявність у комерційного банку права захисту власних інтересів, недопущення збитків, що спричинені неповерненням боргу, у зв'язку з недатоспроможністю позичальника
Цільовий характер використання	передбачає надання позичкових грошових коштів на конкретні цілі, що обов'язково мають бути зазначені у договорі кредитування

Джерело: [27]

Варто зазначити, У.В. Владичин запропонував розширити перелік принципів кредитування за рахунок виділення таких принципів, як диференційованість та договірний характер. Таким чином під диференційованістю кредитних операцій автор пропонує розуміти принцип, який передбачає використання зваженого підходу з боку банківської установи щодо кредитування усіх категорій потенційних позичальників, тобто з метою отримання впевненості у готовності та здатності позичальника повернути отриманий кредит, на підставі оцінки кредитоспроможності позичальника в обумовлений договором строк. Оцінку кредитоспроможності позичальників варто здійснювати через аналіз фінансової звітності суб'єктів господарювання щодо забезпеченості їх власними фінансовими ресурсами, рівня рентабельності, додержання рівня ліквідності, не тільки на дату оформлення кредитної угоди, але і у подальшій діяльності. Дана оцінка дає змогу хоча й частково знизити ризик повернення кредиту несвочасно. Практична реалізація цього принципу

залежить від загальної централізованої політики держави та особистих інтересів конкретної банківської установи.

Наступний запропонований принцип – договірний характер банківського кредитування, що проявляється необхідності укладання договору, в якому повинні бути визначені основні умови отримання кредиту. В період укладання кредитного договору повинні бути визначені ключові параметри кредитної операції (сума, тобто тіло кредиту, строк на який надається позика, проценти за його користування, забезпеченість кредиту і т.д.) та взаємна відповідальність та зобов'язання усіх сторін. Будь-які зміни до договору кредиту (договору застави, поруки чи гарантії) зобов'язуються мати договірний характер та здійснюватися за згодою обох сторін. Даний кредитний договір обов'язково укладається в письмовому вигляді [2].

Забезпеченість довгострокових кредитів повинна відповідати розмірам реальних витрат, що можуть бути понесені в процесі будівництва чи реконструкції та при оновленні основних засобів виробництва. Це є однією із першочергових умов зворотності кредиту щодо визначеної економічної ефективності даного заходу.

Отже, можна виділити такі основні принципи сучасного банківського кредитування, що підходять до різних видів та форм кредитування: платність, терміновість, цілеспрямованість, забезпеченість та диференційованість.

Основними джерелами фінансування банківських кредитів є власні ресурси банківських установ, обсяг грошових коштів, що знаходяться на розрахункових та поточних рахунках банківських клієнтів, позики за статутними депозитними договорами та фізичними особами, міжбанківські позики та готівка, отримана під час випуску цінних паперів.

Банківський кредит носить комерційний характер, адже основна мета банку в процесі виконання кредитної операції – максимізація прибутку.

Орієнтація на прибуток визначає основну мету поведінки комерційного банку як у залученні кредитних ресурсів, так і в їх продажі клієнтам [11].

Довгострокові позики – це кредити, призначені для покриття витрат пов'язаних із перебудовою, модернізацією, розширенням та впровадженням нових технологій у основні фонди. Довгострокові кредити видаються терміном на 3 роки і більше. Підприємства часто використовують ці кредити для фінансування виробничих фондів, включаючи основні фонди та інші види основних засобів. Однак, як показує національна практика, сьогодні в Україні довгострокові кредити пропонуються строком на один рік або більше.

Узагальнюючи вищесказане, слід зазначити, що банківський кредит є рушійною силою економічного розвитку, оскільки гарантує безперервність виробництва товарів і послуг та підвищує платоспроможність населення. Банківське кредитування є одним із провідних способів залучення додаткового фінансування з мінімальним ризиком для позичальника. Перспектива розвитку кредитних відносин банку полягає в тому, що державі необхідно вжити всіх можливих кроків для забезпечення ефективності всіх етапів кредитного механізму.

1.2. Механізм довгострокового банківського кредитування аграрних підприємств

Сучасний стан розвитку сільськогосподарського виробництва в контексті розширення національних та міжнародних ринків, революції у біотехнологічному секторі та значного розвитку систем інформаційних технологій характеризується постійним економічним бумом з боку сільгоспвиробників. Сільськогосподарські виробники, які годують все населення, та галузі, які забезпечують високоякісну сировину, також є важливими замовниками та споживачами цієї продукції та відіграють важливу роль у процесі отримання прибутку в інших сферах світової національної економіки. Впливають. Тому з вищесказаного можна чітко вказати, що механізм фінансової підтримки промислового сільськогосподарського виробництва відводить особливе місце розумно організованій банківській кредитній системі.

Швидка розбудова кредитного забезпечення в аграрному секторі останнім часом можна пояснити розвитком національної економіки. Тому позитивна тенденція зростання валового внутрішнього продукту в аграрному секторі національної економіки вимагає залучення більш довгострокових банківських кредитів, але через високий попит, високі процентні ставки та вимоги до позичальників доступ до кредитних ресурсів депо обмежений.

Агропромислове виробництво являє собою кредитомістку галузь економіки України, а її функціонування без використання кредитних ресурсів, як правило, майже неможливе [24].

Це спричинено особливою специфікою аграрної галузі, а саме:

- ✓ сезонністю виробництва сільськогосподарської продукції та значним тривалим періодом виробничого циклу,
- ✓ прямо пропорційною залежністю від природних та кліматичних умов, а також застарілими матеріально-технічними засобами;
- ✓ високою капіталомісткістю та порівняно із нею низькою фондовоїдачею,
- ✓ нерівномірним рухом оборотних коштів та дефіцитом вільних грошових ресурсів.

Вище зазначені специфічні риси, що притаманні агрофері має левовий вплив не лише на кредитні відносини між банківськими установами та аграрними виробниками, але й слугує фундаментом формування нового, особливого виду кредитних відносин – сільськогосподарського кредитування.

Як правило, аграрний сектор національної економіки потребує все більш довгострокових фінансових ресурсів для модернізації матеріально-технічної бази, впровадження інноваційних технологій, будівництва та відбудови нових промислових об'єктів [39]. Кредитні фінансові ресурси залишаються чи не єдиним донором для такого фінансування, але як правило незадовільний фінансовий стан лівової частини аграрних підприємств, відсутність адекватної застави та позитивної кредитної історії часом навіть унеможливує отримання позики, особливо довгострокової.

Отже, виокремлюючи банківський кредит, наданий агроформуванням, як самостійну, особливо визначену форму кредитних відносин, варто обґрунтувати категорію «банківське кредитування агропромислових підприємств». Дана категорія являє собою надання грошових ресурсів банківськими установами виробникам аграрного сектору в їх основний та оборотний капітал, проте за умови системного контролю та державного регулювання.

Механізм реалізації довгострокових банківських кредитів для агропромисловості на добре розвиненому ринку повинен враховувати інтереси агропромислової галузі-позичальників та інтереси банківської установи. На рисунку 1.2 представлені всі складові такого організаційно-економічного механізму кредитування сільськогосподарської галузі, а саме об'єкт і мета кредитного процесу, а також визначені умови та етапи процесу кредитування.

Ключовими суб'єктами системи кредитного процесу виступають кредитори та позичальники.

Кредиторами являються учасниками кредитних відносин, що мають у своєму розпорядженні власні чи залучені вільні грошові кошти та передають їх в тимчасове вільне користування іншим агроформуванням – позичальникам.

Кредиторами можуть виступати як фізичні особи, так і юридичні особи (підприємства, організації, урядові структури, установи), держава.

Важливе місце серед кредиторів посідають комерційні банки, які перш за все мобілізують вільні кошти у власних клієнтів, а потім надають їх же у кредит своїм клієнтам.

Позичальники – інші учасники кредитних відносин. Вони зазвичай мають потребу у додаткових грошових коштах та мають за ціль одержати їх у позику від кредиторів [27]. Позичальник не стає власником таких позичених фінансових ресурсів, а лише тимчасовим їх розпорядником, це і є його характерною характеристикою. Тому його права на використання запозичених грошових

коштів є достатньо обмеженими. Позичальник не має можливості не дотримуватись тих відповідних умов і цілей, що передбачені його договором кредитування.

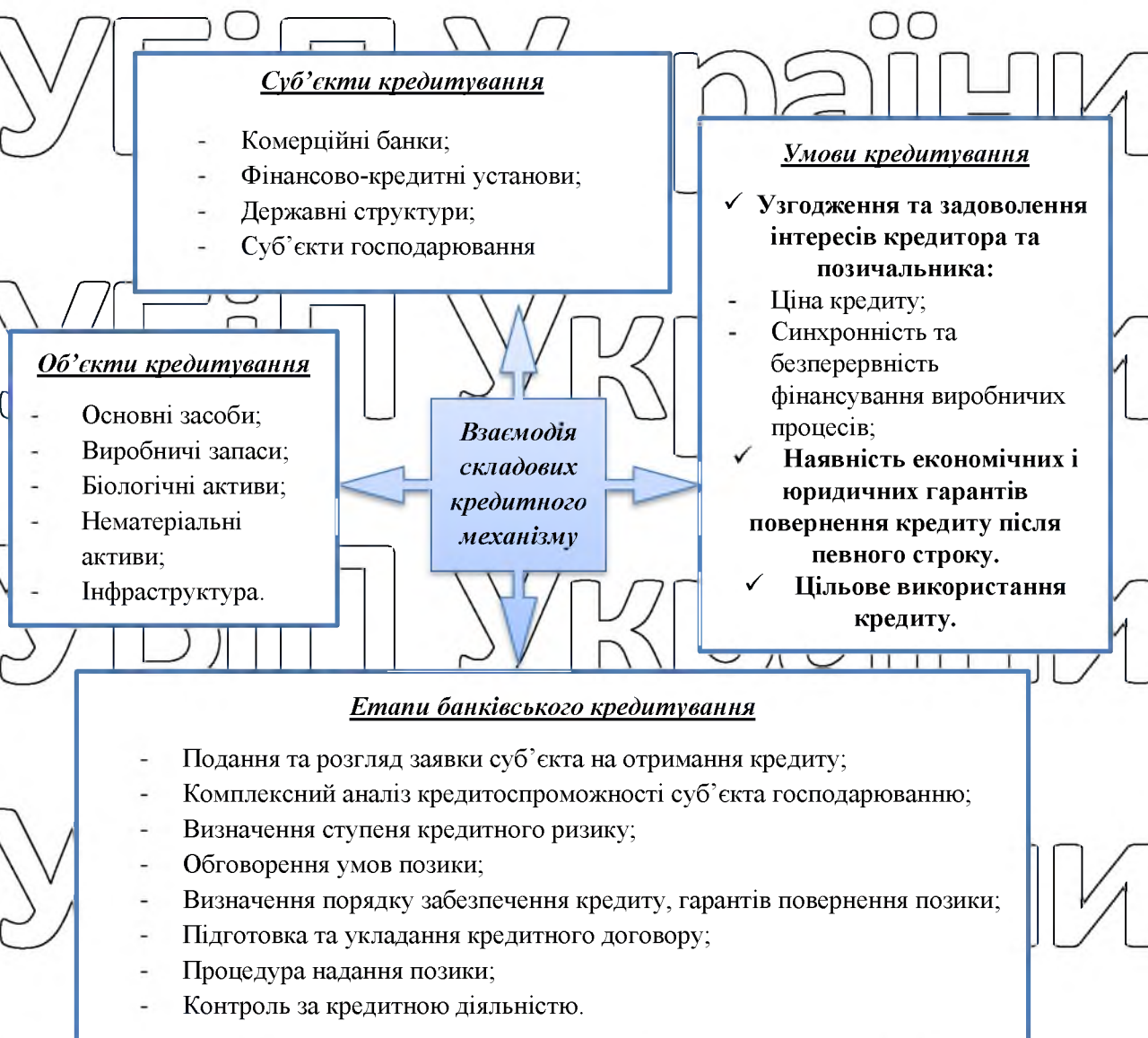

Рис. 1.2. Механізм організації банківського кредитування аграрних підприємств

Джерело: [46]

Кредитний механізм стосується кредитних відносин, що виникають між суб'єктами кредитного процесу, та безпосередньо вартості (коштів), яка передається у тимчасове користування одним суб'єктом іншому. Прошова маса є цілком реальною, як об'єкт кредитної діяльності, тобто вона є наявною та фактично переданою комерційним банком позичальникові. Таке передавання грошових ресурсів оформляється кредитною угодою з дотриманням вимог чинного законодавства.

Необхідно вибудувати кредитні відносини між кредитором та позичальником, щоб забезпечити ефективне використання цих коштів для обох сторін, незважаючи на те, що отримання позитивного фінансового результату такої операції є основною метою кредитора та потребою на додаткові фінансові ресурси. Тому слід забезпечити поєднання єдності та спільності взаємних інтересів сторін, що служить важелем компромісу між ефективністю надання кредитних коштів комерційним банком та ефективністю використання кредитних ресурсів сільськогосподарське підприємство.

Кредитні відносини між комерційними банками, з однієї сторони, та сільськогосподарськими кредитними компаніями, з іншої, відображаються у безпосередньо процесі кредитування, та вочевидь, вони ґрунтуються на меті таких відносин, які варто розглядати як один з їх ключових компонентів. Об'єктом таких кредитних відносин є певна вартість, що зазвичай переходить у вільне користування позичальника, але за умов повернення та із приростом у вигляді певного проценту [17].

Зазвичай усі кредитні відносини між кредитором та позичальником оформляються шляхом підписання кредитного договору. Історично, кредитні угоди повинні ґрунтуватися на таких загальноприйнятих принципах: добровільність; взаємодовіра; взаємна вигода для кредитора і позичальника в процесі здійснення кредитних відносин; узгодженість основних умов кредитного договору, в тому числі платність, забезпеченість кредиту, строковість та його цільове призначення.

Зазвичай усі кредитні відносини між кредитором та позичальником оформлюються шляхом підписання кредитного договору. Історично кредитні договори повинні ґрунтуватися на таких загальноприйнятих принципах: Взаємна вигода кредиторів та позичальників у процесі кредитних відносин. Порядок основних умов кредитного договору, включаючи оплату, термін погашення, гарантію кредиту та його призначення.

Процес банківського кредитування агробізнесу можна охарактеризувати як серію безперервних дій, пов'язаних з наступним етапом процесу

кредитування. оформлення кредитних відносин; видачею безпосередньо кредиту; погашення та обслуговування кредитної позики [70].

Перший етап процесу банківського кредитування передбачає звернення агробізнесу до банківської установи шляхом подання якісно оформленої заяви та переліку чітко визначених пакетів документів. (рис. 1.3).

Коли працівник банку отримує пакет необхідних документів, він аналізує його і починає подавати такий пакет у юридичні та охоронні відділи банку.

Другий етап процесу кредитування – це якісний огляд пакету поданих документів. Такі перевірки включають забезпечення включення підпису, печатки, дати та номера, пов'язаного з документом, наданим представником агробізнесу. Крім того перевірка документів, що надаються службою управління земельними ресурсами, Державною податковою службою України, службою статистики, сільською радою відповідного населеного пункту, Пенсійним фондом України, та уповноваженою особою, що приймає рішення щодо передачі в заставу майна. Іншим важливим етапом є перевірка кредитного договору та особи, уповноваженої діяти, від агробізнесу, на якого покладено підписання та підписання кредитної угоди, а також його судимість та кримінальне провадження. Служби безпеки також перевіряють той факт, що агробізнес має проблеми з правоохоронними органами, податковими службами та державними пенсійними фондами [22].

Ознайомившись з пакетом поданих документів, експерт з кредиту виїжджає до фактичного місця ведення бізнесу та очікуваної застави кредиту.

Після цього подання такої кредитної заявки та отримання позитивних висновків від юридичного служби банку та відділу служби безпеки кредитний менеджер має всі вище перелічені документи, які були сформовані при проведенні аналізу та початковий пакет документів передати до департаменту аналізу кредитних ризиків комерційного банку.

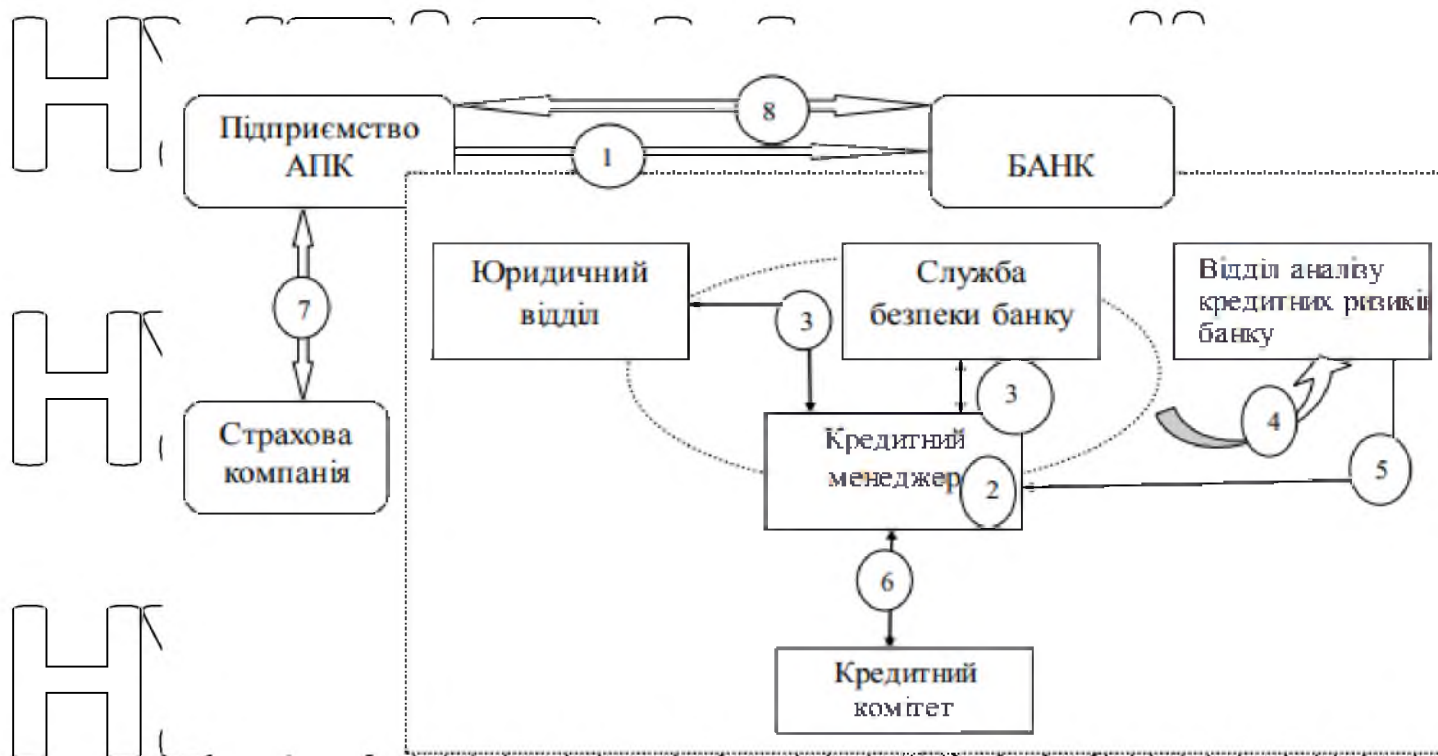

Рис. 1.4. Процес банківського кредитування підприємств АПК

Джерело: [26]

У разі, коли служба оцінки кредитних ризиків дає позитивну відповідь та схвалює надання кредиту аграрній компанії то відповідальний кредитний експерт має право подавати заявку такого підприємства додатково на розгляд банківського кредитного комітету [53].

Під час засідання кредитного комітету кредитний менеджер, відповідальний за заявку аграрного підприємства, виступає із доповіддю щодо проведеної експертизи, дає відповіді на поставлені запитання членів даного комітету, та, у випадку прийняття згоди щодо видачі кредиту, підписуються та укладаються кредитні договори.

Для того, щоб кредитні договори були ефективними та надійними у впровадженні кредитного механізму, комерційні банки повинні організувати постійний моніторинг та контроль усіх етапів кредитного процесу. Моніторинг використання кредитних коштів слід починати з моменту переказу клієнту, в даному випадку агробізнесу, повну суму, зазначену в кредитному договорі.

Щоб розпочати фазу управління використанням кредитних коштів, уювноважені особи повинні спочатку створити ефективну організацію

кредитних відносин. Управління банком та ефективне управління кредитним процесом завжди були ключовими передумовами вдосконалення механізму кредитування банків. Оскільки кредитна діяльність вітчизняних комерційних

банків не повністю визначена централізовано, управління здійсненням кредитних операцій визначається як дуже важливий крок. Лише жорсткий

банківський контроль за здійсненням кредитного процесу може забезпечити надійну безпеку та прибутковість таких кредитних операцій вітчизняних комерційних банків [37]. Якщо враховувати вище викладений матеріал можна

виділити два правила, які є фундаментальними для реалізації успішної кредитної діяльності будь-якого банківської установи:

1. Кожен банк повинен розробити та затвердити власну систему кредитного моніторингу;

2. Кредитний контроль мають здійснювати найбільш кваліфіковані та досвідчені фахівці комерційного банку.

Під час кредитування агробізнесу необхідно обов'язково перевіряти та переоцінювати його з певною періодичністю відповідно до заздалегідь визначеного кредиту на час дії договору іпотечного кредиту, щоб належним чином керувати зберіганням предмета кредитного забезпечення. Це було

зроблено. процедуру. Регулярні та належні перевірки майбутньої врожайності також особливо важливі для агробізнесу. Ця перевірка дозволяє банкам контролювати кількість, зростання та якість врожаю, зменшуючи ризик несвоєчасного погашення кредиту. Представники кредитного відділу банку

залишають за собою право контролювати виконання запланованих заходів сільськогосподарської технології, таких як внесення добрив, шкідників та боротьби з хворобами. [7].

Як правило, кредитний моніторинг слід здійснювати протягом усього терміну дії кредитного договору, тобто до повного виконання позичальником

своїх кредитних зобов'язань. Це правило кредитного моніторингу застосовується до всіх галузей економіки, яким довіряють комерційні банки, особливо сільського господарства, через більший кредитний ризик.

Варто зазначити, що довгострокове банківське кредитування українського агробізнесу є складним механізмом. Це передбачає низку процесів, які необхідно здійснити для залучення коштів у довгостроковій перспективі. Це є виправданням кредиту, забезпеченого заставою та забезпечує повну фінансову звітність компанії як на початку кредитного процесу, так і протягом усього терміну кредиту. Він не тільки враховує деталі агробізнесу, а й аналізує всі можливі ризики, пов'язані з галуззю. Ця особливість ускладнює процес кредитування агробізнесу і вимагає уваги кредитного комітету банку.

1.3. Особливості розвитку довгострокового банківського кредитування аграрних підприємств

Вітчизняний бізнес в аграрній сфері динамічно розвивається, підвищується продуктивність та ефективність діяльності підприємств аграрної сфери. Запровадження інноваційних технологій, іноземного досвіду, раціональне використання посівних площ однозначно призводить до зростання показників врожайності сільськогосподарських культур, зниження витрат на виробництво та, відповідно, зростання рентабельності окремих підприємств й аграрної галузі в цілому. Ці позитивні зміни роблять агробізнес більш привабливим позичальником для банківської установи. Постачання кредитних продуктів як від вітчизняних банків, так і від міжнародних фінансових установ значно зросло.

Однак багато питань щодо створення ефективних механізмів банківського кредитування агрокомпаній залишаються невирішеними. Їм потребують подальших досліджень. В сучасних економічних умовах, що склалися головними тенденціями банківського сектору України виступають підготовка до валютної лібералізації, піднесення високотехнологічних напрямів та розквіт кредитування аграрного сектору. Покращити фінансовий стан банківських установ на тлі макроекономічної стабілізації та циклічний надлишок ліквідності стали передумовою для обачного відновлення кредитування. В аграрній галузі

кредитні ресурси відіграють фундаментальну роль, адже невіщують сезонний розрив між вкладенням і надходженням фінансових ресурсів, безупинність процесів відтворення, важливу потребу в обігових засобах, перетворює кредит на ключове джерело поповнення грошових ресурсів. Обмежене самофінансування змушує агробізнес очікувати підтримки від банків у формі кредитування [3].

Досвід банківського кредитування агробізнесу показує, що збиткові галузі, відсутність ліквідного забезпечення, висока ймовірність невиконання кредитів та недосконалі законодавчі механізми є непривабливими для банків. збільшувати. Значний ризик неповернення кредитів змусив банки встановлювати високі процентні ставки за цими кредитами. Існуючий процес кредитування агробізнесу комерційними банками залишається дуже складним, і компанії вимагають великої кількості необхідних документів та їх тривалого перегляду.

Проте, комерційні банки віддають перевагу фінансуванню великих аграрних виробників, що пояснюється наступними причинами:

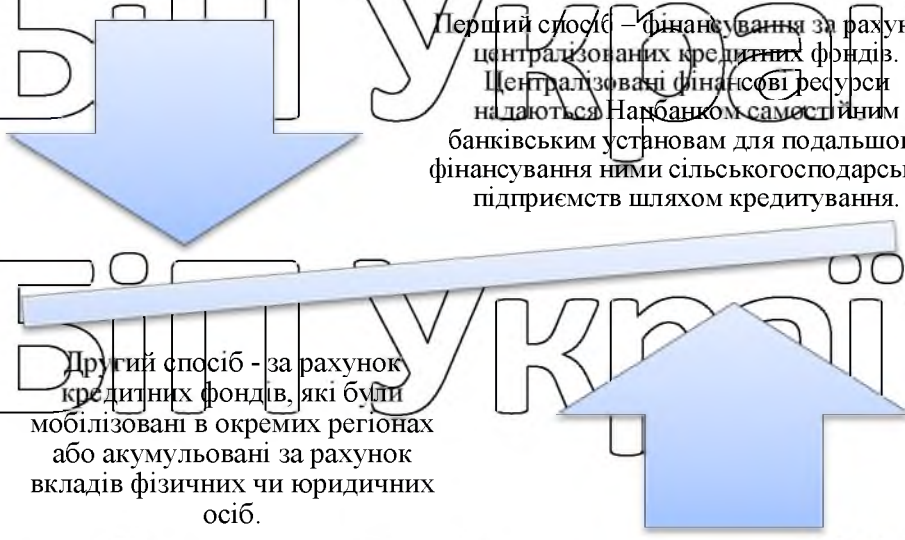
- наявність якісної фінансової звітності у великих компаній;
- наявність сучасного і достатнього забезпечення для надання кредиту;
- диверсифікація спрямування діяльності крупних підприємств, що може покрити можливі втрати на одному із напрямів їх діяльності;
- відсутність та незнання технологій проведення фінансового аналізу аграрних підприємств;
- відсутність фахівців для роботи з малим агробізнесом (банкам вигідніше видавати великі кредити за відносно низькі витрати на оплату праці).

Отже, дрібні та середні виробники сільськогосподарської продукції в Україні мають неперекопливий доступ до банківського кредитування. Відповідно доз оцінки Європейського фонду для Південно-Східної Європи (EFSE, 2012 р.) непокритий попит фінансування аграрних виробників складає \$8,7 млрд. [6].

Проте варто зазначити, що за останні десять років довгострокове кредитування підприємств АПК зробило великий стрибок у своєму розвитку.

Цей розвиток визначається чітко сформованою та послідовною реалізацією процесу вітчизняної реформи, спрямованої на інтеграцію національної фінансової системи до європейського та світового простору в умовах трансформаційних змін та глобалізації. Відповідний об'єктивний процес для зміцнення всієї внутрішньої фінансової системи та регулювання банківського сектору. Світова практика підтверджує, що жоден сектор у будь-якій країні світу не може очікувати належного та ефективного розвитку, якщо такі сектори не скористаються додатковими можливостями, які пропонують ринки боргу та капіталу. Зазвичай, найбільш впливові аспекти виробництва у науково-технічних процесах відображаються у сферах фінансів та кредиту. Однією з найбільш перспективних та ефективних форм фінансування сільськогосподарських проєктів є довгострокова банківська позика.

Довгострокове банківське кредитування агроформувань зазвичай реалізується двома шляхами (рисунк 1.4) [34].

Перший спосіб – фінансування за рахунок централізованих кредитних фондів. Централізовані фінансові ресурси надаються Нарбанком самостійним банківським установам для подальшого фінансування ними сільськогосподарських підприємств шляхом кредитування.

Другий спосіб - за рахунок кредитних фондів, які були мобілізовані в окремих регіонах або акумульовані за рахунок вкладів фізичних чи юридичних осіб.

Рис. 1.4. Способи реалізації довгострокового кредитування аграрних підприємств

Джерело: складено автором на основі [7].

Перелік програм та продуктів, які комерційні банки пропонують агропідприємствам вже декілька років залишається незмінним:

- на поповнення оборотних коштів. Такі програми фінансування спрямовані на поповнення оборотних грошових коштів, тобто на придбання засобів виробництва, ремонт засобів виробництва, виплату заробітної плати (наприклад, овердрафтів, кредитних ліній, строкових позик тощо).

- на реалізацію інвестиційних та інноваційних проєктів. Такого типу програма фінансування націлена на впровадження інноваційних та інвестиційних проєктів з будівництва і реконструкції основних фондів, наприклад елеватори, склади для зберігання товару та продукції;

- на придбання техніки сільськогосподарського призначення. Така програма кредитування використовується на покупку матеріально-технічних засобів переважно зарубіжного та інколи вітчизняного виробництва [46].

За статистикою, насправді, на сьогоднішній день банківські установи прагнуть залучити агробізнес та активно його кредитувати. За останніми даними позики в аграрній сфері становлять 14 % від загального кредитного портфеля національної банківської системи. Порівняння даного факту із часткою аграрного сектору у ВВП країни є значно нижчим.

Керівники комерційних банків переконані, що майже половина виданих банківських кредитів сільськогосподарському сектору – це невеликі короткострокові кредити від 2-х до 10-ти мільйонів гривень. Вони також наголошують, що темпи зростання їх портфеля агропродовольчих кредитів за останні роки перевищили 20% [46]. Ця ситуація вказує на те, що комерційні банки розглядають аграрний сектор як економічно привабливий для кредитування сектор і бажають збільшити свою присутність у ньому. І це має сенс. Оскільки, за даними НБУ, якість операцій з надання кредитів агропромислового сектору висока, а рівень дефолту цих компаній майже низький порівняно з компаніями інших галузей економіки.

У нестабільній ситуації, що склалася на разі в Україні, ставлення аграріїв до позик досить скептичне. Результати опитування показали, що 58 % агровиробників не приваблюють кредити, через їхні умови, вони розраховують

тільки на власні можливості. Проте 42 % аграріїв, яких приваблюють кредити, зазначили, що або діють за овердрафтом, або ж залучають товарні кредити [7].

Зацікавленість банків у сільськогосподарському кредитуванні

пояснюється також тим, що суб'єкти господарювання даної галузі позиціонують себе як достатньо стабільні щодо економічного циклу. Крім того існує можливість безперервно підвищувати продуктивність та виробництво за допомогою наявних додаткових грошових ресурсів.

Кредитування великих аграрних підприємств є більш прибутковим бізнесом, саме тому для топових менеджерів більшості відомих банків, таке кредитування цікавіше порівняно з наданням позик для фермерських господарств, що є подальшим розвитком довгострокових кредитів для цих підприємств.

Варто зазначити, що надання кредитних ресурсів комерційними банками суб'єктам господарювання аграрного сектору має певні особливості. Вони не характерні підприємствам інших сфер господарської діяльності, коли кредитна політика банківських установ, які займаються довгостроковим кредитуванням агроформувань, повинна має певні фундаментальні ознаки, які повинні включати галузеву специфіку сільськогосподарського виробництва нашої країни. На рис.

1.5 представлено ключові особливості агроформувань, що впливають на їх кредитування [15].

Специфічні особливості агросфери здійснюють левовий вплив на ступінь ризикованості проведення кредитних операцій комерційного банку, що потребує від кредитодавця формування додаткових грошових фондів та резервів під можливі втрати під час здійснення таких кредитних операцій.

Значний вплив на обсяги кредитування сільськогосподарських підприємств залежить від того наскільки якісно та ефективно сформований кредитний портфель банківської установи. Адже у раді дотриманням комерційним банком власної стратегії, що була розроблена ним самим та розробленою ним кредитної політики зазвичай є можливість диверсифікувати

кредитні ризики. Відповідальність за розробку, реалізацію і впровадження кредитної політики установи покладається на кредитний департамент банку.

Розроблення кредитної політики, спрямованої на досягнення найпотужніших результатів, виступає основною функцією функціональної підтримки та реалізації управлінських рішень банківського керівництва.

Безперервний процес відтворення, котрий не може бути перерваний, саме тому потребує постійного фінансування в повному об'ємі та в точно обумовлений виробничий період.

Високий поріг ризиковості кредитного портфеля комерційного банку у зв'язку із безпосередньою залежністю сільськогосподарського виробництва від форс-мажорних кліматичних умов та природних явищ.

Застосування не сучасної матеріально-технічної бази та технологій, що не відповідають вимогам часу та з повним терміном амортизаційного зносу. Вони потребують значного фінансування, за допомогою залучення додаткових грошових ресурсів шляхом отримання кредиту.

Непередбачуваний ступінь прибутковості сільськогосподарської галузі економіки

Рис.1.5 Особливості аграрних підприємств, які впливають на їх кредитування

Джерело: побудовано автором на основі [47]

Нормативні значення, що визначають вимоги до показників фінансового стану комерційного банку (щодо обсягів кредитування, відсоткових ставок, термінів та операційних ризиків), є орієнтирами для досягнення бажаного фінансового стану банківської установи в майбутньому [28].

Першочергова проблема, що постає перед комерційним банком є розробка кредитної політики із урахуванням інтересів кожного суб'єкта кредитних відносин.

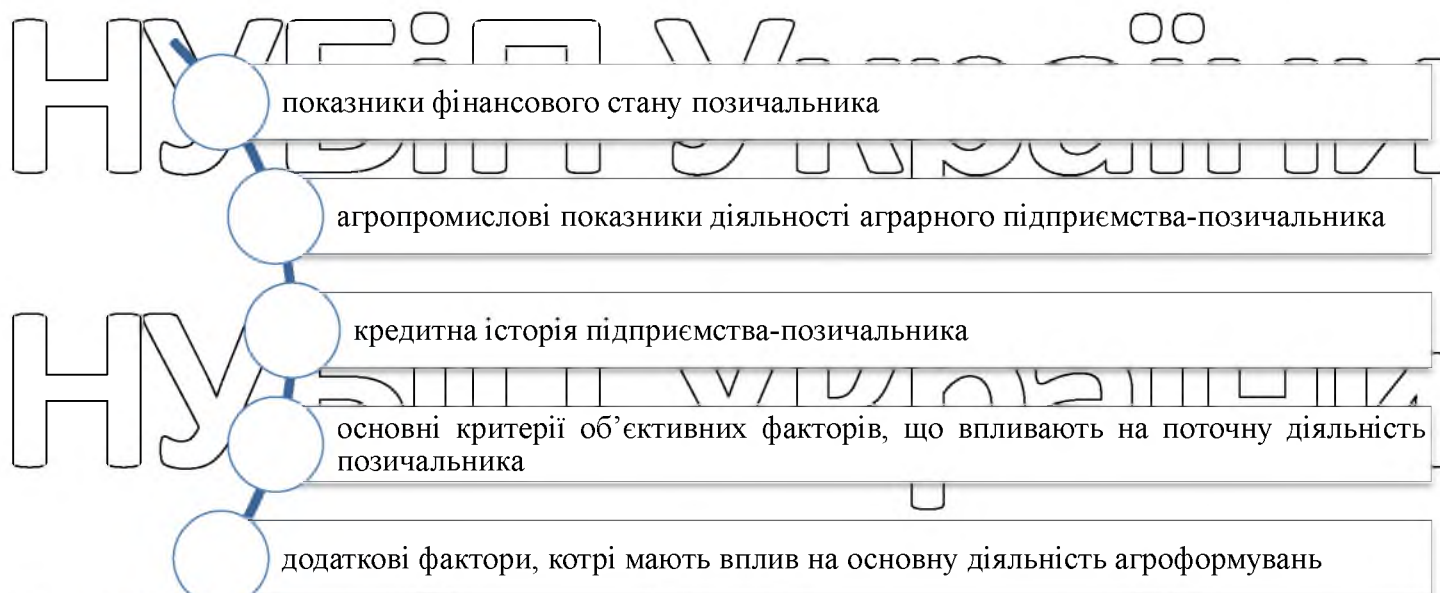

Рис. 1.6 Фактори, які впливають на визначення класу позичальника

Джерело: [33]

При реалізації процесу кредитування банківські установи в першу чергу надають перевагу тим агроформуванням, які окрім основного виду діяльності (зазвичай – рослинництво або тваринництво), впроваджують додаткові вектори сільськогосподарської діяльності (на кшталт селекція, реалізація е/г послуг, переробка власно-виробленої продукції) [59].

Проводячи аналіз бізнес-плану по кредитній цілі та оцінюючи кредитоспроможність та фінансово-економічний стан аграріїв, фахівці кредитної служби банку визначають і досліджують фактори та передумови, що впливають безпосередньо на клас позичальника та його спроможність своєчасно здійснити всі зобов'язання, що були передбачені кредитною угодою. Зобразимо на рисунку 1.6. фактори з поділом на групи:

Специфіка показників, що характеризують певні унікальності ведення бізнесу в умовах агро виробництва та залежать від особливостей основної діяльності підприємства-позичальника [65].

Таким чином, для суб'єктів господарювання, що спеціалізуються на рослинництві, такі дані показники можуть відрізнитися від факторів, що застосовують для підприємств, які спеціалізуються на саме виробництві продукції тваринництва.

Далі, варто зазначити ключові вимоги, що ставлять банківські установи перед потенційним позичальником – сільськогосподарським підприємством [33]:

➤ Потенційні позичальники мають додаткові джерела доходу. Банківські інститути вважають, що найменш ризикованими позичальниками для них є агропромислові підприємства різної діяльності. Це означає, що пріоритетними будуть агропромислові галузі, які мають кредити різним підприємствам та додаткові джерела самостійного грошового потоку. Кредитний відділ банку аналізує ключову діяльність та прибутковість позичальника на основі річної фінансової звітності агробізнесу, а саме балансу (форма №1) та звіту про фінансові результати (форма №2).

➤ У нинішній ситуації практично неможливо забезпечити роботу агроформувань без використання основних засобів. Забезпечення присутності позичальника новітніх технічних засобів, які використовуються для проведення серії весняно-польових та осінніх робіт, значно допоможе збільшити виробництво в період жнив та мінімізувати втрати.

На підставі аналізу бізнес-плану позичальника представник кредитного комітету банку перевіряє наявність основних засобів. Рівень рентабельності виробництва погіршується дефіцитом власного або орендованого обладнання.

➤ Наступним критерієм є надання позичальнику необхідних приміщень (холодильні установки, зернові сховища, елеватори) для зберігання виробленої продукції. Ринок сільськогосподарської продукції має таку характеристику, що ціни на дану продукцію нестабільні та коливаються протягом усього календарного року. Виявляється, що найнижчі ціни спостерігаються протягом етапу збирання врожаю, а найвищі – коли на ринку не вистачає сировини для переробних підприємств. Оскільки ціни на сільськогосподарську продукцію зростають протягом 3-6 місяців з моменту збору врожаю, важливо, щоб у виробника цієї продукції були складські приміщення для її зберігання. Крім того,

такий актив позичальник може використовувати як заставу бажаного

банківського кредиту. Перед схваленням заявки на кредит кредитні спеціалісти повинні перевірити фізичну наявність та якість сховищ, відвідавши сайт.

Як і рослинництво, тваринництво характеризується сезонністю виробництва. Це вимагає своєчасних та якісних сільськогосподарських робіт

[22]. Фахівці кредитного відділу при аналізі погашення кредитних проектів

завжди збирають та вивчають інформацію про додержання позичальником вимог сільськогосподарської та тваринницької техніки у виробництві.

Затвердження заявок на кредитування харчової промисловості, яка характеризується низьким рівнем науково-технічного розвитку, є одним із

найбільш ризикованих рішень для банківських установ.

► Проте на врожайність сільськогосподарських культур і продуктивність тварин явно сильно впливають природні та кліматичні фактори. Погана погода,

така як шторми, град, мороз і зливи, можуть спричинити нестачу продукції. Тому

необхідним етапом схвалення кредиту є проведення аналітичного розрахунку

очікуваної окупності бізнес-плану. Тобто проаналізувати врожайність за останні п'ять років і врахувати тенденції зростання чи зниження врожайності чи продуктивності.

Диверсифікація агропромислової діяльності знижує ризик втрати прибутку та підвищує рентабельність виробництва. Привабливими клієнтами для

комерційних банків є господарства, які займаються не лише вирощуванням сільськогосподарської продукції, а й подальшою переробкою та торгівлею

► Про довіру до позичальника завжди свідчить його позитивна кредитна історія. Фахівці банківської кредитної служби приділяють значну увагу

вивченню інформації про кредитну історію потенційних позичальників. Банки вважають дуже небезпечним кредитування позичальників, які вже мають

негативну кредитну історію.

► Підписуючи кредитну угоду, висококваліфіковані фахівці банку мають детально та якісно оцінити кредитоспроможність підприємства-позичальника.

Об'єктивні чинники діяльності суб'єкта господарювання наведено у (рис.1.8.[35]).

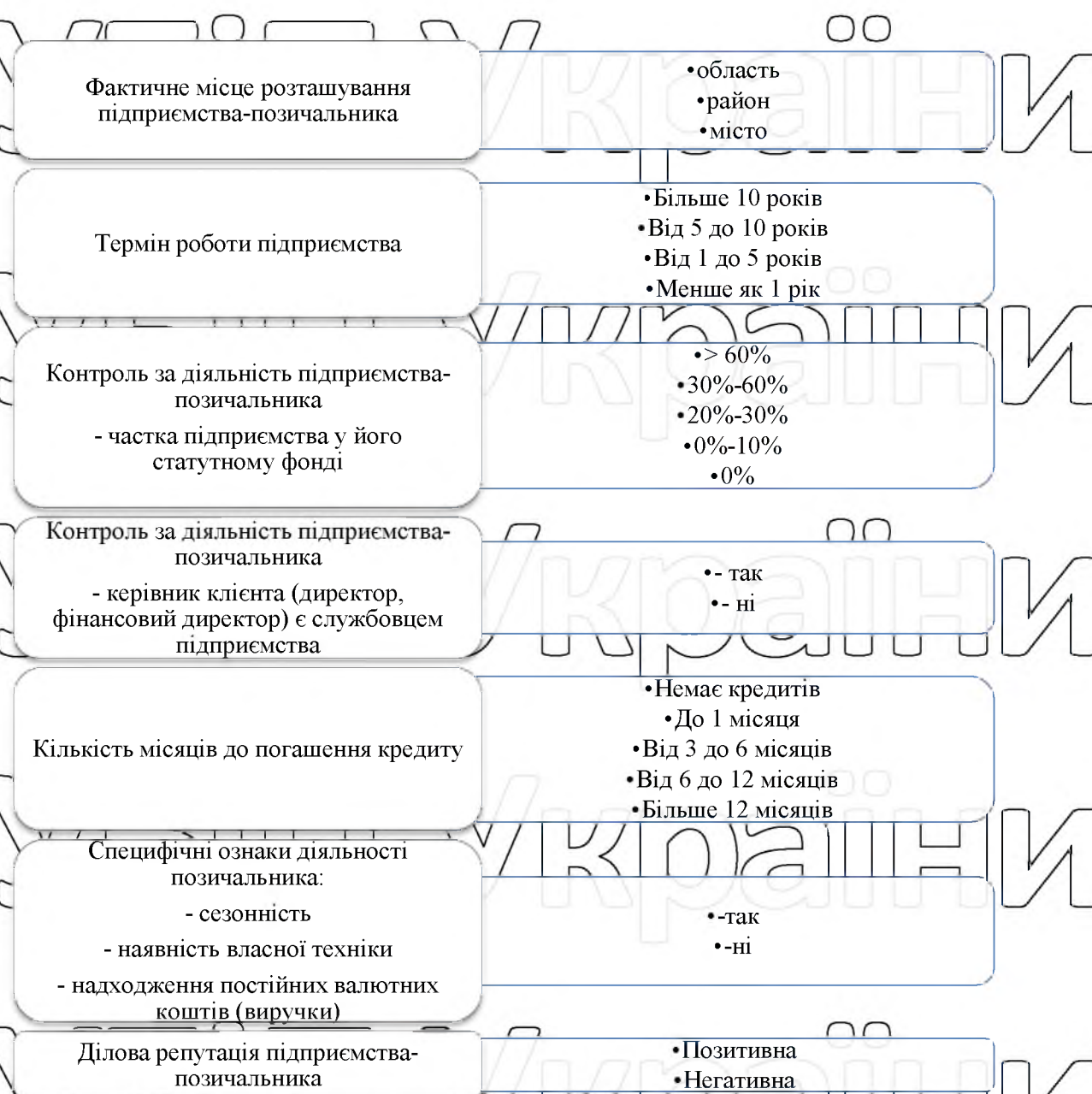

Рис. 1.8. Критерії оцінки об'єктивних факторів діяльності позичальника

Джерело: складено автором на основі [32]

Протягом терміну дії кредитної угоди банк зобов'язаний підтримувати ділову комунікацію із підприємством, що взяло позику та систематично проводити перевірки стану збереження заставного майна. Саме тому кредитний комітет комерційного банку використовує додаткові критерії діяльності підприємства, що є потенційним позичальником, а саме:

1. Притягнення або безпосередня участь позичальника до судових розглядів;

2. Відношення або безпосередня участь підприємства, що є потенційним позичальником до спільних проектів або програм із комерційним банком – потенційним кредитором,

3. Можливість використати державну бюджетну програму підтримки потенційного позичальника, у разі її наявності;

4. Наявність підтримки з боку місцевого самоврядування позичальника;

5. Наявність у топ-менеджменту підприємства-позичальника позитивного ділового іміджу.

Таким чином, здійснивши узагальнення факторів, що впливають на розвиток довгострокового кредитування суб'єктів господарювання, що функціонують в аграрній сфері, ми ще раз переконалися в тому, що як сільськогосподарське підприємство так і комерційний банк безперервно перебувають під впливом мікро- і макро- чинників, від яких залежить стабільний розвиток компаній та банківських установ, зокрема їх взаємовідносини саме в сфері довгострокового банківського кредитування.

НУБІП України

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ДОВГОСТРОКОВОГО КРЕДИТУВАННЯ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

2.1. Тенденції банківського кредитування аграрних підприємств в Україні

НУБІП України

Ключову роль у розвитку економіки України відіграє сільськогосподарське виробництво. Цей сектор економіки виробляє до 12% загальної доданої вартості. Близько 45% усього державного експорту відбувається за рахунок сільськогосподарської продукції [3].

Об'єктивним фактором, що створює необхідність використання кредитних ресурсів в аграрному секторі України є нерівномірність руху оборотних коштів агроформувань через великий розрив між потребою в оборотних фондах та їх доступністю.

В умовах вище фінансово-економічної кризи в Україні зростає значення фінансової стійкості підприємств аграрної галузі. Таке значення, з одного боку, обумовлюється необхідністю додаткового фінансового вливання та розширеного процесу відтворення і, поряд з тим, стимулювання до підвищення ефективності функціонування даних підприємств, тоді як з іншого боку пояснюється створенням умов, необхідних для безперервного руху фінансових ресурсів у процесі виробництва. Тому агроформування відіграють роль одного із передових гравців кредитного механізму у якості позичальника, тоді як банківські установи залишаються чи не єдиними донорами фінансових ресурсів. Саме тому ми вважаємо, що розпочати аналіз розвитку тенденцій довгострокового кредитування банківськими установами агросектору з розгляду основних показників банківської діяльності.

У 2020 році банківський сектор економіки успішно подолав кризу пандемії Covid та продовжує це робити протягом поточного року, крім того він належним

НУБІП України

чином виконав свою функцію підтримки економіки. Цьому сприяла робота, проведена останніми роками з очищення та підвищення стійкості банківської системи, а також своєчасні дії банків і національних банків щодо подолання наслідків пандемії.

Достатня ліквідність банківських установ допомогла зберегти довіру вкладників та пролонгувати цикл зниження процентних ставок за депозитами без впливу коштів. Зниження процентних ставок за кредитами та програми підтримки з боку держави для бізнесу привели до активізації кредитування, переважно гривні, після певного сповільнення на початку року. Знизився рівень

доларизації балансів банків. Завдяки очищенню балансу від проблемних кредитів шляхом амортизації підвищилася привабливість інвестицій банків, у тому числі державних.

Прибуток у цьому секторі скоротився в основному за рахунок нарощування резервів, але рентабельність капіталу залишалася високою на рівні 20% у середньому у 2020 році. Нарощений статутний капітал дозволив більшості банків витратити рік на дотримання правил. Запас капіталу та ліквідність тримають банки в хорошому стані для продовження кредитування економіки.

Кредитний ризик залишається основною проблемою для банківської галузі у 2021 році. Серед інших факторів, що впливають на бізнес-модель банку, – подальша цифровізація банківських послуг та внутрішніх процесів.

У 2020 році 2 вітчизняних комерційних банки були визнані банкрутами у зв'язку з невиконанням нормативів капіталу. На кінець 2020 року на ринку працювали 73 платоспроможних комерційних банки, що свідчить про те, що фаза стабілізації банківської системи збільшенням капіталізації, розпочата у 2016 році, наближається до завершення (постанова №58 від 04.02.2016р., яка затвердила мінімальний статутний капітал у розмірі 500 млн грн. Банки з низьким капіталом повинні поступово збільшувати свій капітал щоб досягти певного рівня згідно з трафіком, розробленим НБУ (рис. 2.1) [33].

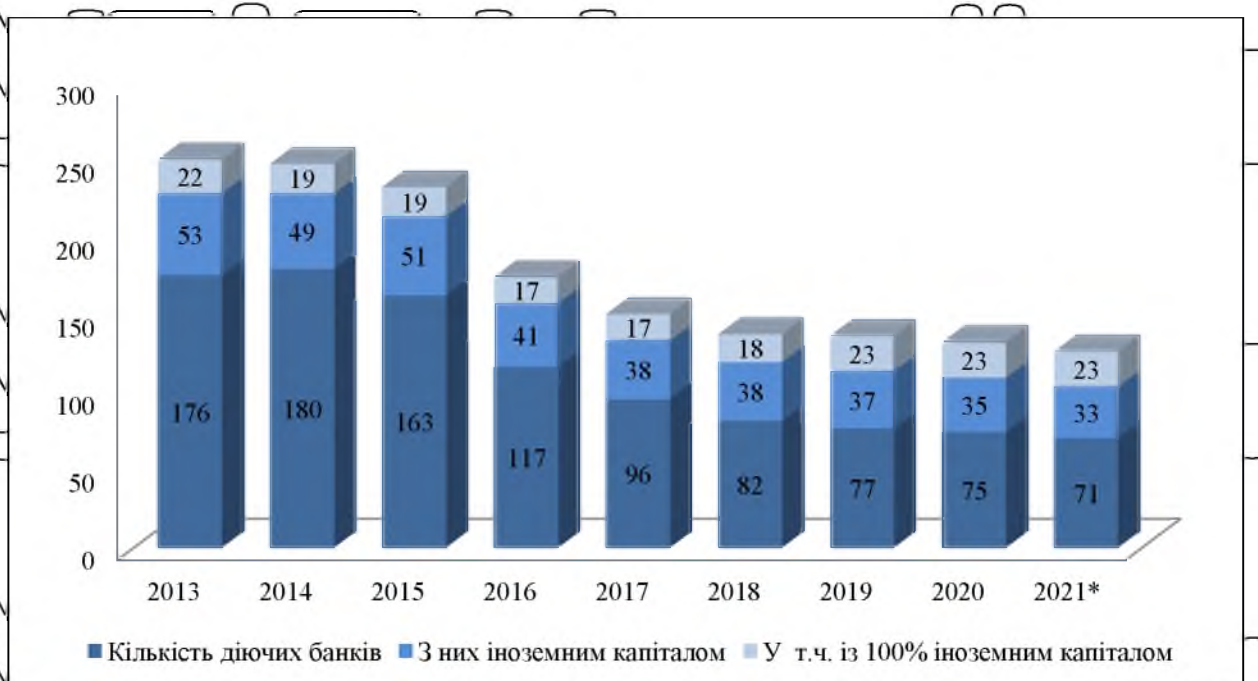

Рис. 2.1. Динаміка зміни кількості банківських установ в Україні

Джерело: складено автором на основі [33]

Але варто відмітити, що у вересні 2021 року банківську систему залишили ще два комерційні банки. Частка державних банків у чистих активах зменшилася на 2,7% в.п. на користь банків з приватним капіталом – до 52,6%. Аналізуючи в цілому починаючи з 2016 року кількість вітчизняних банків скоротилася майже на 36% — зі 117 до 73 на початку 2021 року.

Отже, за представлений період, кількість банків з іноземним капіталом скоротилося за рахунок тих комерційних банків, що свідомо покинули національний ринок у зв'язку зі скороченням його привабливості через політичну та економічну ситуацію, що склалася, або ж змушені були покинути ринок по причині анулювання ліцензії за рішенням Уряду – банківські установи з російським капіталом.

Варто зазначити, що суттєве скорочення кількості банківських установ майже не вплинуло на обсяги кредитування в Україні, адже кредитна діяльність посідає чільне місце серед низки банківських операцій, про що свідчать дані, що показані в табл. 2.1

НУБІП УКРАЇНИ

Таблиця 2.1

Кредитування комерційними банками України, протягом 2017-2021 рр.

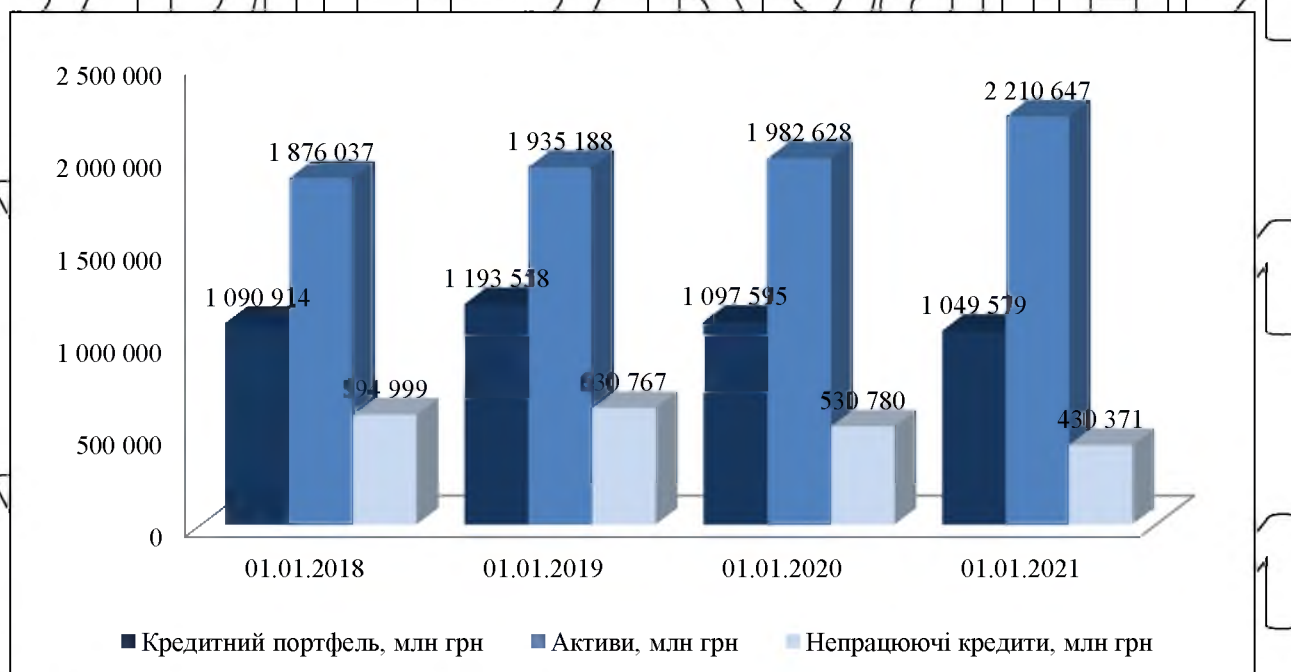
Показники	01.01.2017	01.01.2018	01.01.2019	01.01.2020	01.01.2021	Відхилення (+,-) 2021 р. до 2017 р.
Кредити надані, всього, млн. грн	1005923	1090914	1 193 558	1 097 595	1 049 579	43656
з них:						
- непрацюючі кредити, млн. грн	570458	594999	630767	530780	430371	-140087
Часта непрацюючих кредитів, %	56,71	54,54	52,85	48,36	41,00	-15,71

Джерело: складено автором на основі [33]

НУБІП УКРАЇНИ

Протягом останніх років банківська система України показувала скорочення обсягів корпоративного кредитування, та лише незначне зростання кредитування населення. При цьому загальний обсяг наданих кредитів в національній зберігається на низькому рівні. Розглянемо динаміку кредитного портфелю національної банківської системи та частку в ній кредитних операцій (рис.2.2).

Рис.2.2. Динаміка зростання вартості кредитного портфелю та частки

у ньому непрацюючих кредитів

Джерело: складено автором на основі [33]

НУБІП УКРАЇНИ

Всупереч песимістичним очікуванням, якість кредитного портфеля через коронавірусний напад істотно не погіршилася. Цьому сприяла як якість докризисового портфеля, так і своєчасні дії банків щодо реструктуризації своїх кредитів. При цьому Положення про визначення критеріїв для списання знецінених фінансових активів банків України за рахунок оціночних резервів під очікувані кредитні збитки, що було затверджене постановою Правління Національного банку України від 13.04.2020 №49 ризик залишається головним для вітчизняних банків у 2021 році.

Незважаючи на значне покращення економічних умов наприкінці 2020 року, деякі банківські позичальники все ще стикаються з фінансовими труднощами. Це може досить негативно вплинути на якість кредитних послуг, вимагаючи створення комерційними банками додаткових резервів. Незважаючи на зниження проблемних кредитів українських банків, він залишається значним – в межах 37% (455,5 млрд грн) обсягу кредитного портфеля вітчизняних банків складається з (непрацюючих) проблемних кредитів, з яких 73% або 295,5 млрд грн є у державних банках. Затвердження стратегій управління проблемними активами та оперативними планами державного сектору прискорило темп роботи та динаміку зменшення проблемних активів.

Таблиця 2.2
Динаміка обсягу кредитних вкладень банків

Назва вкладень	01.01.2018	01.01.2019	01.01.2020	01.01.2021	Відхилення (+,-) 2021 р. від 2018 р.
Кредити надані суб'єктам господарювання, млн грн	892900	959601	847259	795405	-97495
Частка простроченої заборгованості за кредитами, %	56,03	55,83	53,83	46,66	-9,37
Загальна сума кредитного портфелю, млн грн	1098914	1193558	1097595	1049579	-41335

Джерело: складено автором на основі [33]

Варто зауважити, що найбільш ризикованим є кредитування саме корпоративного сектора, це показує частка непрацюючих кредитів, яка станом на 01.01.2021 рік становила майже 46,66%, тоді як найменш ризикованим є

міжбанківські кредити з часткою у 3%. Тому далі доцільно було б проаналізувати динаміку обсягів кредитних вкладень комерційних банків. Незважаючи на це, дані таблиці показують, про зростання кредитування вітчизняної економіки, що є позитивним результатом співпраці реального сектору економіки та банківської системи.

Для вивчення тенденції довгострокових кредитів сільськогосподарським підприємствам важливо оцінити вищезазначені кредитні відносини в господарському комплексі з точки зору періоду та сфери господарювання. На рисунку 2.3 показана обсяг банківських кредитів суб'єктів господарювання за строками.

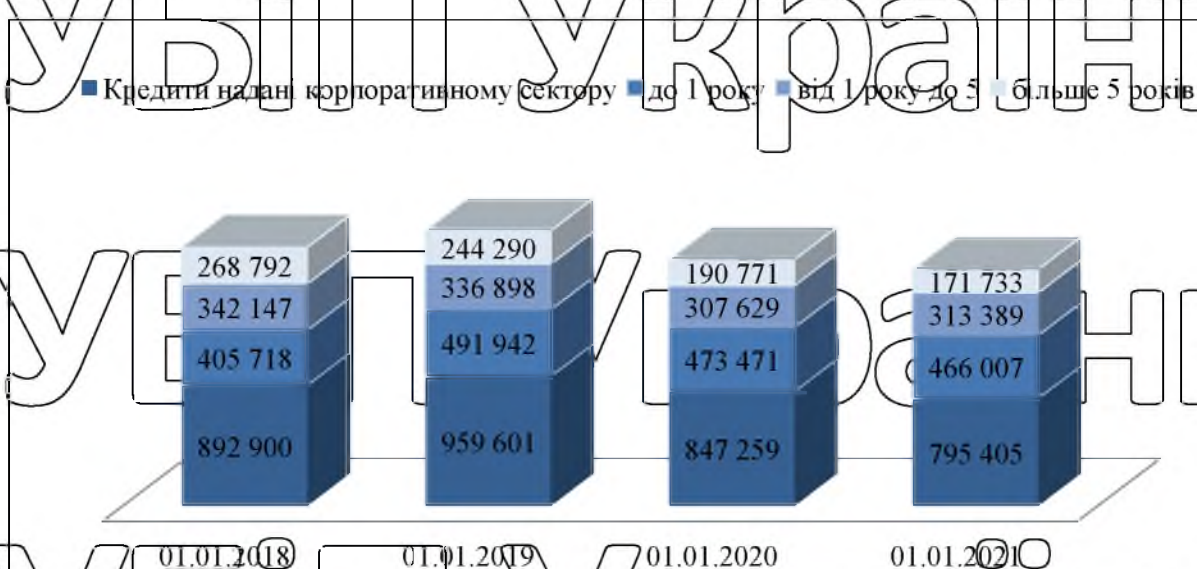

Рис. 2.3. Обсяг банківського кредитування корпоративного сектору за терміновістю

Джерело: складено автором на основі [33]

Вітчизняна практика ведення кредитного бізнесу банками склалася так, що категорія «середньостроковий банківський кредит» не достатньо підтверджений в економіці нашої країни. Довгостроковими вважаються позики, якими користується юридична особа більше одного року.

Згідно з дослідженням ринку банківського кредиту, дуже важливою особливістю сучасного банківського кредиту є збільшення його частки в загальному обсязі довгострокових кредитів (на початок 2021 року частка

довгострокових банківських кредитів складала 20% від загального обсягу кредитів корпоративному сектору). Але таке зростання орієнтоване на споживачів, а не на інвестиції. Основною метою довгострокового фінансування було збільшення поточного фінансування виробничої діяльності. Орієнтація кредитних ресурсів на споживача не сприяє розвитку економіки.

Таким чином, структура банківських кредитів національної економіки не є надійною, але довгострокові кредити залишаються переважаючими. Основною тенденцією, що характеризує весь досліджуваний період, є наявність стабільної частки таких позик. За весь період дослідження їх питома вага становила майже 52% від загальної кількості.

Проаналізуємо тенденцію кредитування сільськогосподарського сектору національної економіки. Наступним кроком наведемо динаміку зміни кредитування агроформувань України.

Таблиця 2.3

Динаміка обсягів кредитного забезпечення аграрної галузі України, 2018-2021 рр.

станом на початок січня періоду

Показник	2018	2019	2020	2021	Відхилення (+/-) 2021 р. до 2018 р.
Видаю кредитів нефінансовим корпораціям у розрізі видів економічної діяльності, Усього, млн грн	829932	859740	744648	724157	-105775
Видано кредитів сільському господарству - Усього, млн грн,	59706	67675	61600	61486	1780
Питома вага кредитів сільському господарству у кредитному портфелі БСУ, %	7,19	7,87	8,27	8,49	1,3

Джерело: складено автором на основі [33]

Протягом останніх років в динаміці кредитування аграрного сектору спостерігається відносна стабільність з формуванням періодичного зростання.

Станом на 1 січня 2021 р. обсяг наданих кредитів в галузі сільського господарства досяг близько 62 млрд грн. При цьому протягом декількох останніх років спостерігається збільшення частки сільського господарства в загальному

кредитному портфелі банківської системи України. Це зумовлено стагнацією інших галузей економіки в період пандемії COVID-19.

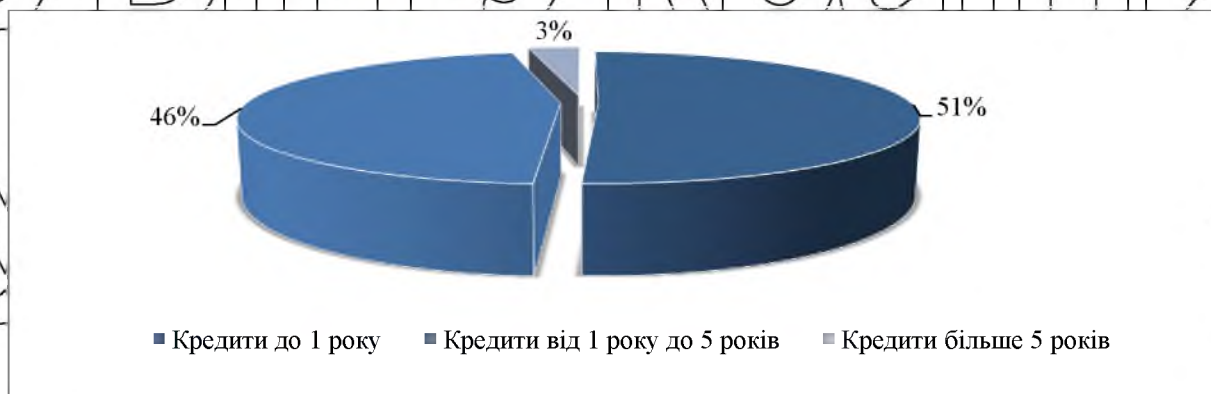

Рис. 2.4 Структура гривневих кредитів у сільському господарстві за термінами погашення в 2020 році, %

Джерело: складено автором на основі [33]

Серед виданих сільськогосподарських банківських кредитів домінують короткострокові кредити, частка довгострокових кредитів становить лише 5%. В основному це пов'язано з політичною нестабільністю, негативними інфляційними очікуваннями та низькою довірою населення до банківських установ.

Великі національні банки розуміють перспективи сільськогосподарського кредитування. В результаті вони вже мають спеціальну програму кредитування агробізнесу, причому кредити даного сектору в загальному кредитному портфелі цих банків становлять 30-50%. До прикладу, ОТП Банк пропонує для агробізнесу чотири види кредитних продуктів, які фінансують не лише сільськогосподарських виробників, але й постачальників насіння, добрив, засобів захисту рослин, техніки, пального, трейдерів, (кредитний ліміт по даним програмам – від 25 тис грн до 30 млн грн із відсотковою ставкою розміром 9,5–17%). «ПУБМ» пропонує зокрема три партнерські програми по кредитуванню вітчизняного агробізнесу, які працюють в більшості з аграріями, що обробляють від 500 га (кредитний ліміт вданих програмах сягає до 35 млн. грн. із процентною ставкою 19%). «Райффайзен Банк Аваль» пропонує агроформуванням чотири види кредитних програм, котрі фінансують переважно фермерів, які обробляють

від 100 до 50 000 та понад га, також, хто займається тваринництвом і птахівництвом) (кредитний ліміт коливається від 50 тис грн до 10 млн грн, із процентною ставкою 16%). «Приватбанк» пропонує кредити на всю гамму аграрної діяльності (кредитний ліміт даних програм коливається від 500 тис грн до 20 млн грн, із процентною ставкою 19% річних). Спеціальні кредитні програми для агроформувань також працюють у банках «Кредит Дніпро», «Приват Банк», «Креді Агріколь Банк», «Кредобанк» та інших [33].

Слід звернути увагу на рівень прибутковості сільськогосподарських підприємств та розвиток кредитних ставок, а також на динаміку кредитування аграрного сектору.

Рис. 2.5. Динаміка середньозважених процентних ставок за кредитами наданими в сільське господарство в національній та іноземній валютах, %

Джерело: складено автором на основі [33]

Вартість кредитних ресурсів залишається високою. За досліджуваний період відсоткова ставка мала тенденцію до зменшення з 17,7% у 2018 році до 11,8% у 2021 році. Це стало наслідком зменшення облікової ставки НБУ.

Відсоткова ставка за кредитами в іноземній валюті знаходиться на нижчому рівні, оскільки в Україні нестабільна ситуація щодо зміни валютного курсу

національній валюті. Кредити в іноземній валюті є дуже ризиковими. Відтак, на початок 2021 року вона склала 7,3%.

Варто зазначити, що доля АПК у структурі ВВП України становить 12%.

Цей показник постійно зростає, що свідчить про його значущість для держави.

За 2020 рік саме агровиробники забезпечили 44% валютних надходжень. Тобто майже кожен другий долар в Україні – це заробіток аграрного сектора економіки України. Саме тому активізація довгострокового банківського кредитування надзвичайно важлива для аграрного сектора економіки країни для модернізації виробництва, розширеного відтворення та впровадження інноваційних проєктів.

2.2. Аналіз кредитного портфеля АТ «Ощадбанк»

АТ «Ощадбанк» в сучасних умовах, які склалися в країні, являється найбільшим універсальним банком країни. Основна діяльність Банку полягає у веденні банківських рахунків та залученні депозитів юридичних та фізичних осіб, наданні кредитів, здійсненні платежів, торгівлі цінними паперами та у здійсненні операцій з іноземними валютами. В стратегічних планах банку до 2022 року відображено досягнення наступних показників: дохідності капіталу на рівні 15%, чистого прибутку на рівні 4,7 млрд. грн., співвідношення витрат/доходів – 63%, а сукупного доходу для акціонерів – 43 млрд. грн.

Стратегічними планами АТ «Ощадбанк» на роздрібному ринку є реалізація наступних завдань (рис. 2.6.).

За період 2018-2020 років АТ «Ощадбанк» успішно виконав всіх пункти стратегії, що підтверджено оцінками наших стратегічних партнерів в особі Європейського банку реконструкції і розвитку (ЄБРР), а також акціонером державою в особі Уряду та Міністерства фінансів України.

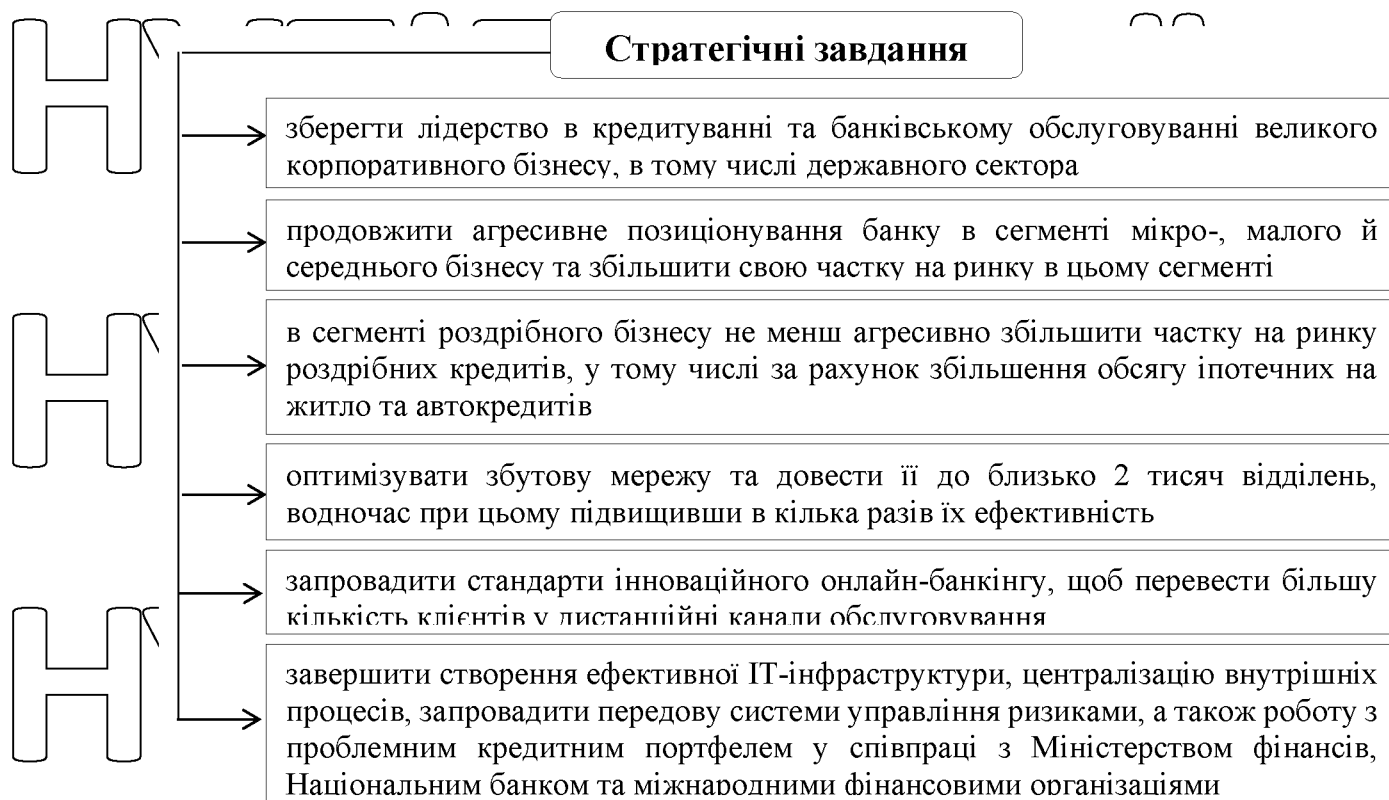

Рис. 2.6. Стратегічні завдання АТ «Ощадбанк» на 2018-2022 роки у

тому числі й на роздрібному ринку

Джерело: складено автором на основі [34]

Серед основних досягнень на роздрібному банківському ринку варто відзначити наступні:

1. АТ «Ощадбанк» у найскладніших макроекономічних умовах вийшов на прибуткову діяльність, при цьому кілька років поспіль банк утримує лідерство за динамікою залучення депозитів фізичних осіб. Таким чином відновлено його первинну ощадну функцію. Завдяки цьому АТ «Ощадбанк» зміг достроково розрахуватись по кредитах рефінансування Національного банку України, які до того не поверталися з 2008 року.

2. Модернізовано мережу установ – відкрито майже 600 високоефективних відділень нового формату, що перевищує мережі більшості ТОП-5 банків країни. Серед них – 18 інклюзивних, 5 мобільних підрозділів, два з яких працюють вздовж лінії розмежування та в гуманітарно-логістичних центрах на Донбасі.

3. Понад 2,7 мільйона клієнтів Ощадбанку зареєструвалися і користуються онлайн-банкінгом «Ощад 24/7», що був створений «з нуля». Першими в цей сучасний сервіс перейшли співробітники банку. Було створено

преміум-банкінг для VIP-клієнтів, який став кращим у країні і одним з кращих в

Європі за версією журналу Euromoney. ПАТ «Ощадбанк» вийшов на друге місце

в електронній комерції – по активних картках і POS-терміналах у торговельній

мережі, а ще кілька років тому був лише тридцять другим. Впроваджуються

інноваційні рішення – технології contactless у громадському транспорті: в метро,

трамваях, тролейбусах і автобусах. АТ «Ощадбанк» емітує картки містян,

найпопулярнішою з яких є картка киянина, куди «зашиваються» соціальні

програми та адміністративні послуги муніципалітетів.

4. АТ «Ощадбанк» розгорнув наймасштабнішу за реки незалежності

програму підтримки малого бізнесу «Будуй своє», метою якої є створення в

країні двох мільйонів нових підприємців. У рамках програми створено

спеціалізований портал, на якому зареєструвалися понад 30 тисяч користувачів.

5. В АТ «Ощадбанк» впроваджено систему управління ризиками, що

відповідає кращим світовим стандартам. Банк перейшов на міжнародні

стандарти фінансової звітності. Рівень заборгованості за цією більш суворою

ризик-системою і системою звітності в новому кредитному портфелі

(сформованому після 2014 року, коли до банку прийшла нова команда) становить

менше 0,1%. Тобто практично дорівнює нулю.

6. У 30-тисячній команді впроваджено сучасну систему управління

персоналом, завдяки якій ПАТ «Ощадбанк» оновив половину кадрового складу

на всіх рівнях: від відділення в райцентрі до головного офісу в столиці. У нас є

свій аналог MBA, є лідерські програми «ОщадЛідер» та «ОщадПрофі», створено

систему кадрового резерву.

7. Третій рік поспіль АТ «Ощадбанк» стає переможцем

комплексного рейтингу «50 провідних банків України» за версією щорічного

незалежного дослідження інформаційного агентства Financial Club. Експерти

рейтингу аналізують діяльність банків за 120 параметрами послуг та продуктів.

Комплексний підхід, удосконалена методологія, значний обсяг зібраних даних та незалежний контроль процесу складання рейтингу дають можливість стверджувати, що на сьогодні дослідження 50 провідних банків України є найбільш повною та об'єктивною оцінкою конкурентних переваг учасників банківського ринку.

У результаті реалізації нової стратегії планується зростання вартості АТ «Ощадбанк» і він буде готовий до часткової приватизації за участю Європейського банку реконструкції і розвитку, а далі й до первинного публічного розміщення своїх акцій.

Банк станом на 1 січня 2021 року є спеціалізованим ощадним банком та належить до системно важливих банків України. АТ «Ощадбанк» посідає друге місце серед банків України за розміром активів і є другим за обсягами залучених коштів клієнтів. Визначальними чинниками, що матимуть вплив на безперервну діяльність та успішну реалізацію Банком стратегії розвитку, залишаються:

- низька результативність протиепідеміологічних заходів та вакцинації, ризик введення жорсткого карантину, призупинення структурних та економічних реформ у державі;

- продовження співробітництва з міжнародними фінансовими організаціями на тлі значних обсягів погашень державного боргу;

- введення додаткових регулятивних вимог;
- монетарна політика НБУ;

- падіння ділової та споживчої активності бізнесу та населення;
- послаблення кредитоспроможності позичальників, зниження ліквідності забезпечення;

- ризик девальвації національної валюти;
- загострення конкуренції в банківській системі, зокрема серед державних банків;

- необхідність значних капітальних вкладень у розвиток та реінжиніринг банківських технологій та бізнес-моделі;

- можлива ескалація військових дій на сході держави, що може негативно вплинути на фінансовий стан окремих позичальників та ПАТ «Ощадбанк» в цілому.

Для того, щоб більш повно проаналізувати діяльність АТ «Ощадбанк» на роздрібному ринку потрібно оцінити його активи, в табл. 2.4.

Таблиця 2.4
Аналіз динаміки активів АТ «Ощадбанк» за період 2018-2020 років

Активи, млн. грн.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2020/2018 р. у %
Грошові кошти та рахунки у Національному банку України	10600,82	56802,95	26514,70	250,20
Кошти в банках	10910,05	44,98	0,10	0,0009
Кредити, надані клієнтам	67543,18	65168,34	63226,08	93,61
Інвестиції	116590,24	113616,18	130251,54	111,72
Інвестиції в дочірні та асоційовані компанії	24,80	24,80	24,80	100,00
Інвестиційна нерухомість	796,87	809,07	633,53	79,50
Основні засоби та нематеріальні активи	8953,53	9947,98	9725,36	108,62
Передплата з податку на прибуток	267,32	270,26	275,24	102,96
Інші активи	2065,17	2416,36	2887,55	139,82
Всього активів	217751,97	249101,12	233538,88	107,25

Джерело: складено автором на основі [34]

З наведеної таблиці можемо зробити висновок, що активи АТ «Ощадбанк» за період 2018-2020 років зростають на 7,25%, серед них найбільшу питому вагу у 2020 році займають інвестиції – 55,77%, які також зростають за аналізований період на 11,71%; кредити, надані клієнтам – 27,07%, однак за аналізований період вони скоротилися на 6,39%, грошові кошти та рахунки у Національному банку України – 11,35%, що в динаміці зросли на 150,20%.

На рис. 2.7. відобразимо динаміку загальної суми активів АТ «Ощадбанк» за період 2018-2020 років.

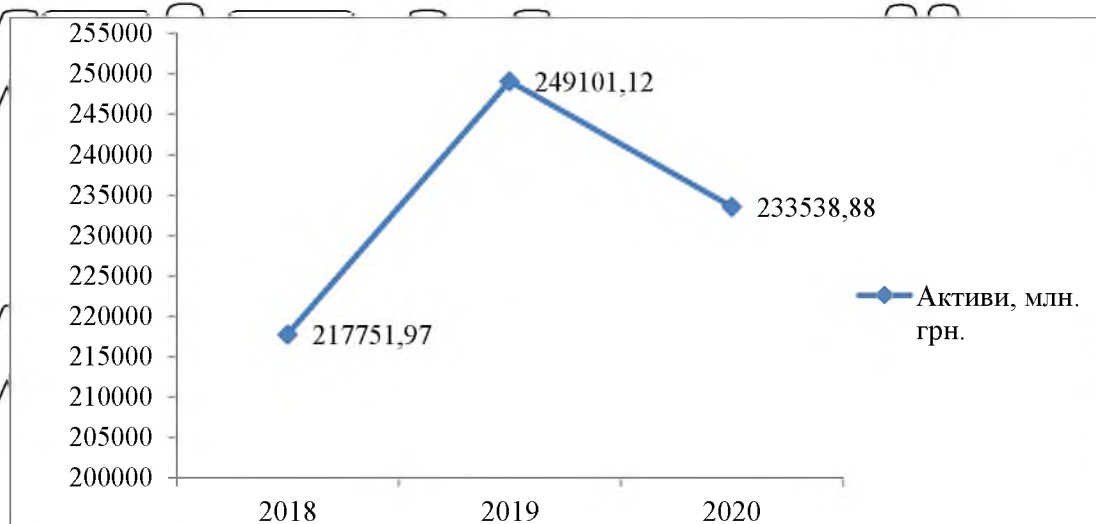

Рис. 2.7. Динаміка активів АТ «Ощадбанк» за період 2018-2020 років

Джерело: складено автором на основі [34]

АТ «Ощадбанк» для юридичних осіб надає наступні види кредитів, зокрема для поповнення обігових коштів, овердрафт, кредит під заставу депозиту, для виконання капітальних витрат, для реалізації інвестиційних проєктів, для придбання нових транспортних засобів та/або сільгосптехніки, а також кредитування спільно з ЄІБ. В таблиці 2.5 оцінимо динаміку кредитних ресурсів банку за 2018-2020 роки.

Таблиця 2.5

Аналіз динаміки кредитних ресурсів АТ «Ощадбанк» за період 2018-2020 років

Кредитні ресурси, млн. грн.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2020/2018 р. у %
Кредити, надані фізичним особам	8944,11	10881,99	12381,10	138,43
Кредити, надані юридичним особам	118689,07	108916,46	74389,21	62,68
Резерв на покриття збитків від знецінення	(63641,37)	(57480,04)	(26020,51)	-
Всього кредитних ресурсів	63991,81	62318,41	60749,81	94,93

Джерело: складено автором на основі [34]

З наведених розрахунків можемо зробити висновок, що в АТ «Ощадбанк» за період 2018-2020 років відбувається зменшення кредитних ресурсів з 63991,81 млн. грн. у 2018 році до 60749,81 млн. грн. у 2020 році, у відсотковому вираженні на 5,07%. При цьому переважають кредити, надані фізичним особам, їх сума зростає від 8944,11 млн. грн. у 2018 році до 12381,10 млн. грн. у 2020 році, сума

кредитів, наданих юридичним особам також зростає від 118689,07 млн. грн. у 2018 році до 74389,21 млн. грн. у 2020 році. Також банк виділяє значну суму коштів під резерв на покриття збитків від знецінення – від 63671,37 млн. грн. у 2018 році до 60749,81 млн. грн. у 2020 році.

Динаміку кредитних ресурсів також відобразимо на рис. 2.8.

Відносно кредитування для поповнення обігових коштів у формі відновлюваної кредитної лінії з метою фінансування закупівлі сировини, матеріалів, здійснення адміністративних або поточних виробничих витрат, збуту, забезпечення роботи з відстрочкою з дебіторами тощо варто відзначити, що банк надає кредитні кошти до 3 років, відсоткова ставка встановлюється індивідуально в залежності від строку кредитування та обсягу співпраці з клієнтом за іншими продуктами/послугами.

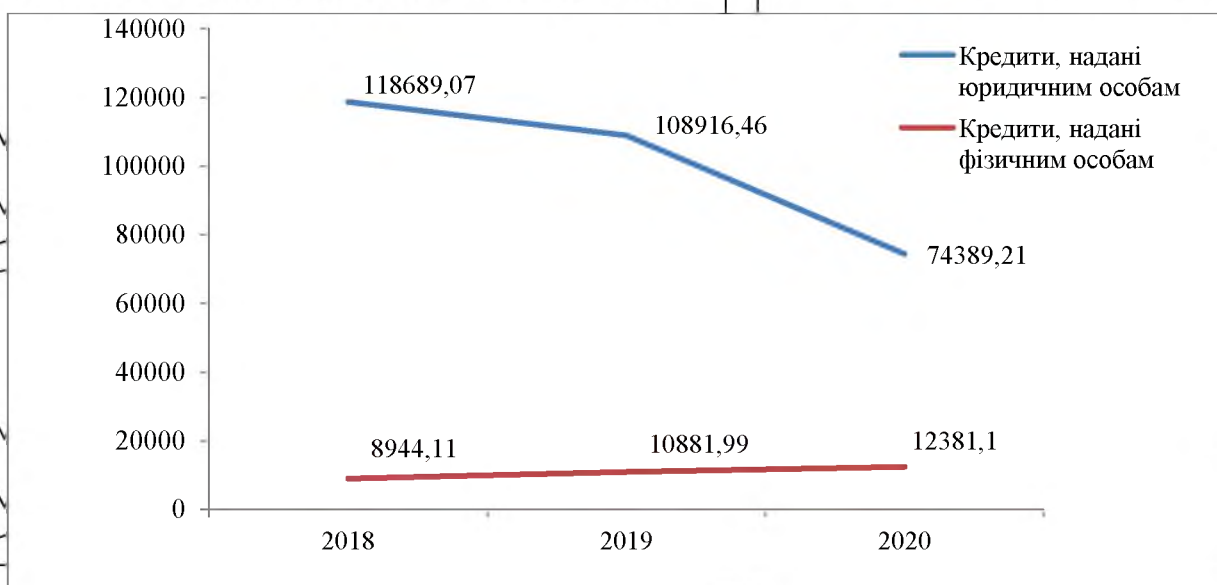

Рис. 2.8. Динаміка кредитних ресурсів ПАТ «Ощадбанк» за період 2018-2020 років.

Джерело: складено автором на основі [34]

Основною умовою такого кредитування є обов'язкове щорічне повне погашення всього кредиту або кожного окремого траншу не рідше ніж раз на 12 місяців. Забезпечення кредитування – нерухоме та рухоме майно, майнові права, порука. При цьому необхідна обов'язкове страхування майна залежно від виду наданого забезпечення в акредитованій АТ «Ощадбанк» страховій компанії.

Сплата відсотків за цим кредитом відбувається щомісячно, а сума запитуваного ліміту кредитування має відповідати поточним розмірам діяльності.

На рис. 2.9 відобразимо обсяги кредитування у 2020 році за секторами економіки.

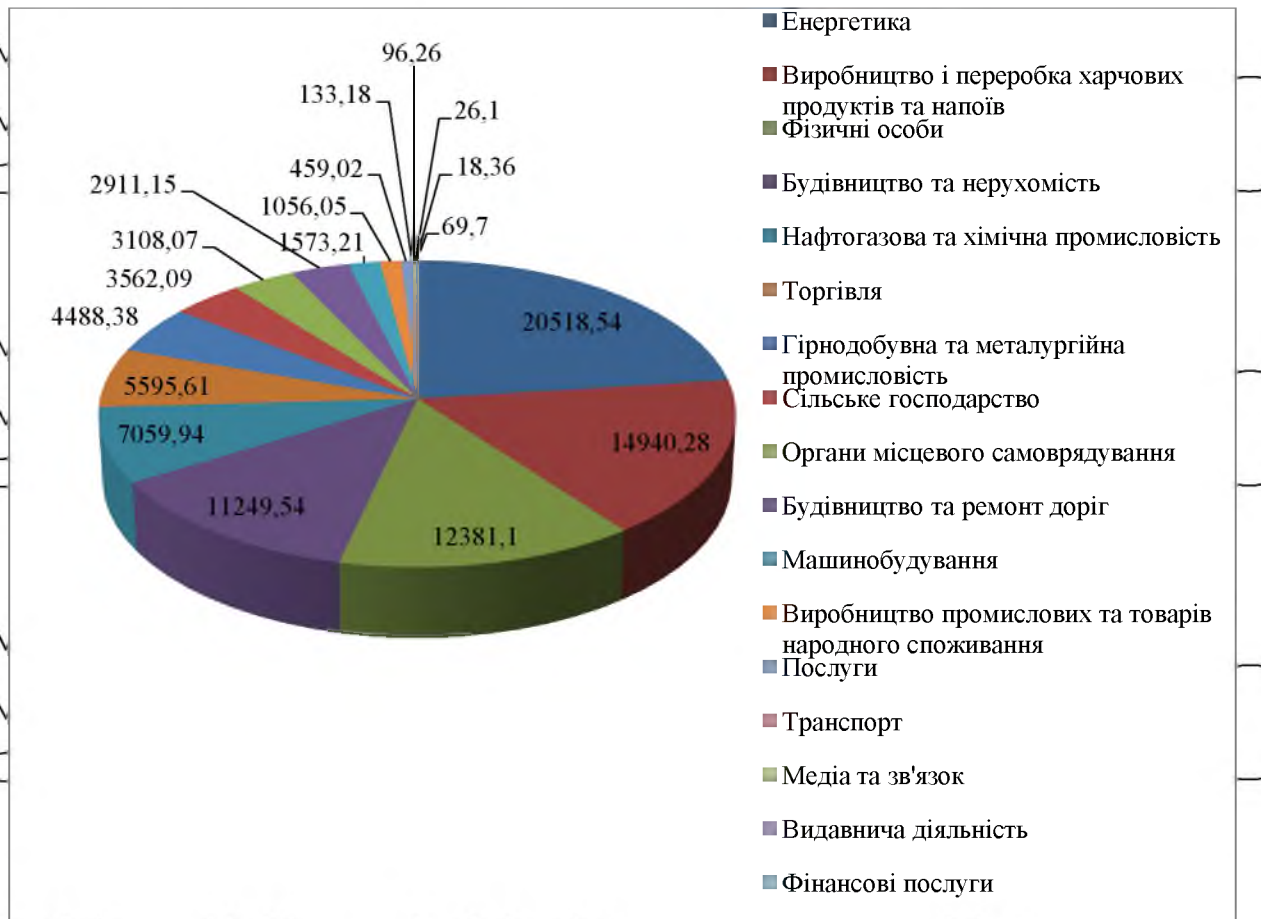

Рис. 2.9. Розподіл наданих кредитів АТ «Ощадбанк» за секторами економіки у 2020 році

Джерело: складено автором на основі [34]

Як видно з рисунка найбільше кредитних ресурсів спрямовано на енергетику – 22,99%, виробництво і переробку харчових продуктів та напоїв – 16,74%, фізичним особам – 13,87%, будівництво та нерухомість – 12,60%, нафтогазову та хімічну промисловість – 7,91%, а також сільське господарство – 3,99%. Банк отримував нерухомість та інші активи в якості погашення заборгованості за проблемними кредитами. У 2020 році такі активи склали 1570,75 млн. грн., які відображені у складі інших активів.

З початку 2021 року кредитний портфель мікро-, малого та середнього бізнесу Ощадбанку зріс більш ніж на 2,3 млрд грн і перевищив 8 млрд.

За сім місяців бізнес-клієнти отримали в Ощадбанку понад 2,5 тис. нових кредитів на загальну суму близько 4,5 млрд грн, з них 2,5 млрд грн спрямовано на фінансову підтримку сільськогосподарських підприємств.

Такі результати Ощадбанку забезпечила його проактивна позиція, зокрема в реалізації державних та партнерських програм підтримки МСБ. Так, Ощадбанк є одним з лідерів програми «Доступні кредити 5-7-9%» та найбільшим кредитором бізнесу за державними гарантіями на портфельній основі. Банк

продовжує збільшувати кількість партнерських програм із виробниками та дилерами техніки, добрив, насіння та засобів захисту рослин, яких наразі більше 230.

2.3. Обґрунтування довгострокового кредитування аграрних підприємств та оцінка його стану в АТ «Ощадбанк»

Для аграрних підприємств АТ «Ощадбанк» надає наступні види довгострокового кредитування, зокрема:

1. Кредити та невідновлювані кредитні лінії для проведення витрат капітального характеру, а саме – придбання нерухомості, обладнання, виконання модернізації виробничих потужностей, ремонту основних активів тощо.

Основними умовами є наступні:

- забезпечення: нерухоме та рухоме майно, майнові права, порука;
- строк – до 5 років;
- валюта – гривня, долар США, євро;
- ставки – індивідуальні;
- сплата процентів – щомісячно.

2. Кредити для реалізації інвестиційних проєктів в сільському господарстві, при цьому необхідно дотримуватися наступних:

цільове призначення кредитних коштів фінансування придбання основних засобів (будівництво нових об'єктів нерухомості, реконструкція),

- рефінансування (погашення) кредитної заборгованості в інших банках, якщо первинне цільове призначення кредитних коштів відповідає зазначеним вимогам;

- капітальний ремонт існуючих об'єктів, модернізація виробництва,

- виконання зобов'язань за кредитним договором є неможливим за рахунок операційної діяльності, а тому передбачає участь грошових коштів, отриманих від реалізації інвестиційного проекту.

Вимоги до клієнта, який має намір отримати кредит на реалізацію інвестиційного проекту є наступні: бездоганна ділова репутація, основна частина продукції не буде реалізована на бартерній основі, не буде включене фінансування на венчурній основі науково-дослідних робіт, в заставу надається

предмет інвестиції та додаткове забезпечення (перевага надається ліквідним земельним ділянкам та нерухомості), власний внесок має складати не менше 30% від вартості інвестиційного проекту з підтвердженням джерел таких коштів або без підтвердження, якщо власний внесок повністю виконано на етапі розгляду

АТ «Ощадбанк» пакета документів. Крім цього потрібен досвід реалізації

подібних інвестиційних проектів або залучення до реалізації сторонніх осіб, що мають підтвердження досвіду в реалізації подібних проектів. Щодо грошового потоку зазначимо, що він має бути достатнім для обслуговування кредитного

боргу (відсотки по кредиту) до моменту початку експлуатації об'єкта інвестицій, а також повинен бути вичерпний перелік дозвільної документації.

3. Кредити на придбання нових транспортних засобів та/або сільгосптехніки. АТ «Ощадбанк» детально вивчивши потреби клієнтів мікро, малого та середнього бізнесу в аграрній сфері вдосконалив програму кредитування підприємців на придбання основних засобів з оформленням їх у

заставу. В рамках програми для ММСБ клієнти можуть придбати в кредит не тільки нові транспортні засоби, а й будь-яке обладнання та устаткування, а також основні засоби, що були у використанні. Придбати в кредит можливо легкові та

вантажні автомобілі, автобуси, спецтехніку, дорожньо — будівельні машини, трактори, комбайни, іншу сільськогосподарську техніку та навісне обладнання, виробниче та промислове устаткування строком до 7 років з початковим внеском

від 30% (в рамках співпраці з партнерами – від 20%). Процентна ставка та комісія

залежить від суми та строку кредитування. Розвиток даного сегмента

банківського обслуговування сприяє зміцненню фінансової бази самих банків та розвитку малого та середнього бізнесу в Україні аграрного сектору.

Забезпеченням кредитування може бути механічний транспортний засіб або сільгосптехніка, які придбаються з використанням кредиту; обов'язковим є

нотаріальне посвідчення договору застави. Страхуванню підлягають легкові та

вантажні автомобілі, автобуси та мікроавтобуси — за ризиками «повне КАСКО», зокрема трактори, комбайни, інші самохідні машини та/або сільгосптехніки

від усіх ризиків як майно, що знаходиться на всій території власника механічного

транспортного засобу та/або сільгосптехніки та прилеглих дорогах, де

експлуатується механічний транспорт.

Особливими умовами кредитування є укладення двостороннього договору про співробітництво між АТ «Ощадбанк» та продавцем механічних

транспортних засобів або сільгосптехніки, що придбавається за рахунок кредиту

АТ «Ощадбанк», у якому визначаються основні правила та порядок реалізації механічних транспортних засобів або сільгосптехніки з використанням банківського кредиту.

4. Кредитування спільно з Європейським Інвестиційним Банком. Від 30

грудня 2013 року між АТ «Ощадбанк» та Європейським інвестиційним банком

(ЄІБ) було укладено фінансову угоду, основна мета якої — фінансування

вітчизняних малих та середніх підприємств, компаній середньої капіталізації та інших пріоритетних проєктів. Згідно з умовами надання фінансування

Європейським інвестиційним банком кредитні проєкти підприємств малого та

середнього бізнесу, середньої капіталізації та великих корпоративних клієнтів

мають відповідати вимогам, встановленим класифікацією Європейського інвестиційного банку.

Сума такого кредиту в аграрній сфері може бути до 50 млн. євро, до 8 років, під індивідуальний відсоток. Дивлячись від того, до якого класу позичальника належить аграрне підприємство йому надаються спеціальні умови. Так, для

компаній малого та середнього бізнесу або компаній середньої капіталізації надається кредит до 25 млн. євро, відсоткова ставка в національній валюті

знижена не менше ніж на 1,25% річних, термін кредитування від 2 до 8 років, забезпечення згідно з умовами кредитування банку. Для компаній середньої

капіталізації надається кредит від 25 млн. євро до 50 млн. євро, відсоткова ставка в національній валюті знижена не менше ніж на 1,25% річних, термін

кредитування від 2 до 8 років, забезпечення згідно з умовами кредитування банку. Для великих корпоративних клієнтів надається кредит до 50 млн. євро,

відсоткова ставка в національній валюті знижена не менше ніж на 1,25% річних, термін кредитування від 2 до 8 років, забезпечення згідно з умовами

кредитування банку.

Наведемо класифікацію компаній аграрного сектору відповідно до наведених вище груп. Так, у компанії малого та середнього бізнесу (МСБ)

кількість співробітників (з урахуванням підприємств, що входять в групу компаній) має бути до 250 осіб; пріоритетні галузями діяльності позичальників:

аграрний сектор та послуги виробництва. Компанії середньої капіталізації мають включати від 250 до 3000 осіб працівників, пріоритетними галузями діяльності

повинні бути не лише сільське господарство, а й розвиток місцевого приватного сектора, розвиток соціальної та економічної інфраструктури, включаючи

транспорт, енергетику, захист навколишнього середовища, інформаційні технології та засоби зв'язку. Великим корпоративним клієнтам дозволені

наступні сектори позичальників, зокрема у статутному капіталі відсутня частка держави та/або територіальної громади, як пряма, так і опосередкована не

віднесені до державного чи комунального сектора економіки, кількість співробітників (з урахуванням підприємств, що входять в групу компаній): без

обмежень, пріоритетними галузями діяльності втілення інвестиційних проєктів, пов'язані з розвитком енергетики, захистом навколишнього

середовища, розвитком соціальної інфраструктури та місцевого приватного сектору.

Крім цього виключно для аграрних підприємств АТ «Ощадбанк» надає наступні види довгострокових кредитів:

1. Овердрафт – кредитні кошти для оперативного здійснення платежів, щоб забезпечити закриття касових розривів, від 10% річних, до 2 років.

2. Поповнення обігових коштів – для придбання сировини, товарів, оплати послуг, пов'язаних з виробництвом продукції чи веденням торгівельної діяльності, інших поточних потреб, від 12,25%, до 3 років.

3. Кредит під депозит – залежить від строку депозиту.

В табл. 2.6 наведемо розподіл кредитів, наданих юридичним особам в залежності від терміну погашення.

Таблиця 2.6

**Розподіл кредитних ресурсів в залежності від терміну погашення
АТ «Ощадбанк» за період 2018-2020 років**

Кредитні ресурси, млн. грн.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2020/2018 р.,%
Кредити, надані до 1 року	49849,41	45744,91	33338,46	66,87
Довгострокові кредити	68839,66	63171,55	41050,75	59,63
Всього кредитних ресурсів	118689,07	108916,46	74389,21	62,68

Джерело: складено автором на основі [34]

З розглянутих даних можемо зробити висновок, що банк в переважній більшості надає кредити підприємствам, у тому числі сільськогосподарським на довгостроковий період, у порівнянні з 2018 роком у 2020 році скоротилися надані кредити до 1 року на 33,13% та довгострокові кредити на 40,37%.

Основними перевагами в довгостроковому кредитуванні аграрних підприємств саме в АТ «Ощадбанк» є:

1. Фіксована відсоткова ставка надає можливість чітко та прозоро оцінити вартість кредитного продукту та прорахувати всі можливі платежі.

2. Прихованих комісій немає.

3. Страхувати життя від нещасних випадків необов'язково значно знижує суму фінансових загат на купівлю транспортного засобу.

4. Штрафні санкції за дострокове погашення кредиту відсутні.

5. Можливість вибору схеми погашення кредиту – ануїтет або рівними частинами.

6. Зручний метод погашення кредиту в будь-якому відділенні

Ощадбанку.

В довгостроковому кредитуванні аграрних підприємств спільно з ПАТ «Ощадбанк» приймають участь наступні партнери:

1. ТОВ «ЕКО ТЕРМ» – сільськогосподарське устаткування, зерносушарки, теплогенератори, котли.

2. Виробниче підприємство «ТЕХНОЛОГ» у формі ТОВ – змішувачі продуктів, стерилізатори, обладнання технологічне, конвеєри, пристрій завантаження, установки для охолодження та термічної обробки продуктів.

3. ПП «АГРАР ТЕХНІК» – сівалки (GASPARDO, ISOTRONIC, Köckerling); обприскувачі (GASPARDO); культиватори (Köckerling, GASPARDO, VECTOR), пресс-підбирачі (KRONE, FERABOLI); дискові борони (GASPARDO, Köckerling, Rolmako); плуги, розкидачі добрив (RABE, GASPARDO), інша навісна тех.

4. ТОВ «САНФЛОРО ГРУП» – виробництво та торгівля сільськогосподарським обладнанням.

5. ТОВ «КОТЛОЗАВОД ЛІКА» – радіатори та котли центрального опалення, будівельні конструкції і частини конструкції; металеві баки, резервуари і контейнери; парові котли, крім котлів центрального опалення.

6. ТОВ «МІНІ-АГРО-ТЕХ» – сільськогосподарські машини й устаткування (міні-трактори та навісне обладнання) наступних брендів: SOLIS, LOVOL, DONGFENG, BRANSON, ZOOMLION, XINGTAI, SHIFENG, ORION, БУЛАТ.

7. ТОВ «АВТОПРИЦЕП-УКРАЇНА» – виробництво кузовів для автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів.

8. PÖTTINGER – оптова торгівля сільськогосподарськими машинами й устаткуванням бренду PÖTTINGER.

9. ТОВ «Ландтех» – оптова торгівля сільськогосподарськими машинами й устаткуванням, системи зрошення Zimmatic by Lindsay, аплікатори для внесення рідких добрив Fast, інша техніка.

10. LOZOVA MACHINERY – оптова торгівля сільськогосподарськими машинами й устаткуванням, навісна та причіпна сільськогосподарська техніка та обладнання марки LOZOVA MACHINERY.

11. ТОВ «Слобожанська промислова компанія» – виробництво сільськогосподарських тракторів 3-4 класу серії «Слобожанець» і спецмашин на їх базі.

12. Група компаній «Техноторг» – оптова торгівля деталями та приладдям для автотранспортних засобів, неспеціалізована оптова торгівля, торгівля сільськогосподарською технікою New Holland.

13. ТОВ «Торговий дім ВАТ «ХТЗ» – ексклюзивний дистриб'ютор Харківського тракторного заводу (ХТЗ).

14. «ВК Технополь» – оптова торгівля сільськогосподарськими машинами й устаткуванням.

15. Група компаній АІС – торгівля транспортними засобами: Міні-трактор "КрАС3 244", Транспортні засоби «ГАЗ», «ПАЗ», «УАЗ», "RAVON", "FAW", "MAZ".

16. UKRAVIT – хімічні засоби захисту рослин, добрива з мікроелементами, мінеральні добрива та насіння сільськогосподарських культур.

Також варто акцентувати увагу на оцінку кредитоспроможності позичальника на прикладі сільськогосподарського підприємства з використанням показників оцінки його фінансово-економічної діяльності та бальної системи. Аналіз кредитоспроможності проведений на основі фінансової звітності приватного сільськогосподарського підприємства «Ходосівське» (табл.

2.7).

НУБІП України

Таблиця 2.7
Аналіз кредитоспроможності ПСП «Ходосівське»

Показники	Рік			Кількість балів
	2018	2019	2020	
Показники ліквідності				
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,09	0,06	0,05	+0
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	3,38	1,71	1,97	+75
Показники фінансової стійкості				
Коефіцієнт незалежності	1,22	1,43	2,08	-25
Коефіцієнт маневреності власних коштів	1,40	1,97	2,53	+100
Показники фінансово-економічної діяльності				
Рентабельність активів – ROA	0,11	0,20	0,17	+25
Рентабельність ВК – ROE	0,25	0,47	0,51	+25
Рентабельність продаж	0,21	0,32	0,29	+25
Оцінка кредитної історії позичальника				
Має позитивну кредитну історію, але в іншому банку	+	+	+	+25
Оцінка організаційного (управлінського) ризику				
Термін функціонування підприємства за поточним профілем діяльності	Понад 5 років			+50
Стабільність організаційної структури	Зміни вищого керівництва та структури відбулись більше 1 року			+25
Контрагенти позичальника	Постійні			+25
Клієнт має кваліфікований і досвідчений менеджмент, персонал з відповідним досвідом роботи та освітою	Так			+25
Ділова репутація клієнта	Позитивна			+50
Всього				425

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності ПСП «Ходосівське» 2018, 2019, 2020 років

За даними проведеного аналізу можемо зробити узагальнені висновки про діяльність і фінансовий стан підприємства. Отже, майже всі показники, що були розраховані і проаналізовані раніше знаходяться в нормі, або перевищують потрібні нормативи. За класифікацією по групах приватного сільськогосподарського підприємства «Ходосівське» можна віднести до класу «Д», що класифікується як «позичальник з повним ризиком», тобто для АТ «Ощадбанк» таке підприємство є ненадійним.

РОЗДІЛ 3.

ПЕРСПЕКТИВИ ДОВГОСТРОКОВОГО БАНКІВСЬКОГО
КРЕДИТУВАННЯ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ3.1. Основні шляхи розвитку довгострокового банківського
кредитування аграрного сектору економіки в умовах пандемії

Аграрний сектор має великий вплив на вітчизняну економіку, визначення рівня національної продовольчої безпеки та соціально-економічного положення суспільства. Стратегічними залишаються питання забезпеченості населення продуктами харчування, промисловість – сировиною. Сільське господарство одночасно є ключовим споживачем і замовником промислової продукції, адже це істотно впливає на формування прибутку других галузей економіки. Саме тому, в механізмі фінансового забезпечення сільськогосподарського виробництва чільне місце посідає ефективна кредитна система.

Варто зазначити, що створення інноваційної моделі розвитку економіки України повинна ґрунтуватись на трансформації сфер індустріальної епохи в новітні сучасні галузі. В першу чергу, це переробка продукції, високотехнологічне аграрно-промислове виробництво, машинобудування та інформаційні технології. Для того, щоб активізувати конкурентоспроможний розвиток агропромисловості існує необхідність впровадження інноваційних проєктів. Для підтримки принципових трансформацій та подальшого розвитку вітчизняної економічної системи, формування нового вектору розвитку аграрної галузі потрібно забезпечити доступ до грошових ресурсів усіх агроформувань шляхом удосконалення механізму кредитування їх інноваційного розвитку.

Крім того, макроекономічної нестабільність (інфляція, диспропорція цін на аграрну продукцію, криза неплатежів та спожиті матеріально-технічні ресурси) оборотні активи товаровиробників агробізнесу насправді були

втрачені, а відновити їх виключно за допомогою власних джерел фінансування агроформувань у несільськогосподарських виробників.

Кредитування агроформувань повинне бути засноване на ринкових умовах функціонування і досить ефективно поєднувати систему державного регулювання діяльності банківської сфери та підтримку фундаментальних процесів кредитування в сільському господарстві.

Урядом нашої держави уже була спроба реалізації такого поєднання. На кшталт створення проекту для піднесення агроінновацій Agrohub [25]. Такий проект слугує майданчиком співпраці агробізнесу із зарубіжними науковцями та інвесторами. Agrohub прагне поєднати передові технології з вітчизняним сільським господарством, привернувши увагу іноземних інвесторів до аграрного потенціалу України та поставивши її на передову перше місце серед інноваторів усього світу. Тому питання надання довготривалих кредитів для здійснення інноваційної діяльності агроформувань та зниження рівня, особливо, фінансового ризику, пов'язаного з таким кредитуванням, є першочерговим пріоритетом для України в ході реалізації інноваційних проєктів.

Світовий глобальний та європейський досвід показує необхідність розвитку державно-приватних інституціональних структур стосовно кредитування банками інноваційних проєктів, зокрема в аграрній сфері. Разом зі створенням спеціальних підрозділів з надання кредитів для здійснення інноваційної діяльності в банківських установах, уряди розвинених країн зацікавлені в роботі комерційних банків розвитку і спеціальних фондів підтримки та гарантування таких кредитів, які б доводили свою ефективність при фінансуванні інноваційних проєктів, навіть при умові гарно розвинутої фінансової інфраструктури, наприклад, бізнес-янгелі, страхові компанії, фондовий ринок, інвестиційні фонди тощо). [35]

Умови отримання такого кредиту встановлюються лише після аналізу основної діяльності окремих агробізнес-компаній та проведення переговорів з власниками та кредиторами компаній. Процентні ставки сильно коливаються і не є фіксованими, але можуть бути змінені протягом терміну дії кредитного

договору. Однак за всіх цих умов кредити вважаються пільговими, і на ці банки поширюється дія закону Нідерландів про функціонування кооперативів при кооперативних спілках з використанням пільгового оподаткування [29].

Кредитні гранти на розвиток інвестиційної діяльності в агаровому секторі Великобританії вводяться через так звані постійні позики. Тобто ці умови не є постійними. Щороку кредитори та підприємці обговорюють процентні ставки, розміри позик та види боргу з урахуванням економічного стану економіки.

Файчук О.В. у своїх дослідженнях переконана, що довгострокове кредитування варто направляти на впровадження інноваційних проєктів в агропромислового виробництві. Адже фінансування таких проєктів буде позитивно впливати на імідж банківської установи, зокрема. Тому доцільним була розробка такого механізму кредитування, щоб в ньому були урівноважені інтереси і позичальника, і кредитора. Отже, відповідно до досліджень

пропонуються декілька сценаріїв банківського кредитування повинні бути доповнені стимулюючими механізмами, що залежить від різниці внутрішньої норми доходності (IRR) інноваційного проєкту та фактичною процентною ставкою банківської установи за кредит (r). Так, за умови коли $IRR > r$ стимулом для венчурного (ризикового) кредитування має стати прогресивний розподіл

майбутнього доходу між позичальником та фінансовою установою. Крім того, за рівності показників і як наслідок використання проєктного кредитування як гарантії для комерційного банку можуть виступити ф'ючерсні угоди щодо

купівлі виготовленої у майбутньому інноваційної продукції, адже планується виробляти не принципово новий продукт, а удосконалений, попит на який практично вже сформований. І фінальний варіант, коли $IRR < r$, тоді державі варто підтримувати кредитування, залучаючи до даного процесу Банки розвитку або гарантійні фонди розвитку інноваційного підприємництва, крім того застосовуючи механізм повної або часткової компенсації банківського відсотку.

Крім того, варто підтримувати встановлення обґрунтованої та об'єктивної процентної ставки за позику комерційними банками на впровадження та реалізацію інноваційних проєктів в агропродовольчому виробництві, автор

наголошує за доцільне притримуватись послідовного логічного ланцюга «рентабельність авансованого капіталу – інноваційність – ризик – процентна ставка».

Загалом для поживлення процесу довгострокового банківського кредитування в сільськогосподарському виробництві державі доцільно побудувати сприятливе інноваційне середовище бізнесу, за допомогою використання організаційно-правового важелю, податкового, кредитного і бюджетного, що зображено на рисунку 3.1 (ДОДАТОК А). Причому останній варто застосовувати, переважно, за умови, що інноваційний проект забезпечує внутрішню норму доходності (IRR) в розмірі, що є меншим а ніж банківський процент за кредит. [35]

Так, починаючи з далекого 2003 року, в нашій країні реалізується система пільгового кредитування суб'єктів господарювання аграрного бізнесу. Суть його полягає в тому, що позики надаються не агроформуванням, а банківським установам (тобто за рахунок державного бюджету частково компенсуються кредитні ставки).

Фінансова підтримка держави сільськогосподарських виробників здійснюється за державною програмою «Фінансова підтримка заходів в агропромисловому комплексі шляхом здешевлення кредитів». Здешевлення кредитів реалізується через кредитні субсидії (субсидування частини процентів за використання кредитів, наданих банківськими установами) завдяки частковій компенсації відсоткової ставки [14].

Оскільки важливим фактором, що впливає на вибір об'єкта, на який буде надаватися кредит, є надання вичерпної інформації про результати та перспективи розвитку підприємства, виникає потреба у створенні ефективної інституційної системи, яка буде ефективно функціонувати. розвиток сільського господарства. бізнес.

Тому насамперед необхідно виявити фактори, що впливають на фінансове становище сільськогосподарських підприємств, та оцінити вплив на можливий

рівень довгострокової заборгованості цих підприємств. О.О. Олійник пропонує групування таких факторів (рис. 3.2).

фінансовий результат від основної діяльності аграрного підприємства за попередній календарний рік

рівень співвідношення цін на сільськогосподарську продукцію і на спожиті ресурси для її виробництва

допомога з державного бюджету

сума та перелік сплачених податків та інших обов'язкових бюджетних платежів

відшкодування за страховими випадками

кредитна підтримка

Рис. 3.2. Основні фактори, що впливають на фінансовий стан сільськогосподарського підприємства

Джерело: [23]

Ці фактори передусім є об'єктивними щодо сільськогосподарських підприємств, і ці нормативні акти мають бути загальними повноваженнями. О.О.

Олійник також підрахував, що можливість підвищення ціни на сільськогосподарську продукцію на 1% має збільшити ставку довгострокових кредитів для аграрного сектору на 6,3% по всій Україні.

Запровадження ефективного механізму іпотечного рефінансування сільськогосподарських підприємств забезпечить наявність довгострокових ресурсів у національних комерційних банках та знизить процентні ставки за довгостроковими джерелами боргу.

В Україні ексталає практика, що в аграрному секторі об'єкт довгострокових банківських кредитів також є гарантованим за боргом, тому завжди необхідно визначати достатність гарантії та розглядати її як можливу самостійне використання. Через специфіку сільськогосподарського виробництва

необхідно прогнозувати обсяг майбутніх грошових потоків у різних регіонах народного господарства.

Для вдосконалення процесу довгострокового банківського кредитування сільськогосподарських підприємств ефективним варіантом є запровадження процедури продажу застави з додатковим зобов'язанням викупу, тобто операцій репо. Механізм буде ефективнішим, якщо власником заставленого майна буде Національний банк України [52]. Така пропозиція пояснюється тим, що кредитори розглядають землю як достатню та ліквідну заставу довгострокової заборгованості.

Дуже бажаною та ефективною є практика запровадження часткової компенсації процентної ставки за кредитами комерційних банків аграрному сектору з державного бюджету. Але й практика показує, що насправді такі компенсації можуть отримати великі агропідприємства. Виявляється, державний механізм має багато недоліків. Вони проявляються у:

- ▶ витрачання великих коштів з державного бюджету, які збираються не сільськогосподарськими підприємствами, а безпосередньо власниками комерційних банків, які є кредиторами боргу;

- ▶ можливість отримання кредитних коштів лише для представників агробізнес-компаній, які мають можливість надати кредиторам відповідні гарантії для таких операцій;

- ▶ недоліки для кредиторів фінансування малого бізнесу, який приносить невеликі доходи і, як правило, потребує невеликого обсягу кредитних ресурсів, але таке фінансування значно збільшує вартість банківських послуг для погодження цих позик;

- ▶ Існує ризик невизначеності, оскільки швидкий технологічний розвиток може підштовхнути власників комерційних банків до пошуку нових ніш у національній економіці, забезпечуючи борги, які б принесли більші прибутки, ніж кредитне фінансування аграрного сектору. [14].

Існуюча практика, характерна щодо існування довгострокових кредитних відносин, наголошує, що проблема більше стосується сільськогосподарських

товаровиробників, які мають невеликі земельні фонди, а не тих які володіють десятками тисяч гектарів. Компанії з невеликою площею зазвичай дуже близькі до проблеми в сільській місцевості, тим самим сприяючи розвитку та підтримці інфраструктури. Ця проблема лише посилює необхідність швидкого вирішення питання довгострокової кредитної підтримки розвитку аграрного сектору.

Варто зазначити ще один ключовий пріоритет для покращення умов для фінансування агроформувань – гарантування рівнодоступності до державної підтримки. Адже відомо що таку доступність отримують далеко не всі господарства такої, в першу чергу це індивідуальні виробники або мікропідприємства

Отже, удосконалення системи агропромислового кредитування та збільшення обсягів банківського кредитування, перш за все, позитивне вплине на економічну ефективність сільськогосподарської діяльності та на розвиток сільського господарства України разом. Це гарантія продовольчої безпеки країни та можливість зайняти лідируючі позиції у світовій торгівлі. (рис. 3.3.)

Ретельна оцінка грошових потоків від інвестиційних та інноваційних проектів, що кредитуються. Це зумовлено тим, що грошові потоки є основним джерелом погашення довгострокових банківських кредитів у аграрних підприємствах.

Зосередження уваги на придатність об'єктів застави з точки зору можливості їх самостійного використання, перспектив їх розвитку тощо. Це обумовлено тим, що в аграрному секторі України склалася ситуація, коли об'єкт довгострокового кредитування одночасно виступає об'єктом застави.

Здійснення контролю в процесі супроводу довгострокового кредиту за такими основними напрямками: цільове використання кредиту; фінансовий стан позичальника; стан збереження застави; своєчасність повернення основного боргу і відсотків; стан реалізації інвестиційного проекту та його функціонування.

Рис. 3.3. Ключові кроки щодо удосконалення алгоритму довгострокового банківського кредитування аграрних підприємств

Джерело: [14]

Тому для розвитку банківських кредитів сільськогосподарським підприємствам України стає необхідною розробка комплексу заходів та

механізмів як з боку держави, так і з боку банків, які будуть спрямовані на розвиток взаємодії секторів банківської справи та аграрної економіки. Це передбачає розширення програм банківського кредитування в аграрному секторі за участю програм державної підтримки сільськогосподарських товаровиробників, урівноваження процентних ставок за агрокредитами, збільшення державних асигнувань на кредитування, зменшення та збільшення кредитів малим і середнім сільськогосподарським підприємствам, підприємства тощо. Усі ці дії стануть можливістю стимулювати розвиток агропромислового виробництва в Україні та створити сприятливий клімат для інвестицій в інноваційні проекти сільського господарство.

3.2. Обґрунтування способів активізації довгострокового кредитування аграрних підприємств комерційним банком

Вітчизняна банківська система відіграє ключову роль в довгостроковій залежності аграрного сектора у кредитах на основі безперервного процесу відтворення та екстенсивного розвитку підприємницької діяльності на основі інноваційності. Важливість сучасного банківського кредиту, наданого аграрним структурам, визначається дестабілізуючими факторами вітчизняної економіки в умовах глобальної фінансової кризи та пандемії COVID-19.

Банківським установам варто враховувати особливості агропромислового виробництва при наданні кредитних ресурсів, а суб'єкти агробізнесу зобов'язані демонструвати власну здатність використовувати позикові кошти, гарантуючи високу надійність повернення позики та її своєчасність.

Довгострокові кредити Ощадбанку не популярні серед клієнтів, адже їх ресурсна база в більшій мірі короткострокова (до 1 року), таким чином існує розрив ліквідності між ресурсною базою та довгостроковими кредитами. Ця проблема призводить до неможливості одночасного комплексного управління активами та пасивами Ощадбанку. Також, варто зазначити, що великі суми

довгострокових кредитів значно підвищують ризик великої безнадійної заборгованості через можливі політичні, фінансові та інші кризи.

Поштовхом до просування довгострокових агропродовольчих позик в Ощадбанку без зниження ризику довгострокових кредитів неможливо. Ця процедура передбачає вдосконалення методів та підходів банків до побудови ефективної та якісної системи менеджменту саме кредитними ризиками, а також удосконалення методів відбору та рейтингування потенційних позичальників.

Вирішення цієї проблеми можливе, якщо процес оцінки кредитоспроможності позичальника буде спиратися на використання двох основних напрямків. По-перше, це значне розширення базового переліку показників, що надає вичерпний опис різних показників. Майбутня діяльність позичальників; По-друге, покращити рівень комплексного аналізу грошових потоків клієнтів. Це оцінює реальні грошові потоки та прогнозує перспективи використання банківських кредитів. [29].

Для поліпшення оцінки кредитоспроможності позичальника Ощадбанку доцільно врахувати наступні пропозиції.

По-перше, аналіз кредитоспроможності аграрного суб'єкта господарювання не повинен обмежуватися оцінкою виключно його ліквідності чи фінансової стійкості, адже необхідно проаналізувати достовірний та повноцінний пакет інформації про майбутнього потенційного позичальника, крім того не тільки звертати увагу на наявність кредитної історії, але й оцінювати її та якість менеджменту на фірмі. Інакше кажучи, реалізувати комплексну аналітичну роботу щодо запобігання до утворення великого рівня кредитного ризику комерційного банку, а, отже, і покращення ефективності операцій банку загалом, зокрема активних. У зв'язку з цим, з метою вдосконалення методології кредитоспроможності клієнта, банки мають широкий спектр, показників, які повною мірою характеризують ефективне використання кредитних коштів та реальний потенціал погашення вчасно наданих кредитів. Наприклад, додати в низку показників оцінки кредитоспроможності позичальника оцінку його ділової активності. По-друге, варто зазначити, що найефективнішим варіантом для

розрахунку фінансових коефіцієнтів, що показують позичальника з різних сторін, є застосування не лише ретроспективного аналізу, що засновано на реальних даних фінансової звітності позичальників, але і перспективного, що

може бути реалізований на основі саме прогнозних показників, що повинні надаватись клієнтом або розраховані самим комерційним банком, спираючись на

тенденції динаміки змін певних показників за попередні періоди. Аналіз довгострокового планування ефективно контролює вплив різноманітних виявлених ризиків на активність потенційних клієнтів і найточніше прогнозує

появу або відсутність нових ризиків, які можуть призвести до невиконання позичальником позики. Допомагає зробити.

Прогностична оцінка кредитоспроможності потенційного позичальника має бути добре заснована на стані фінансових результатів за минулий звітний

період лише за умови повністю стабільної внутрішньо економічної ситуації або принаймні майбутнього стабільного фінансового становища клієнта. Висока

інфляція, низьке виробництво та непередбачувані регуляторні умови для ведення бізнесу можуть значно знизити точність майбутніх прогнозів. [37].

Рішенням цієї проблеми може стати розширення основ системи фінансових коефіцієнтів, які банківські установи використовують для оцінки

кредитоспроможності потенційних позичальників. Так, банкам у своїй кредитній діяльності варто було б використовувати таку систему для здійснення оцінки кредитоспроможності позичальників – "ЦЕНЗОР". Таку систему було створено

та впроваджено ще в 1997 р. "ЦЕНЗОР" і вона складається з таких складових: ціль, експозиція, наслідки, забезпечення, обставини та репутація (табл. 3.3) [8].

Система «ЦЕНЗОР» сприяє створенню якісних інвестиційних пропозицій. Бачення ризиків проекту Взаєморозуміння між позичальниками та кредиторами

Більш якісні бізнес-плани і кращу оцінку Необхідно виділити такі особливості запропонованої системи: ЦЕНЗОР охоплює всі найважливіші особливості банку

позичальника. Це дозволяє вам всебіжно проаналізувати вашу кредитну історію.

Кожен компонент нової системи має різне призначення та специфічний набір інструментів відповідних методів оцінки ризиків. Шість аспектів запропонованої

системи кредитної аналітики мало чим відрізняються від інших завдань і пріоритетів.

Таблиця 3.1

Оцінка кредитоспроможності позичальника за системою «ЦЕНЗОР»

Елемент	Зони виміру ризику	Розділи та підрозділи бізнес-плану, що мають містити необхідну інформацію
Ціль	мета інноваційність доцільність	резюме опис продукції або послуг план виробництва фінансовий план - оцінка ефективності проєкту
Експозиція	- потреба у фінансуванні - дефіцит кеш-флоу - погашення боргу	- фінансовий план (фінансові потреби) - прогностичний звіт про грошові потоки - маркетинговий план (прогноз реалізації),
Наслідки	- рентабельність - ліквідність - надійність	- фінансовий план (аналіз фінансового стану)
Забезпечення	- стабільність аграрного підприємства - чиста ліквідаційна вартість - контроль	- фінансовий план (аналіз ризиків); резюме
Обставини	загальноекономічні галузеві конкурентна позиція	опис аграрного підприємства та галузі в цілому маркетинговий план
Репутація	- особистий потенціал - компетентність - авторитет	- опис підприємства та галузі - план менеджменту - резюме керівників, загальний рівень написання та презентації бізнес-плану.

Джерело: [5]

Ключовими елементами аналізу якісних показників діяльності суб'єкта господарювання є:

1. Вивчення детально кредитної історії та аналіз показників, що свідчать діяльність агроформування на ринку і його співпрацю з контрагентами (термін існування підприємства за поточним профілем діяльності, залежність від постачальників та покупців, джерела погашення попереднього кредиту). Як правило, вітчизняні банківські установи не кредитують новостворені суб'єкти господарювання та неохоче співпрацюють з компаніями, в яких термін діяльності менший одного року. Реалізуючи аналіз співпраці потенційного позичальника із контрагентами-постачальниками, банківські установи беруть до

уваги, також, ступінь диверсифікації джерел постачання виробничих ресурсів та рівень залежності від тих постачальників, що не можуть бути замінені.

2. Дослідження ринку інформує банки про аспекти бізнесу позичальника, такі як володіння брендом, конкурентоспроможність продукції та попит, а також віддаленість від постійних постачальників і клієнтів.

3. Оцінка структури клієнтської бази позичальника: невелика кількість мала кількість клієнтів у майбутнього позичальника значно підвищує ризик кредитування банківської установи, оскільки вони, ймовірно, гарантують продаж виробленої продукції та забезпечують прибутковність компанії.

4. Ефективність управління та наявність забезпечення (застава, поручництво, гарантія,).

Основний перелік фінансових коефіцієнтів може бути розширений насамперед з точки зору більш детальної оцінки фінансової стійкості та ефективності бізнесу потенційних позичальників. Для системи показників, що

окреслюють фінансовий стан, у цьому випадку необхідно оцінити аспекти господарської діяльності позичальника. Це допомагає визначити ефективність обґрунтовано сформованої структури джерел фінансування, що використовуються безпосередньо у виробництві та наскільки ефективні

банківські кредити. Тому чітко визначена система оцінки банком кредитоспроможності позичальника захищає позичальника від багатьох ризиків (і загроз) ризику повернення кредиту та банкрутства. Єдиного ідеального способу оцінки кредитоспроможності позичальника досі не існує, усі вони мають певні

недоліки. Тому, на нашу думку, варто використовувати комплексну оцінку кредитоспроможності позичальника. При цьому будуть враховані як кількісні, так і якісні показники в гарному поєднанні.

Також принциповим, на нашу думку, перелік заходів щодо вдосконалення роботи Ощадбанку в управлінні кредитним портфелем є кращий підхід до

здійснення оцінки ділової репутації потенційного позичальника, тому що даному аспекту або приділяється недостатня увага або ж вона є суто формальною. Від

Оцінки даних параметрів значною мірою залежить використання позик і перспектива своєчасного погашення боргу. [3, 22].

При визначенні ділової репутації позичальника слід враховувати такі сфери, як наявність та статус кредитної історії потенційного позичальника.

Оцінка функціонального періоду сільськогосподарського підприємства (склад його власників та основна мета його виробничо-господарської діяльності); аналіз професійних якостей професіоналів, які керують бізнесом. Вивчення ринку сільськогосподарської продукції, попиту на продукцію компанії та її позиції на

цьому висококонкурентному ринку. Оцінка ефективності організаційної

структури виробничого процесу та взаємозв'язків між різними рівнями управління агробізнесом. [26]. Однак складність цього аналізу в сучасних умовах

пов'язана з повною відсутністю ефективної системи міжбанківського обміну кредитною інформацією про клієнтів. У даному сенсі корисним буде також

врахування досвіду розвинутих економік, тоді коли предмет професійної

діяльності комерційних банків на вітчизняному фінансовому ринку окреслює збір та аналіз різноманітних даних щодо репутації того чи іншого потенційного позичальника та наданні вичерпної інформації банківським установам. На

превеликий жаль, усі національні комерційні банки обмежені у доступі до

повноцінної інформації щодо репутації своїх клієнтів, причиною такої ситуації є обмежені можливості служб безпеки банків, що проявляється, наприклад, не точності даних, що були надані клієнтами. У цьому сенсі пріоритетним для

вирішення його питання є створення міжбанківської інформаційної бази, що

буде діяти на основі діяльності спеціалізованих аналітичних агентств, які

збирають та оцінюють великі обсяги нефінансової інформації про всю діяльність потенційних позичальників. [51].

Для поліпшення кредитної діяльності АТ «Ощадбанк» також варто використовувати модуль коригування для оцінки ймовірності банкрутства.

Кредитний скоринг є однією із провідних моделей для визначення рейтингу позичальника Світового Банку, особливо при розгляді заяви на отримання невеликих позик та кредитів фізичних осіб. Суть полягає у

використанні різноманітних кількісних показників та характеристик позичальника для прогнозування показників ризику кредитування. Важливий акцент надається розрахунку ймовірності банкрутства на основі скорингу та розрахунку суми кредитного резерву.

Класична модель кредитного скорингу, яка широко використовується в західних країнах, — це статистична модель. Вони визначають причинно-наслідковий зв'язок між інформацією про значення певного набору фінансових коефіцієнтів і присвоєння класу платоспроможності позичальника.

Найвідомішим прикладом такої оцінки є модель Альтмана, що базується на дискримінантній функції:

$$Z = 1,2 X_1 + 1,4 X_2 + 3,3 X_3 + 0,6 X_4 + 0,999 X_5, \quad (3.1)$$

де змінні X_1 , X_2 , X_3 , X_5 — власний обіговий капітал, прибуток до виплат процентів і податків, нерозподілений прибуток та виручка від реалізації, вони в свою чергу поділені на величину загальних активів, а X_4 показує відношення ринкової вартості капіталу до загальної балансової вартості зобов'язань.

Модель Альтмана дає змогу оцінити рівень ймовірного банкрутства компанії на основі значень Z-функції: при: $Z < 1,81$ ризик банкрутства протягом року висока, а при $Z > 2,99$ незначна. В тому випадку коли при $1,81 < Z < 2,99$

прогноз — ускладнений. Існує велика кількість узагальнень моделі Альтмана, так би мовити сучасні інтерпретації, у тому числі й для українського ринку.

Крім того метою активації довгострокового кредитування аграрних підприємств банківська установа повинна в повній мірі реалізувати власні можливості для подальшого розвитку за допомогою:

- розширення спектру послуг для агробізнесу;
- удосконалити систему управління кредитними ризиками для агропромислового бізнесу;

- систематично розширювати клієнтську базу, надаючи небанківські послуги, в результаті такі клієнти в майбутньому можливо стануть потенційними позичальниками.

Також варто зазначити, що банк повинен розширювати власні конкурентні позиції, шляхом забезпечення лідерства у цінovій політиці, якісному обслуговуванні клієнтів. Крім того комерційний банк має направляти вагомi сили на розвиток тих продуктів і послуг, де буде очевидний найбільший ефект та впровадження інноваційних продуктів. Водночас на рівні Ощадбанку більше уваги потребує розробка та впровадження дійсно нових кредитних технологій для фінансування інноваційних проєктів агробізнесу, де значення буде мати наявність висококваліфікованих фахівців та досвіду у такому кредитуванні.

Здобути конкурентні позиції серед кредиторів сільського господарства саме в інноваційній сфері банків, за допомогою використання традиційних методів кредитування та без розробки нових, що користуються надзвичайно великим попитом у агробізнесу, практично неможливо. Наприклад, слід звернути увагу на широке використання лізингових операцій, дуже ризикових кредитів, проєктного фінансування, «нестандартних позик», так званої «упаковки проєкту».

3.3. Визначення резервів стосовно підвищення ефективності довгострокового банківського кредитування

Для визначення резервів зміцнення ефективності кредитної діяльності АТ «Ощадбанк» використаємо метод стратегічного аналізу, також він має назву SWOT – аналіз. Для того щоб визначити сильні та слабкі сторони у кредитній діяльності та врахувати фактори впливу, що несе зовнішнє середовище, яке має значний вплив на комерційну діяльність досліджуваного Банку, проте на які Банк самостійно вплинути не зможе ми використаємо вищезазначену методикy.

Отже, розпочати такий аналіз варто з оцінки тенденцій зовнішнього середовища АТ «Ощадбанк». Згідно зі статистичним звітом Національного банку України у вітчизняній економіці склалися сприятливі умови для розвитку банківського сектору. Протягом останніх років спостерігалось зростання

депозитів, на рівні, достатньому для підтримання кредитування, тоді як подальше зростання попиту на банківські послуги та продукти саме з боку населення та бізнесу забезпечило достатньо високу прибутковість банківським установам [31]. У 2020 році підтримання економічної активності на досить високому рівні сприяло збереженню ефективності та прибутковості банківської діяльності. Зростання ВВП залишається на рівні 3,3%, що приблизно відповідає цьому показнику 2019 року.

Проте змінилися основні чинники, які спричинили цю зміну. На відміну від 2018 року, показники суттєво зросли у таких сферах, як виробництво товарів та послуг за основними видами економічної діяльності, включаючи обробну промисловість та сільське господарство, але ці галузі сповільнилися та завершилися наприкінці року. Навіть спостерігалось загальне зниження індексу виробництва товарів і послуг через основні види діяльності.

Натомість, високий внутрішній попит спричинив значне зростання ключових показників у будівництві, торгівлі та багатьох сферах послуг. З січня 2019 року національна валюта була зміцнена. Офіційний курс гривні до долара США виріс на 14% від курсу на кінець грудня 2019 року. Зміцнення національної валюти знизило інфляцію з 9,8% у 2018 році до 4,1% у 2019 році. Інші фактори, що сповільнювали інфляцію були нижчі світові ціни на енергоносії та нижчий тиск на постачання сировини. У 2019 році НБУ знизив облікову ставку п'ять разів. Він зріс з 18,0% до 13,5% щорічно. У січні 2020 року НБУ продовжив пом'якшення монетарної політики та знизив облікову ставку на 25 млрд доларів. п. Від 11,0%. Це пов'язано з тим, що інфляційний тиск на горизонті монетарної політики значно знизився, особливо під впливом зростання валютних курсів та низьких цін на енергоносії в гривні. [31].

2020 рік показав, що ситуація значно погіршилась. Епідемія пандемії коронавірусу, яка розпочалася на початку 2020 року, призвела до спаду світової економіки та, у свою чергу, значного сповільнення економічної активності і в українській економіці. Тимчасові обмеження ділової та соціальної діяльності уряду з березня до початку квітня 2020 року у поєднанні зі значним зниженням

світового попиту призвели до значного погіршення основних показників економіки країни, що призвело до значного погіршення. Очікувалося, що це матиме негативний вплив на українську економіку та ми спостерігаємо подальшу девальвацію української гривні щодо долара США та євро.

Проте результати показали, що криза мала помірний негативний вплив на економіку країни. Таким чином, розмір ВВП за перші два квартали зменшився відповідно на 1,3% та 11,4% у відповідних кварталах попереднього року за незмінних цін у 2016 році. Інфляція залишалася низькою, не перевищуючи 3% порівняно з минулим роком, і у липні та серпні відбулася незначна дефляція 99,4% та 99,8% відповідно, порівняно з попереднім місяцем 2020 року [72]. Офіційний курс, який на 1 січня 2020 року становив 23,6862 гривні за долар США, зріс трохи більше ніж на 20% і на 1 листопада 2020 року досяг 28,4383 гривні. США в доларах США [34].

Як наслідок, у третьому кварталі 2020 року позитивна динаміка банківської діяльності почала відновлюватися. Чистий кредитний портфель збільшився як у корпоративному, так і в роздрібному сегментах. Зростання іпотечних кредитів вперше за деякий час перевищило зростання споживчих кредитів. Зростання особистих коштів дещо сповільнилося через зростання споживчих витрат та зниження доходів через локдаун в березні, проте агробізнес показав досить непогані результати.

У роздрібному секторі пріоритетом були депозити до запитання. І хоча банківська діяльність була нижчою, ніж минулого року, як і очікувалося, відновлення зростання як процентних, так і комісійних доходів, можна очікувати, закінчиться прибутками, хоча величина резервів має тенденцію до зростання. Очікувані збитки продовжують спричиняти зниження прибутку в у 2020 році [31]. Крім того, облікову ставку НБУ було додатково знижено до 6% річних, що призвело до зниження процентних ставок за кредитами. Очікується, що ця тенденція збережеться, оскільки це може бути український банк. Ще не вичерпалися, щоб зменшити їх. Відновлення кредитування, що веде до

подальшого зростання процентних доходів [31]. Результати SWOT – аналізу висвітлені у типовій матриці, яка представлена у табл. 3.2

Тому згідно з табл. 3.1 Ми можемо зробити висновок, що це створює більше можливостей для Банку, ніж загроз, незважаючи на те, що внутрішня економічна ситуація значно погіршилася через пандемію.

Тому існують певні обмеження на зовнішньоторговельні відносини, які будуть запроваджені.

Різні країни конкурують на внутрішньому ринку іноземними транснаціональними компаніями, щоб обмежити поширення хвороби,

включаючи закриття кордонів та обмеження на рух і пасажиропотік (закритий на деякий час, навіть авіап перевезення). Скорочений і вітчизняного виробництва. А,

як відомо, виробництво не може розвиватися без розширення та оновлення основних фондів підприємства, а ці заходи вимагають залучення зовнішніх

фінансових ресурсів, які в першу чергу належать до банківських кредитів. Крім того це знижує конкуренцію на внутрішньому ринку та робить кредитні ресурси

доступнішими за рахунок одночасного запровадження активної державної підтримки, що призводить до підвищення якості основних засобів, розробки

нових продуктів, обсягів та виробництва. Більш реалістична діяльність для покращення, а отже, підвищення загальної конкурентоспроможності компанії як

на внутрішньому, так і на зарубіжних ринках.

Крім того, констатація того, що він може закрити кордон, робить більш привабливим знаходження виробництва в деяких країнах, які є активними

споживачами цієї продукції, і кредитування для створення нових виробників. Це також може сприяти попиту на ресурси.

Таблиця 3.2

SWOT – аналіз кредитної діяльності АТ «Ощадбанк»

СИЛЬНІ СТОРОНИ	СЛАБКІ СТОРОНИ
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Велика кількість відділень та їх територіальна розгалуженість, а також велика кількість банкоматів. Це робить продукти Банку більш доступними; ✓ Гарантія повного збереження та повернення депозитів фізичних осіб; ✓ Привабливі кредитні програми для корпоративного сектору, зокрема індивідуальні продукти для агробізнесу; ✓ Можливість надання кредитних канікул для агробізнесу; ✓ Наявність зручних мобільних додатків, наприклад «Ощад24», що дає можливість надання більшості кредитних послуг онлайн режимі, а також опцію вести та контролювати власні рахунки без відвідування відділень банку; ✓ Репутація надійного банку. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Недостатньо швидка робота працівників банку з клієнтами; ✓ Недосконала система самообслуговування; ✓ Надмірний документообіг; ✓ Плинність кадрів; ✓ Висока доступність кредитних продуктів, в тому числі для приватного сегменту, забезпечується через зниження уваги до оцінки кредитоспроможності окремих позичальників, це підвищує ризик збільшення проблемних кредитів; ✓ Висока ризиковість кредитного портфелю вимагає створення великих резервів; ✓ Велика кількість неактивних або низькоактивних клієнтів, особливо у корпоративному секторі.
МОЖЛИВОСТІ	ЗАГРОЗИ
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Розширення асортименту банківських послуг; ✓ Постійне зниження облікової ставки НБУ призводить до зниження вартості кредитних продуктів банку, що робить його продукти більш привабливими та доступними особливо для корпоративного сегменту ✓ Участь у державних програмах з кредитування корпоративного сектору робить кредитні банківські продукти більш доступними та привабливими ✓ Порухення зовнішньоторговельних зв'язків у зв'язку із карантинними заходами створило сприятливі умови для розвитку вітчизняного виробництва, а саме призвело до підвищення попиту на кредитні ресурси для оновлення та розширення ОФ; ✓ Відкриття ринку землі у 2021 почало призводити до підвищення попиту на кредитні ресурси з боку фермерських господарств для викупу земельних ділянок в населення; ✓ Покращення якості сервісу «Ощад24» ✓ Зниження ділової активності вимагає залучення додаткових кредитних коштів для поточних потреб, зокрема на придбання різного роду ресурсів. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Нестабільна економічна та політична ситуація принципово ускладнює оцінку реальної кредитоспроможності майбутніх позичальників, а також призводить до зменшення кількості платоспроможних потенційних позичальників ✓ Інфляційні процеси; ✓ Велика кількість конкурентів з подібними послугами; ✓ Загроза хакерських атак; ✓ Ризики неповернення наданих банком кредитних коштів

Джерело: складено автором на основі діяльності АТ Ощадбанк

Крім того до зростання попиту на кредитні кошти несе і відкриття національного ринку землі, який розпочався влітку 2021 року, тепер, для того щоб не втратити «власні» землі фермери вимушені викупати їх в тих селян, які будуть мати побажання їх продати. У той же час погіршення економічної кон'юнктури призводить до погіршення фінансового стану деяких суб'єктів господарювання, особливо МСП, які не мають великих грошових резервів для покриття збитків майбутніх періодів, саме тому в них виникає гостра потреба зовнішніх фінансових впливань для здійснення власних зобов'язань, включаючи

виплату заробітної плати, погашення кредиторської заборгованості за вироблену сировину та матеріали.

Погіршення економічної кон'юнктури та зниження реальних доходів більшості українців, що отримують значно урізані через пандемію, варто зазначити, що ця частка якраз показана з так званої "білої" – офіційної заробітної

плати, що зазвичай має в багатьох випадках нижчий рівень, не враховуючи частки, отримані в "конверті", а деякі взагалі втратили роботу) спричинило

збільшення потреб у кредитних ресурсах на споживчі витрати: купівлю необхідних продуктів, сплату комунальних платежів, які підвищуються,

транспорт та інші. Іншими словами, з можливістю виникають певні загрози.

Зокрема, витрати можуть зрости через проблеми з погашенням кредиту через поганий фінансовий стан домогосподарств і підприємств та загальну

платоспроможність. проблема. Банківський борг. Крім того, через погіршення

економічної ситуації в майбутньому буде втрачена довіра до населення та малого

та середнього бізнесу, зокрема до дорогих товарів, таких як автомобілі, квартири та велика побутова техніка, які потребують довгострокових кредитів. Водночас

нестабільні економічні умови та подальше збільшення кількості пацієнтів

можуть призвести до повної блокади урядом, що призведе до подальшого

погіршення фінансових умов і кредитування як корпоративного, так і

роздрібного секторів. Це більш ризиковано, і тому все це вимагає від банків

створення великих резервів на очікувані збитки. А це, в свою чергу, призводить

до зниження процентного доходу, а отже, до зниження прибутковості банку.

Зосереджуючись на сильних сторонах, Банк може перетворити багато

загроз на можливості. По-перше, це широкий асортимент кредитних продуктів,

особливо в корпоративному сегменті з привабливими відсотковими ставками,

що дозволяє всім потенційним позичальникам вибрати той, який їм підходить, а

тому отримує активну державну підтримку. Зробіть банки важеля доступнішими

для клієнтів. Більшість із цих програм будуть більш доступними та

привабливими, забезпечуючи важливі стимули для розвитку вашого бізнесу

прямо зараз. Крім того, багато мобільних додатків дозволяють користуватися

кредитними послугами, не виходячи з дому чи звертаючись у відділення банку. Це дозволяє вам отримувати ці предмети, навіть якщо у вас обмежена соціальна та фінансова активність. У групі Ризик (особливо люди похилого віку, які становлять більшість керівників корпоративного сектору, які мають право підпису). Також сьогодні, у важкі часи державний статус підвищує довіру населення до банку, що сприяє підвищенню лояльності до банку з боку наявних та потенційних клієнтів.

Проте аналіз також продемонстрував багато недоліків у кредитній діяльності Ощадбанку:

➤ Зокрема, він складається з знецінених кредитів, виданих попередніми власниками Банку, що суттєво підриває якість структури кредитного портфеля та вимагає створення великого резерву на очікувані збитки, що вирішує масштабне наявність окремого кредитного портфеля. Видача погашень до 10 мільйонів доларів США (за останніми оцінками банківських експертів) значно покращить якість кредитного портфеля та зменшить величину резервів, що знизить прибутковість кредитного портфеля банку. Таким чином підвищується ефективність управління;

➤ крім того спостерігається велике «викривлення» в структурі кредитного портфеля для роздрібною бізнесу, який є менш прибутковим і ризикованим (за аналізом), але більшою залежністю від одного сегмента спричиняє погіршення, з певними ризиками. Саме цей сегмент може викликати значні проблеми для всього кредитного портфеля в платоспроможності, тому для стабілізації кредитного портфеля найкраще розвивати інші сегменти, особливо при збереженні лідерства в роздрібною сегменті. Перспективний. Сьогоднішній день створює більше можливостей для корпоративного сегмента;

➤ практика надання кредитів поганим позичальникам з метою досягнення цілей і будь-яким способом збільшення вартості кредитного портфеля також сьогодні є суттєвою проблемою для Банку – практика показала, що це призводить до зростання вартості проблемних кредитів,

у свою чергу збільшення вартості проблемних кредитів вимагає збільшення суми резервів, а отже, вилучення з обігу великих сум за рахунок їх концентрації на коррахунку Банку в НБУ у вигляді резервів,

Крім того, деякі практики АТ «Ощадбанк» залишаються неактивними (низьке використання банківських послуг) або неактивними (обмежуються певною кількістю операцій – наприклад, отриманням зарплати), що свідчить про те, що великі клієнти не гарантують успіх чи банк. карткові пенсії, потім переведені на готівку та припинення співпраці з банком), те саме стосується корпоративного сектору-майже Більшість державних компаній після примусової націоналізації є банками, коли вони переходять на зарплатні проекти, але Інше через те, що співпраця з цим банком може бути обмежена. Кредит продовжитися в банку. Тому, якщо вони є клієнтами цього банку, то не великий відсоток від виручки банку.

Тому унікальне поетапне вирішення цих проблем у нашому кредитному бізнесі, включаючи підвищення активності існуючих клієнтів, збільшення частки корпоративного сектору в кредитному портфелі шляхом залучення нових клієнтів та визначення кредитоспроможності. кредитного механізму та шляхом вирішення проблеми згрупування кредитів в окремі портфелі значно покращиться якість кредитного портфеля та підвищиться рентабельність цієї діяльності, а також резерви. Це зменшує витрати та підвищує ймовірність кредитної діяльності. У свою чергу, збільшення спроможності при роботі з корпоративним сектором збільшити його активність у кредитній діяльності Ощадбанку призведе до збільшення їх частки в структурі кредитного портфеля та збільшення вартості портфеля Банку, а отже, збільшиться частка кредитного портфеля в загальних активах цього банку. Таким чином, трансформація слабких місць Банку в його кредитній діяльності є резервом підвищення його ефективності.

ВИСНОВКИ

На основі проведеного дослідження в магістерській роботі, можна зробити наступні висновки.

1. Розкрили сутність поняття кредит та довгостроковий кредит. Довгостроковий кредит – це позика, призначена для покриття витрат, пов'язаних із перебудовою, модернізацією, розширенням та впровадженням нових технологій у основні фонди. Довгострокові кредити видаються терміном на 3 роки і більше. Підприємства часто використовують ці кредити для фінансування виробничих фондів, включаючи основні фонди та інші види основних засобів. Однак, як показує вітчизняна практика, сьогодні в Україні довгострокові кредити пропонуються строком на один рік або більше.

2. Вивчили особливості механізму довгострокового кредитування підприємств аграрної галузі. Таким чином довгострокове банківське кредитування підприємств аграрного сектору України є складним механізмом, передбачає велику кількість процесів, які необхідно провести для отримання довгострокових коштів. Це обґрунтування позики, забезпечення її в якості застави та надання повної фінансової звітності бізнесу як на початку кредитного процесу, так і протягом усього терміну дії позики. Окрім врахування специфіки сільськогосподарської діяльності та аналізу всіх можливих ризиків, пов'язаних із галуззю. Ця особливість робить процес кредитування сільськогосподарських підприємств громіздким і вимагає уваги кредитного комітету банку.

3. Розглянути особливості розвитку довгострокового банківського кредитування аграрних підприємств. Отже, специфічна форма сільськогосподарського виробництва потребує систематичних інвестиційних впливань протягом тривалого періоду, який, залежно від спеціалізації та фінансового стану суб'єкта господарювання, можна виміряти роками.

Унікальний характер використання довгострокових позик повинен спонукати кредиторів і позичальників до такого ж особливого ставлення до всього

кредитного процесу. Тільки врахування всіх цих характеристик допоможе зробити розробку довгострокових кредитів швидкими та якісними.

4. Відповідно до проведеного аналізу, можна зауважити, що дослідження тенденцій розвитку довгострокового кредитування аграрних підприємств України показало, що протягом останніх років в динаміці кредитування аграрного сектору спостерігається відносна стабільність з формуванням періодичного зростання. Станом на 1 січня 2021 р. обсяг наданих кредитів в галузі сільського господарства досяг близько 62 млрд грн. При цьому протягом декількох останніх років спостерігається збільшення частки сільського господарства в загальному кредитному портфелі банківської системи України. Це зумовлено стагнацією інших галузей економіки в період пандемії COVID-19. Таким чином, структура банківських кредитів національної економіки не є надійною, але довгострокові кредити залишаються переважаючими. Основною тенденцією, що характеризує весь досліджуваний період, є наявність стабільної частки таких позик. За весь період дослідження їх питома вага становила майже 52% від загальної кількості.

5. Аналіз кредитного портфеля Ощадбанку показав що останніми роками банк переважно кредитує фізичних осіб, аніж юридичних осіб. Проте, з початку 2021 року кредитний портфель мікро-, малого та середнього бізнесу Ощадбанку зріс більш ніж на 2,3 млрд грн і перевищив 8 млрд. За сім місяців бізнес-клієнти отримали в Ощадбанку понад 2,5 тис. нових кредитів на загальну суму близько 4,5 млрд грн, з них 2,5 млрд грн спрямовано на фінансову підтримку сільськогосподарських підприємств. Такі результати Ощадбанку забезпечила його проактивна позиція, зокрема в реалізації державних та партнерських програм підтримки МСБ. Так, Ощадбанк є одним з лідерів програми «Доступні кредити 5-7-9%» та найбільшим кредитором бізнесу за державними гарантіями на портфельній основі. Банк продовжує збільшувати кількість партнерських програм із виробниками та дилерами техніки, добрив, насіння та засобів захисту рослин, яких наразі більше 230.

6. Основними перевагами в довгостроковому кредитуванні аграрних підприємств саме в АТ «Ощадбанк» є: фіксована відсоткова ставка надає можливість чітко та прозоро оцінити вартість кредитного продукту та прорахувати всі можливі платежі; прихованих комісій немає; страхувати життя від нещасних випадків необов'язково – значно знижує суму фінансових затрат на купівлю транспортного засобу; штрафні санкції за дострокове погашення кредиту відсутні; можливість вибору схеми погашення кредиту – ануїтет або рівними частинами; зручний метод погашення кредиту в будь-якому відділенні Ощадбанку. Крім того, була здійснена оцінка кредитоспроможності потенційного позичальника, адже це є дуже важливим чинником, що впливає на рішення банківської установи про кредитування того чи іншого підприємства.

7. Обмежений доступ агропромисловості до довгострокових кредитів, а отже, і до впровадження сучасних технологій не дає сільгосп підприємствам повною мірою використовувати виробничий потенціал. Для підвищення ефективності розподілу кредитних ресурсів необхідно забезпечити нормальну конкуренцію на аграрних ринках, оскільки ці конкурентні ринки, як правило, є найбільш гнучким та ефективним механізмом розподілу накопичених ресурсів.

Необхідно також створити простір вільної інформації про стан ринків сільгосп продукції, що дозволило б виробникам передбачати та планувати майбутній розвиток компанії, а кредиторам готуватися до можливих вимог довгострокових позик. Тому для розвитку банківських кредитів сільськогосподарським підприємствам України стає необхідною розробка комплексу заходів та механізмів як з боку

держави, так і з боку банків, які будуть спрямовані на розвиток взаємодії секторів банківської справи та аграрної економіки. Це передбачає розширення програм банківського кредитування в аграрному секторі за участю програм державної підтримки сільськогосподарських товаровиробників, урівноваження процентних ставок за агрокредитами, збільшення державних асигнувань на кредитування, здешевлення та збільшення кредитів малим і середнім сільськогосподарським підприємствам, підприємства тощо. Усі ці дії стануть можливістю стимулювати

розвиток агропромислового виробництва в Україні та створити сприятливий клімат для інвестицій в інноваційні проєкти сільського господарства.

8. Для покращення розвитку довгострокових банківських кредитів сільськогосподарським підприємствам необхідно створити максимально чесний спосіб подання позичальником фінансової інформації про підприємство, створити довгострокові плани розвитку бізнесу, вийти за рамки способу ведення бізнесу, бути інвестор проєкту. фінансові ресурси через позики.

9. Покращення процесу довгострокового кредитування в досліджуваному Ощадбанку зможе ще більше підвищити якість управління його кредитним портфелем та активізувати цей процес якомога ефективніше. Був запропонований SWOT-аналіз кредитної діяльності Ощадбанку. Тому унікальне поетапне вирішення цих проблем у нашому кредитному бізнесі, включаючи підвищення активності існуючих клієнтів, збільшення частки корпоративного сектору в кредитному портфелі шляхом залучення нових клієнтів та визначення кредитоспроможності. кредитного механізму та шляхом вирішення проблеми згрупування кредитів в окремі портфелі значно покращиться якість кредитного портфеля та підвищиться рентабельність цієї діяльності, а також резерви. Це зменшує витрати та підвищує ймовірність кредитної діяльності (у тому числі збільшення кредитних коштів).

У свою чергу, збільшення спроможності при роботі з корпоративним сектором збільшити його активність у кредитній діяльності Ощадбанку призведе до збільшення їх частки в структурі кредитного портфеля та збільшення вартості портфеля Банку, а отже, збільшиться частка кредитного портфеля в загальних активах. цього банку. Таким чином, трансформація слабких місць Банку в його кредитній діяльності є резервом підвищення його ефективності.

СНИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аванесова І. А. Передумови регулювання кредитної діяльності в Україні: історія і сучасність / І. А. Аванесова - Банківська справа. – 2012. – № 4. – С. 70.

2. Алексійчук В. Гроші та кредит в системі відтворення АПК. Київ: ІАУ УААН, 1998. 346 с.

3. Андрос С. В. Банківське кредитування інвестиційних проєктів у реаліях фінансового ринку [Електронний ресурс]. С. В. Андрос. – Режим доступу: <http://ev.fmm.kpi.ua/article/view/108721/103669>

4. Ароузов С., Колобов Ю., Міщенко В., Науменкова С. Банківська енциклопедія. Київ: Центр наукових досліджень Національного банку України: Знання, 2011. 504 с.

5. Васильчак С.В., Демус Л.Р. Оцінка кредитоспроможності позичальника як один із методів забезпечення економічної безпеки банку // Науковий вісник ННТУ України. – 2012. – Вип. 22.1. – С. 154-161.

6. Ващик М.С. Кредитні ризики сільськогосподарських підприємств та можливості їх мінімізації. М.С. Ващик - Інноваційна економіка. – 2013. – № 2. – С. 334–337.

7. Версаль П.І. Теорія кредиту: навч. посіб. К: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2015. 483 с.

8. Вовчак О. Д., Гальків Л.Т., Демчишин М. Я. Стан і проблеми розвитку банківського кредитування сільськогосподарських підприємств України. Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. 2018. Т. 3. № 26. С. 29–37.

9. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 року №436-IV [Електронний ресурс] - Режим доступу : <http://zakon.nau.ua/doc/?code=436-15>.

10. Грищенко Т. В. Проблеми формування та реалізації кредитної політики комерційних банків / Т. В. Грищенко, О. А. Падалко // Вісник Київського національного університету ім.Т. Шевченка. – 2005. – №79. – С. 12-15

11. Дем'яненко М., Лузан Ю., Саблук П., Скупий В. та ін. Фінансовий словник-довідник / за ред. М. Дем'яненка. Київ: ІАЕ УААН, 2003. 555 с.

12. Дзюблюк О.В. Кредитні важелі стимулювання економічного розвитку. Тернопіль, 2014. 184 с.

13. Закон України «Про банки і банківську діяльність» [Електронний ресурс] Закон України від 7.12.2000 № 2121-III [зі змін та доп.] – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=z0946-05>.

14. Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» : за станом на 14.05.1992 № 2343-XII (із змінами і доповненнями, редакція від 01.01.2017 року) / [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua>.

15. Закон України «Про деякі питання регулювання грошово-кредитного ринку» [Електронний ресурс]: Постанова Правління Національного банку України від 19.09.2013 № 371. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=z0946-05>.

16. Закон України «Про заставу» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2654-12>

17. Закон України «Про порядок регулювання діяльності банків України» [Електронний ресурс]: Інструкція, затверджена постановою Правління Національного банку України від 26.09.2001 № 368. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=z0946-05>.

18. Закон України «Про порядок формування та використання банками України резервів для відшкодування можливих втрат за активними банківськими операціями» [Електронний ресурс] : Положення, затвержене постановою Правління НБУ від 25.01.2012 № 23. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=v8184500-08>.

19. Золотарьова О. В. Концепція кредитної політики комерційного банку та можливості підвищення її ефективності / О. В. Золотарьова, Ю. В. Півняк, П. Ю. Мартиненко // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2014. – Вип. 9. – Ч. 2. – С. 52-55.

20. Інвестиційна привабливість аграрно-промислового виробництва регіонів України. Саблук П. Т., Кісіля М. І., Коденська М. Ю. та ін. За ред. М. І. Кісіля, М. Ю. Коденської. Київ: ННЦ ІАЕ, 2005. 478

21. Карбівничий І. В. Теоретичні аспекти формування кредитної політики банку [Електронний ресурс] - І. В. Карбівничий. Режим доступу : http://dspace.uabs.edu.ua/bitstream/123456789/4550/1/МВК_2006_55.pdf

22. Кредитна діяльність банків України: проблеми та перспективи розвитку: монографія / За ред. В.В. Коваленко. – Одеса: Видавництво «Атлант», 2015. – 217 с.

23. Кредитування сільськогосподарських корпорацій іншими депозитними корпораціями (банками) [2010–2014 рр.] [Електронний ресурс] / Національний банк України. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>.

24. Кручок С. І. Іпотечне кредитування: європейська практика та перспективи розвитку в Україні / С. І. Кручок. – К. : Т-во “Урожай”, 2003. – 206 с., с. 44

25. Крючко Л. С., Сидоренко А. В. Управління кредитним портфелем комерційного банку. // Мукачівський державний університет. – 2017. – Випуск 13. – С. 1139-1142.

26. Кузнецова Л. В. Роль банківського кредитування у фінансовому забезпеченні розвитку реального сектора економіки України. Л. В. Кузнецова - Економічний простір. – 2013. – № 20/1. – С. 107–115.

27. Лагутін В. Кредитування: теорія і практика: навч. посібник. Київ: Знання, КОО, 2000. 215 с3

28. Макухіна Я.О. Кредитування агропромислового комплексу України Я.О. Макухіна [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=66809>

29. Малік М. Й., Забуранна Л. В. Перспективи розвитку підприємницької діяльності на сільських територіях України Економіка АПК. 2015. № 8. С. 5-14.

30. Мочерний С. Економічна енциклопедія: у 3 т. Т. 3. Київ: видавничий центр «Академія», 2002.

31. Національний банк України. Офіційний сайт. URL: <https://bank.gov.ua/>

32. Неізнана О.В. Адаптація міжнародного досвіду кредитування сільськогосподарських підприємств до умов України. О.В. Неізнана, О.В. Касьян - Науковий вісник: Фінанси, банки, інвестиції. – 2015. – № 6. – С. 51–55

33. Основні показники діяльності банків України [Електронний ресурс] : Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/Bank_supervision/index.htm

34. Офіційний сайт АТ «Ошадбанк» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.oschadbank.ua/>

35. Перспективи банківського кредитування інноваційних проєктів в агропродовольчому виробництві України [Текст]: монографія / Л. М. Худолій, О. В. Файчук, О. М. Файчук. – К.: ЦП «КОМПРИНТ», 2014. – 267 с.

36. Податковий кодекс України: за станом на 2 грудня 2010 р. № 2755-VI (зі змінами, внесеними Законом за станом на 19 травня 2011 р.). Офіційний сайт податкової адміністрації України. URL:

http://sta.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=300762&cat_id=300760

37. Поляк Н.П. Теоретичні аспекти сутності кредиту. Н.П. Поляк - Вісник Хмельницького національного університету Економічні науки. – 2014. – № 6. – Т. 1. – С. 185–188.

38. Прокопишак, В. Б. Формування фінансового потенціалу сільськогосподарських підприємств: монографія / В. Б. Прокопишак. – Львів: Ліга-Прес, 2013. – 259 с.

39. Результати і проблеми реформування сільського господарства України / Месель-Веселяк В. Я., Лупенко Ю. О., Саблук П. Т., Федоров М. М. Економіка АПК. 2014. № 7. С. 26-38.

40. Рудніченко Є. М., Гавлюська Н. І. Економічна безпека банку: теоретичний базис та системний підхід // Бізнес Інформ. – 2017. – № 7. – С. 230–236.

41. Савлук М., Мороз А., Пудовкіна М. та ін. Гроші та кредит / за ред. М. Савлука. Київ: КНЕУ, 2001. 602 с.

42. Самсонов Н., Баранникова Н., Володин А. и др. Финансовый менеджмент: учебник для вузов; под ред. Н. Самсонова. Москва: Финансы, ЮНИТИ, 2001. 495 с

43. Стан галузей АПК у 2018-2019 році [Електронний ресурс] - Міністерство аграрної політики та продовольства України. - Режим доступу: <http://minagro.gov.ua/monitoring?nid=19035>.

44. Степаненко К. Р. Особливості формування кредитного портфеля банку. // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2016. – Випуск 7. Частина 3. – С. 111-114. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuuomeveg_2016_7%283%29_30

45. Стецюк П.А, Гудзь О.Є., Войтюк А.В. Трансформація матриці банківського кредитування сільськогосподарських підприємств. Економіка АПК. – 2013. – № 12. – С. 49-55. 140

46. Танклевська Н.С., Судрун О.О.. Перспективи розвитку фінансування діяльності аграрних підприємств. Агросвіт. № 20. 2015. С. 255- 263

47. Тисячна Ю. С. Методичні підходи до оцінки якості кредитного портфеля банку / Ю. С. Тисячна // Проблеми економіки. – 2014. – № 1. – С. 278-283.

48. Уєик К. В. науковий керівник к.е.н, доцент Костюк Вікторія Анатоліївна : Розвиток довгострокового кредитування аграрних підприємств України. Журнал “Гроші, фінанси і кредит”. Режим доступу - http://market-infr.od.ua/journals/2019/37_2019_ukr/88.pdf

49. Фінансова звітність ПАТ «Ощадбанк» URL: <https://www.oschadbank.ua/finansova-zvitnist>

50. Цивільний кодекс України [Електронний ресурс] : Відомості Верховної Ради України станом на 22.12.2010. – Режим доступу: http://zakon.nau.ua/doc/?code=z0946_05

51. Цивільний кодекс України [Електронний ресурс] : Відомості Верховної Ради України станом на 22.12.2010. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=z0946-05>.

52. Чайковський Я.І. Тенденції, сучасний стан та перспективи розвитку банківського кредитування в Україні. Я.І. Чайковський - Економічний аналіз: зб. наук. Праць - Тернопільський національний економічний університет; редкол., 2013. – Том 13. – С. 238–246.

53. Шумкова В.І. Використання матричних методів для удосконалення стратегічних напрямів маркетингової діяльності в комерційних банках. Інфраструктура ринку. Журнал "Гроші, фінанси і кредит". Випуск 21.- 2018. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2018/21_2018_ukr/50.pdf

54. Шумпетер Й. Теорія економічного аналізу: дослідження прибутків, капіталу, кредиту, відсотка та економічного циклу / пер. з англ. В. Старка. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2011. 242 с.

55. Энциклопедический словарь [издательи Ф. А. Брокгауз, И. А. Ефрон]. – С.-Петербург, 1985. – 960 с.

56. Янченко З.Б. Рівень інвестиційного покриття потреб аграрного сектору України // Інвестиції: практика та досвід. 2012. № 2. С. 15-18.

57. Rose, Peter S. Bank management & financial services / Peter S. Rose, Sylvia C. Hudgins. – [8th ed. p. cm.] – (The McGraw-Hill/Irwin series in finance, insurance and real estate). – 734 p.

58. Rural Credit Guarantee Foundation (AVHGA), (2011) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.avhga.hu/>, станом на 8 лютого 2012 р. – Назва з екрану.

59. Schumpeter J. The instability of capitalism // Economic Journal. 1928. P.361–386. In: N. Rosenberg (Ed) The Economics of Technological Change. Homewood – Penguin Books, 1971

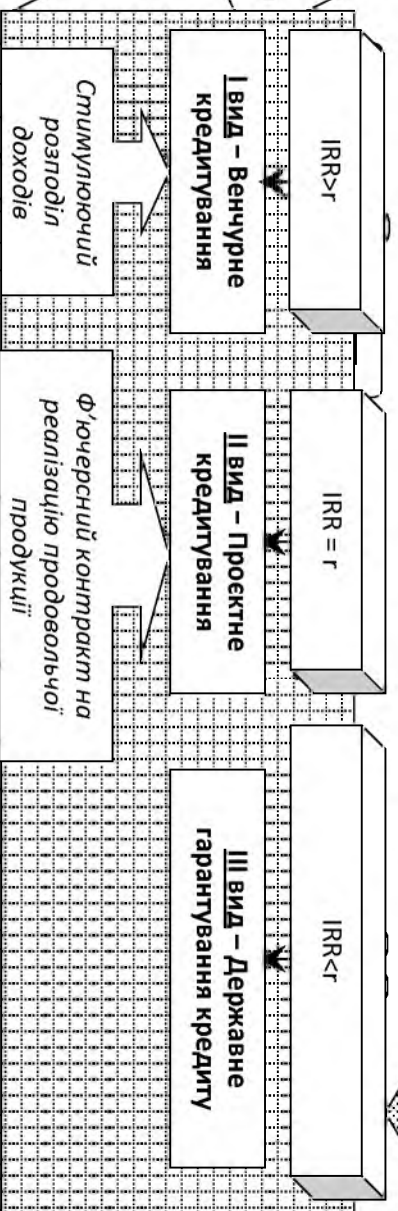
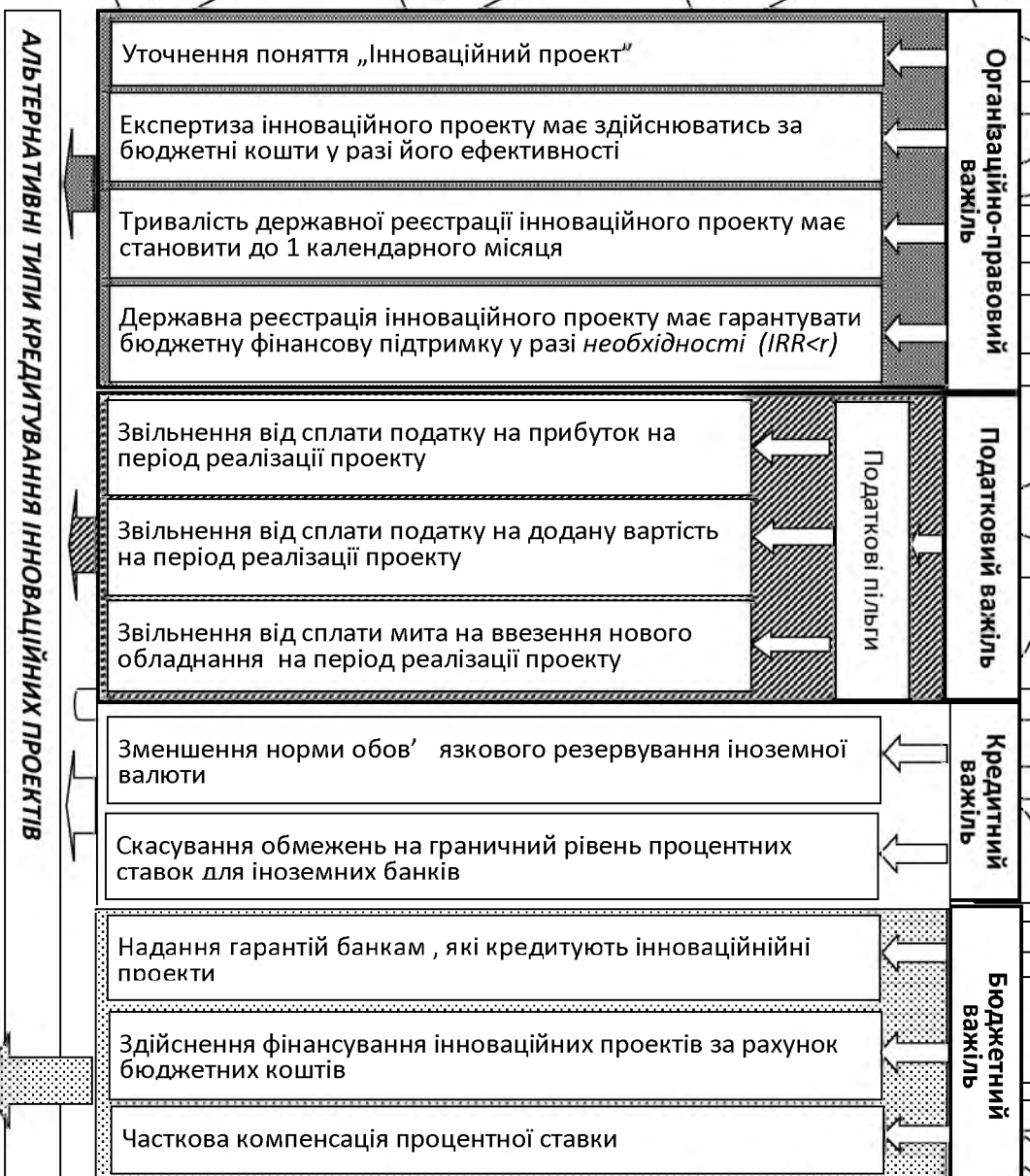

Рис. 3.1. Організаційно-економічний механізм державної підтримки

та реалізації інноваційних проектів в агробізнесі

Джерело: [35]

НАУБІГ УКРАЇНИ

НУБІП України

ДОДАТОК Б

Звіт про фінансовий стан АТ «Ощадбанк» станом на 31 грудня 2020 року, млн. грн.

	31 грудня 2020 року	31 грудня 2019 року
АКТИВИ:		
Грошові кошти та рахунки у Національному банку України	26514,70	56802,95
Кошти в банках	0,70	44,98
Кредити, надані клієнтам	63226,08	65168,34
Інвестиції	130251,54	113616,18
Інвестиції в дочірні та асоційовані компанії	24,80	24,80
Інвестиційна нерухомість	633,53	809,07
Основні засоби та нематеріальні активи	9725,36	9947,98
Передплата з податку на прибуток	275,24	270,26
Інші активи	2887,55	2416,56
Всього активів	233538,88	249101,12
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ		
Кошти банків	5823,98	58,04
Рахунки клієнтів	186167,81	202143,04
Кредити, що отримані від міжнародних та інших фінансових організацій	11744,32	18303,24
Інші заборочені кошти	4452,65	4430,08
Інші зобов'язання	1904,85	1782,37
Субординований борг	233,83	2462,64
Відстрочені зобов'язання з податку на прибуток	1276,24	369,79
Всього зобов'язань	211603,69	229549,21
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ		
Акціонерний капітал	49724,98	49724,98
Резерв переоцінки будівель	1572,97	1817,19
Резерв переоцінки інвестицій, наявних для продажу	976,06	1018,21
Непокритий збиток	(30008,47)	(33008,47)
Всього власного капіталу	21935,20	19551,91

НУБІП України

ДОДАТОК В

Звіт про фінансовий стан АТ «Ощадбанк» станом на 31 грудня 2019 року, млн. грн.

	31 грудня 2019 року	31 грудня 2018 року
АКТИВИ:		
Грошові кошти та рахунки у Національному банку України	56802,95	10600,82
Кошти в банках	44,98	10910,05
Кредити, надані клієнтам	65168,34	67543,18
Інвестиції	113616,18	116590,24
Інвестиції в дочірні та асоційовані компанії	24,80	24,80
Інвестиційна нерухомість	809,07	796,87
Основні засоби та нематеріальні активи	9947,98	8953,53
Передплата з податку на прибуток	270,26	267,32
Інші активи	2416,56	2065,17
Всього активів	249101,12	217751,97
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ		
Кошти банків	58,04	54,07
Рахунки клієнтів	202143,04	154016,45
Кредити, що отримані від міжнародних та інших фінансових організацій	18303,24	34496,68
Інші заборочені кошти	4430,08	6618,73
Інші зобов'язання	1782,37	1013,39
Субординований борг	2462,64	2879,79
Відстрочені зобов'язання з податку на прибуток	369,79	130,14
Всього зобов'язань	229549,21	199209,26
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ		
Акціонерний капітал	49724,98	49724,98
Резерв переоцінки будівель	1817,19	1821,89
Резерв переоцінки інвестицій, наявних для продажу	1018,21	215,55
Непокритий збиток	(33008,47)	(33219,71)
Всього власного капіталу	19551,91	18542,71

НУБІП України

Додаток Г

Підприємство ПСП «Ходосівське»

Територія Київ

Організаційно-правова форма господарювання ПСП

Вид економічної діяльності змішане сільське господарство

Середня кількість працівників-1

Адреса, телефон Україна, 01042, місто Київ, ПРОВУЛОК НОВОПЕЧЕРСЬКИЙ, будинок 19/3, корпус 2, офіс 9

Одиниця виміру: тис.грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма N 2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)

Складено (зробити позначку «v» у відповідній клітинці):

за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку

за міжнародними стандартами фінансової звітності

Дата (рік, місяць, число)

за ЄДРПОУ

за КОАТУУ

за КОПФГ

за КВЕД

КОД
20210101
31539498

НУБІП України

БАЛАНС

(Звіт про фінансовий стан)

на 31.12. 2020 р.

Форма № 1

Код за ДКУД

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000		
первісна вартість	1001		
накопичена амортизація	1002		
Незавершені капітальні інвестиції	1005	154	941
Основні засоби	1010	23443	29993
первісна вартість	1011	24748	32052
знос	1012	(1305)	(2059)
Інвестиційна нерухомість	1015		
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	741	879
інші фінансові інвестиції	1035		
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045		
інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095	24338	31813
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	4581	10608
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125		
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130		
з бюджетом	1135	3958	4329
у тому числі з податку на прибуток	1136		
інша поточна дебіторська заборгованість	1155	23	26
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	377	469
Витрати майбутніх періодів	1170		
інші оборотні активи	1190	2600	2254
Усього за розділом II	1195	11539	17686
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття			
	1200	287	318
Баланс	1300	36164	49817

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	200	200
Капітал у дооцінках	1405		
Додатковий капітал	1410		
Резервний капітал	1415		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	14709	15948
Неоплачений капітал	1425		
Вилучений капітал	1430		
Усього за розділом I	1495	14909	16148
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500		
Довгострокові кредити банків	1510	8649	19158
Інші довгострокові зобов'язання	1515	5853	5550
Довгострокові забезпечення	1520		
Цільове фінансування	1525		
Усього за розділом II	1595	14502	24708
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	5002	6883
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	5	28
товари, роботи, послуги	1615	1085	1287
розрахунками з бюджетом	1620	193	294
з тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунками зі страхування	1625	55	83
розрахунками з оплати праці	1630	413	386
Поточні забезпечення	1660		
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690		
Усього за розділом III	1695	6753	8961
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
Баланс	1900	36164	49817
Керівник _____	Костянюк Л.В.		
Головний бухгалтер _____	Костянюк Л.В.		

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

Додаток Д	
КОДИ	
Дата (рік, місяць, число)	2021 01 01
31539498	

Підприємство ПСП «Ходосівське»

(найменування)

за ЄДРПОУ

31539498

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) за 2020 р.

Форма № 2 Код за ДКУД

I. Фінансові результати

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	28399	21745
(Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(20128)	(14681)
Валовий:			
прибуток	2090	8271	7064
збиток	2095	()	()
Інші операційні доходи	2120		
Адміністративні витрати	2130	(1485)	(1458)
Витрати на збув	2150	(318)	(269)
Інші операційні витрати	2180	(93)	(24)
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	6375	5318
збиток	2195	()	()
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220		
Інші доходи	2240	2331	2225
Фінансові витрати	2250	()	()
Витрати від участі в капіталі	2255	()	()
Інші витрати	2270	()	()
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	8706	7543
збиток	2295	()	()
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(435)	(478)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	8271	7065
збиток	2355	()	()

II. Сукупний дохід

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		
Накопичені курсові різниці	2410		
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		
Інший сукупний дохід	2445		
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450		
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460		
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465		

III. Елементи операційних витрат

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	13757	9586
Витрати на оплату праці	2505	2478	2483
Відрахування на соціальні заходи	2510	1294	571
Амортизація	2515	765	734
Інші операційні витрати	2520	1834	1307
Разом	2550	20128	14681

IV. Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600		
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605		
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610		
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615		
Дивіденди на одну просту акцію	2650		

Керівник

Костянюк Л.В.

Головний бухгалтер

Костянюк Л.В.

НУБІП України

Додаток Е

Підприємство ПСП «Ходосівське»

Територія КиївОрганізаційно-правова форма господарювання ПСПВид економічної діяльності змішане сільське господарствоСередня кількість працівників-¹

Адреса, телефон Україна, 01042, місто Київ, ПРОВУЛОК НОВОПЕЧЕРСЬКИЙ, будинок 19/3, корпус 2, офіс 9

Одиниця виміру: тис.грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма N 2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)

Складено (зробити позначку «v» у відповідній клітинці):

за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку

за міжнародними стандартами фінансової звітності

Дата (рік, місяць, число)

за ЄДРПОУ

за КОАТУУ

за КОПФГ

за КВЕД

КОД	2020	01	01
	31	539498	

НУБІП України

БАЛАНС**(Звіт про фінансовий стан)****на 31.12. 2019 р.**

Форма № 1

Код за ДКУД

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000		
первісна вартість	1001		
накопичена амортизація	1002		
Незавершені капітальні інвестиції	1005	56	154
Основні засоби	1010	11939	23443
первісна вартість	1011	12775	24748
знос	1012	(836)	(1305)
Інвестиційна нерухомість	1015		
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	1207	741
інші фінансові інвестиції	1035		
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095	13202	24338
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	2982	4581
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125		
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130		
з бюджетом	1135	3765	3938
у тому числі з податку на прибуток	1136		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	45	23
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	245	377
Витрати майбутніх періодів	1170		
Інші оборотні активи	1190	1859	2600
Усього за розділом II	1195	8866	11539
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	56	287
Баланс	1300	22124	36164

Пасив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	200	200
Капітал у дооцінках	1405		
Додатковий капітал	1410		
Резервний капітал	1415		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	9784	14709
Неоплачений капітал	1425		
Вилучений капітал	1430		
Усього за розділом I	1495	9984	14909
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500		
Довгострокові кредити банків	1510	4837	8649
Інші довгострокові зобов'язання	1515	4678	5853
Довгострокові забезпечення	1520		
Цільове фінансування	1525		
Усього за розділом II	1595	9515	14502
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	1738	5002
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610		5
товари, роботи, послуги	1615	632	1085
розрахунками з бюджетом	1620	67	193
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунками зі страхування	1625	21	53
розрахунками з оплати праці	1630	167	413
Поточні забезпечення	1660		
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690		
Усього за розділом III	1695	2625	6753
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
Баланс	1900	22124	36164

Керівник

Костянук Л.В.

Головний бухгалтер _____

Костянук Л.В.

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

Додаток Ж

КОДИ

Дата (рік, місяць, число) 2020 01 01

Підприємство ПСП «Холосівське»

(найменування)

за ЄДРПОУ

31539498

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2019 р.

Форма № 2 Код за ДКУД

I. Фінансові результати

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	21745	11958
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(14681)	(9479)
Валовий:			
прибуток	2090	7064 00	2479
збиток	2095	()	()
Інші операційні доходи	2120	()	()
Адміністративні витрати	2180	(1459)	(855)
Витрати на збут	2150	(269)	(146)
Інші операційні витрати	2180	(24)	(41)
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	5318 00	1437
збиток	2195	()	()
Дохід від участі в капіталі	2200	()	()
Інші фінансові доходи	2220	()	()
Інші доходи	2240	2225	1419
Фінансові витрати	2250	()	()
Втрати від участі в капіталі	2255	()	()
Інші витрати	2270	() 00	()
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	7543	2856
збиток	2295	()	()
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(478)	(375)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	()	()
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	7065 00	2481
збиток	2355	()	()

II. Сукупний дохід

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		
Накопичені курсові різниці	2410		
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		
Інший сукупний дохід	2445		
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450		
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460		
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465		

III. Елементи операційних витрат

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	9586	6372
Витрати на оплату праці	2505	2483	1498
Відрахування на соціальні заходи	2510	571	394
Амортизація	2515	734	442
Інші операційні витрати	2520	1307	773
Разом	2550	14681	9479

IV. Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600		
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605		
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610		
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615		
Дивіденди на одну просту акцію	2650		

Керівник

Костянюк Л.В.

Головний бухгалтер

Костянюк Л.В.